

Papež Frančišek Evropi

"Svoje strani zagotavljam bližino Svetega sedeža in Cerkve celotni Evropi. Nanjo kličem Gospodovega blagoslova, naj jo varuje in ji da mir in napredek. Rad bi ponovil besede, ki jih je Joseph Bech izrekel na Kapitolskem griču: *Ceterum censeo Europam esse aedificandam*, sicer pa mislim, da si Evropa zasluži, da se izgradi".

S temi besedami je sklenil svoj nagovor evropskim voditeljem sveti oče Frančišek v petek, 24. aprila, dan pred 60. obletnico Rimske pogodbe, ki velja za eno temeljnih listin združene Evrope, današnje Evropske unije. Mineva namreč 60 let od podpisa Rimske pogodbe, s katero sta bili ustanovljeni Evropska gospodarska skupnost in Evropska skupnost za jedrsko energijo. Ob tej priložnosti je papež Frančišek v petek, 24. marca 2017, v Vatikanu sprejel voditelje evropskih držav. Prvi del svojega nagovora je posvetil predvsem ustanovnim očetom Evropske unije, zatem pa današnje voditelje pozval, naj iščejo in udeležajo poti upanja za Evropo.

Sveti oče je najprej poudaril, da ponovni prihod v Rim po 60 letih ne more biti zgolj potovanje spominov, ampak predvsem želja, da bi ponovno odkrili živi spomin tedanjega dogodka, da bi mogli razumeti njegov pomen v sedanjosti.

Papež Frančišek je poudaril, da so se ustanovni očetje dobro zavedali, da je bil 25. marec 1957 "dan poln pričakovanj in upanj, navdušenja in trepetanja". S svojimi podpisi so ustvarili tisto "politično, ekonomsko, kulturno in predvsem človeško stvarnost, ki jo danes imenujemo Evropska unija. Kot je tedaj rekel belgijski zunanji minister Spaak, je res, da je šlo 'za materialno blaginjo naših narodov, za širjenje naših gospodarstev, družbeni napredek, industrijske in nove trgovinske možnosti.' Vendar pa je šlo predvsem za 'posebno pojmovanje življenja, ki bi bilo po meri človeka, bratsko in pravično'."

"Po temnih in krvavih letih druge svetovne vojne so tedanji voditelji verovali, da je boljša prihodnost mogoča. Zdi se, da jih je spomin na pretekle nesreče in njihove krivde navdihnil ter jim podaril pogum, ki je bil potreben, da so pozabili stare spore in mislili ter delovali na resnično nov način, da bi ustvarili največjo preobrazbo Evrope".

Papež je nadaljeval: "Ustanovni očetje nas spominjajo, da Evropa ni skupek pravil, ki jih je potrebno upoštevati, niti priročnik protokolov in postopov, katerim je potrebno slediti. Evropa je življenje, način razumevanja človeka, izhajajoč iz njegovega transcendentnega in neodtujljivega dostojanstva, in ne zgolj kot skupek pravic, ki jih je potrebno varovati, ali zahtev, ki jih je potrebno terjati".

Sveti oče je pri tem spomnil, da je ob podpisu Rimske pogodbe prav tako obstajala nevarnost, da bi sporazum ostal le mrtva črka. Moral je biti napolnjen z življenjskim duhom.

/ str. 2

Prijateljsko srečanje "Kultura brez meja" v Števerjanu

foto dpa

POGOVOR P. Marko Rupnik

Človek se nauči na vse, razen na blagostanje

S p. Markom Rupnikom smo se srečali Mauro Ungaro, Jurij Paljk in Danijel Devetak, pogovor je potekal v italijanskem jeziku, za prevod overovljenega intervjuja v italijanskem jeziku v slovenščino je poskrbel J. Paljk. Intervju smo hoteli istočasno objaviti v obeh jezikih Gorice, zato izide istočasno v tedniku Voce Isontina in v našem Novem glasu. Pogovor smo opravili med dvema dnevoma, ko je p. Rupnik na povabilo goriškega nadškofa Carla Redaelli prišel v Gorico, kjer je imel več odmevnih javnih nastopov.

/ str. 3

Pisatelj Drago Jančar na liceju Prešeren v Trstu

Problem je dejstvo, da smo si preblizu

Težko si je predstavljati, da te lahko dejansko na domu obišče prvokategornik slovenske pisane besede. Težko si je zamišljati, a ravno to se je sredi marca zgodilo tržaškemu maturantom na liceju Franceta Prešerna. Prav posebno učno uro so dijaki preživeli s ta čas najbolj znanim slovenskim pisateljem (poleg Borisa Pahorja). V razred je mednje stopil Drago Jančar.

/ str. 3
kil

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

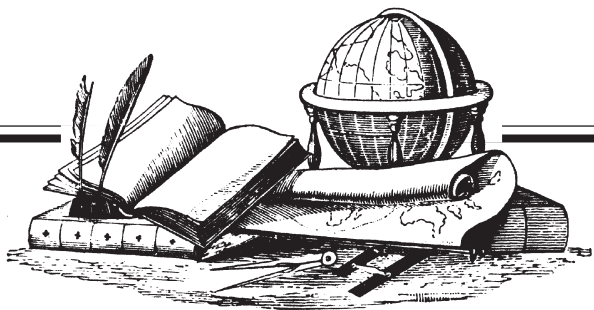
PARRUCCHE
Lanza

• KOZMETIKA ZA LASE
• PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

POSEBNA PONUDBA
ZA VSE GELE IN ZA DRUGE
PROIZVODE
ZA LEPOTO NOHTOV

Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

S 1. strani

Papež Frančišek ...

“In prvi element evropske vitalnosti je solidarnost. Iz solidarnosti se rodi zmožnost odpreti se drugim”, je zatrdil papež Frančišek, ki je nato navedel besede nekaterih ustanovnih očetov ob podpisu Pogodbe. Leti so poudarili duha solidarnosti, odprtosti, enotnosti ter spomnili, da se ne nameravajo izolirati od preostalega sveta ter okrog sebe postaviti neprehodne ovire.

“V svetu, ki je dobro poznal dramo zidov in razdeljenosti, je bil še kako jasen pomen prizadevanj za združeno in odprto Evropo ter skupna pripravljenost, da bi se potrudili odstraniti tisto nenaravno oviro, ki je ločevala celino od Baltskega do Jadranskega morja. Toliko napora je bilo vloženega, da je padel ta zid! In vendar se je danes izgubil spomin napora. Prav tako se je izgubila zavest o drami ločenih

času prevladuje pojem krize. Obstaja ekonomska kriza, ki je zaznamovala zadnje desetletje; obstaja kriza družine in ustaljenih socialnih modelov, obširna 'kriza institucij' in migrantska kriza: toliko kriz, ki prikrivajo strah in globoko zmedenost sodobnega človeka, ki zahteva novo hermenevtiko za prihodnost. Vendar pa izraz 'kriza' sam v sebi nima negativnega pomena. Ne zaznamuje samo težkega časa, ki ga je potrebno premagati. Beseda 'kriza' izhaja iz grškega glagola crino, ki pomeni preiskovati, pretresati, presoјati. Naš čas je torej čas razlikovanja, ki nas vabi, da bi pretresali bistveno ter gradili na njem: gre torej za čas izzivov in priložnosti”.

“Katera je torej hermenevtika, interpretativni ključ, s katerim moremo brati težave sedanjosti in najti odgovore za prihodnost? Obujanje spominov na misli ustanovitvenih

prihodnost ter so želeli preprečiti nove konflikte, pa v našem

lizme. Solidarnost vsebuje zavedanje pripadnosti enemu samemu telesu ter istočasno sposobnost, da vsak od članov čuti z drugim in s celoto. Če trpi eden, trpijo vsi (prim. 1 Kor 12,26). Tako tudi mi danes z Združenim kraljestvom jokamo za žrtvami atentata, ki je pripadel London pred dvema dnevo. Solidarnost ni dober namen: zaznamujejo jo konkretna dejanja in dejstva, ki nas približajo k bližnjemu. Evropa ponovno najde upanje, kadar se ne zapre v strah lažnih gotovosti. Nasprotno, njena zgodovina je močno določena s srečanjem z drugimi ljudstvi in kulturami in njena identiteta je in je vedno bila dinamična in multikulturna. Odprtost svetu nakazuje sposobnost dialoga, “kot oblike srečanja” (CD 140, 239) na vseh nivojih, začeni s tistim med državami članicami in med institucijami in državljani, pa do tistega s številnimi migranti, ki dosežejo obale Unije. Reševanja hude migrantske krize zadnjih let se ne more lotevati na način, kakor bi bila zgolj problem

števil, ekonomije ali varnosti. Migrantska tematika zastavlja globlje vprašanje, ki je predvsem kulturno. Kakšno kulturo predlaga Evropa danes? Najgloblji razlog za strah, ki ga je pogosto zaznati, je najti v izgubi idealov. Evropa ima duhovno dediščino in dediščino idealov, ki je edinstvena v svetu in si zasluži, da bi jo ponovno predlagali z gorečnostjo in obnovljeno svežino; je najboljše zdravilo proti praznini vrednot našega časa, ki je rodovitna zemlja za vsakršno obliko ekstremizma”.

Papež je še dejal: “Evropa ponovno najde upanje, kadar vlaga v razvoj in v mir. Razvoj se nanaša na celotno človeško bitje: na dostojanstvo njegovega dela, primerne življenjske pogoje, dostop do šolanja in nujne zdravniške oskrbe. Razvoj je novo ime za mir”, je trdil Pavel VI. Kajti ni resničnega miru, kadar ljudje živijo na robu ali so primorani živeti v bedi. Ni miru tam, kjer ni dela ali perspektive za dostojanstveno plačo. Ni miru na periferijah naših mest, kjer se širi droga in nasilje. Evropa ponovno najde upanje, kadar se odpre prihodnosti. Ko se odpre mladim, ko jim ponudi resne perspektive izobraževanja, dejanske možnosti vključitve v svet dela. Kadar vlaga v družino, ki je prva in temeljna celica družbe. Kadar spoštuje in ideale svojih državljanov. Kadar zagotovi, da je možno imeti otroke, ne da bi se bali, da jih ne bi mogli vzdrževati. Kadar varuje življenje v vsej njegovi svetosti”.

In papež je zaključil: “Spoštovani gostje, glede na splošno podaljšanje pričakovane življenjske dobe 60 let danes velja za čas polne zrelosti. Gre za ključno obdobje, v katerem je človek še enkrat poklican, da se postavi pod vprašaj. Tudi Evropska unija je danes poklicana, da se postavi pod vprašaj, da ozdravi neizogibne tegobe, ki pridejo z leti, ter najde nove smeri na svoji poti. Za razliko od 60-letnega človeškega bitja pa Evropska unija pred seboj nima neizogibne starosti, ampak možnost za novo mladost. Njen uspeh bo odvisen od volje, da bi ponovno delali skupaj ter bi ponovno stavili na prihodnost. Na vas, voditeljih, je, da razlikujete pot novega evropskega humanizma, ki je sestavljen iz idealov in konkretnosti. To pomeni ne imeti strahu, da bi sprejeli učinkovite odločitve, ki bodo lahko odgovorile na realne probleme oseb”.

očetov bi bilo neplodno, če nam ne bi pomagalo pokazati poti; če ne bi postalo spodbuda za prihodnost in izvir upanja. Kakšna je torej zapuščina ustanovnih očetov? Kakšne perspektive nam kažejo za soočanje z izzivi, ki nas čakajo? Kakšno upanje za današnjo in jutrišnjo Evropo?” se je vprašal sveti oče.

“Odgovore najdemo prav v stebrih, na katerih so nameravali postaviti evropsko gospodarsko skupnost in sem jih že omenil: človek v središču, dejavna solidarnost, odprtost v svet, iskanje miru in razvoja, odprtost za prihodnost. Naloga voditeljev je razlikovati poti upanja. To je vaša naloga: razlikovati poti upanja, ugotavljati konkretne poti, da se pomenljivi koraki, ki so bili storjeni do tukaj, ne bi razgubili, ampak bi bili znamenje dolge in rodovitne poti”.

“Evropa ponovno najde upanje, ko je človek središče in srce njenih institucij. Potrditi središčno vlogo človeka pomeni tudi ponovno najti duha družine, v kateri vsak svobodno po svojih močeh in sposobnostih prispeva k skupnemu domu. Smotrno je upoštevati, da je Evropa družina narodov in – kakor v vsaki dobri družini – imamo različne občutljivosti, vendar pa morejo vsi rasti, v kolikor so združeni. Evropska unija je nastala kot edinost različnosti ter edinost v različnosti. Posebnosti zato ne smejo biti razlog za strah, prav tako se ne sme misliti, da uniformiranost ohranja edinost. Prej kot to je enost harmonija skupnosti. Danes mora Evropska unija ponovno odkriti, da je predvsem 'skupnost' oseb in narodov, ki se zavedajo, da je “celota več kakor del, in je tudi več kakor njihov seštevek. Zato... moramo vedno razširjati pogled, da bi spoznali večjo dobro, ki nam vsem koristi. (CD 140, 235)”, je nadaljeval papež Frančišek.

“Evropa ponovno najde upanje v solidarnosti, ki je tudi najučinkovitejši protistrup za moderne popu-

družin, o revščini in bedi, ki jo je povzročila tista razdelitev. Tam, kjer so generacije želele, da bi padla znamenja prisiljenega sovražstva, se zdaj razpravlja o tem, kako pustiti zunaj 'nevarnosti' našega časa: začeni s dolгими kolonami žensk, moških in otrok, ki bežijo zaradi vojne in revščine, ki prosijo samo za možnost prihodnosti zase in za svoje drage”. “V vrzeli spomina, ki zaznamuje naše dneve, se pogosto pozabi tudi na drugo veliko pridobitev, ki je sad solidarnosti, potrjene 25. marca 1957: najdaljše obdobje miru v zadnjih stoletjih”, je nadaljeval sveti oče, ki je tudi poudaril, da se mir vedno gradi s svobodnim in zavestnim prispevkom vsakogar. Brez miru se ne more graditi prihodnosti za nikogar.

Papež je nadalje pojasnil, s kakšnim namenom je prvi del nagovora posvetil ustanovnim očetom: “Da bi se pustili izzvati njihovim besedam, aktualnosti njihove misli ter vnemu prizadevanju za skupno dobro. Njihov skupni imenovalec je bil duh služenja, združen s politično gorečnostjo in zavestjo, da “na začetku evropske civilizacije najdemo krščanstvo” (A. De Gasperi, Naša domovina Evropa), brez katerega bi bile vrednote dostojanstva, svobode in pravičnosti nerazumljive.

“In še danes – je zatrijeval sv. Janez Pavel II. – duša Evrope ostaja združena, ker živi identične krščanske in človeške vrednote, kot so dostojanstvo človeške osebe, globoka zavest pravičnosti in svobode, delavnost, duh pobude, ljubezni do družine, spoštovanja življenja, strpnosti, želje po sodelovanju in miru”. V našem multikulturnem svetu bodo imele te vrednote še naprej polnopravno državljanstvo, če bodo znale ohranjati svojo življenjsko povezavo s korenino, ki jih je porodila, je bil jasn papež.

“V zadnjih 60 letih se je svet zelo spremenil. Če je ustanovitvene očete, ki so preživeli uničujoč konflikt, spodbujalo upanje v boljšo

Varnost in zdravje pri delu

Panariti in Telesca si želita večjo vnemo

V Trstu se je 22. marca sestal Deželni koordinacijski odbor za varnost in zdravje pri delu, ki ga sestavljajo predstavniki deželne uprave, inšpektorata za delo, podjetij, sindikatov in drugih interesnih organizacij. Današnje seje sta se udeležili tudi deželni odbornici za delo in zdravje Loredana Panariti in Maria Sandra Telesca, ki sta si zaželeli, da bi deželni koordinacijski odbor deloval z večjo vnemo.

Panaritijeva je na začetku seje spomnila, da je pred tremi tedni v ladjedelnici Fincantieri v Trzinu umrl 40-letni gradbeni delavec Sinša Branković. Zaradi te in drugih nezgod je nujno, da se okrepijo preventivni ukrepi, pri čemer je potrebno, da “stopijo še bolj skupaj deželni direkciji za zdravje in delo ter vsi, ki skrbijo za ti področji”. Odbornica za delo si še posebej obeta, da bi se v varnostne težave in druge oblike ozaveščanja vključili tudi tisti delavci, kot na primer prekarci, ki po veljavni za-

konodaji tovrstnih srečanj ne obiskujejo.

Med sejo so sicer razpravljali o številnih projektih, ki so v prejšnjem letu želi uspeh. Zdravstvena podjetja Furlanije Julijske krajine se lahko pohvalijo s široko informativno akcijo Legato non cado (Če

stveno podjetje za zahodno Furlanijo pa je v posebno informativno kampanjo vpreglo duo komikov Papu, ki sta na temo varnosti pri delu pripravila deset videoprizorov.

Tovrstnih novih prijemov si še posebej želijo industriji. Njihovi za-

stopniki so namreč na današnji seji povedali, da tečaji za varnost ne odražajo več duha časa, predvsem zaradi oblike. Nujne so nove oblike ozaveščanja, menijo predstavniki podjetij.

S tem je soglašala tudi deželna odbor-

Loredana Panariti in Maria Sandra Telesca

se privežem, ne padem). Z njo so podjetja in delavce v gradbenem sektorju opozarjali na določila novega deželnega zakona o varnosti na gradbiščih iz leta 2015. Zdrav-

nica za zdravje Maria Sandra Telesca, ki upa, da bo od prihodnje seje več govora o konkretnih ukrepih in manj razprav o birokratskih vidikih. Toda kljub temu mora deželni koordinacijski odbor opraviti še eno formalnost, t. j. sprejetje novega poslovnika. Danes je namreč padla odločitev, da se osnutek besedila dopolni s predlogom odborne Panaritijeve o ustanovitvi posebne komisije, ki bi proučila načine, da sodelovanje med institucijami postane bolj učinkovito. Svoje pripombe je danes predstavil tudi Romeo Mattioli, zastopnik društva delovnih invalidov.

Člani odbora so danes sicer vzeli na znanje vse pobude, ki jih v letu 2017 izvajajo zdravstvena podjetja in druge organizacije. Še posebej podrobno so predstavili priročnik, ki ga je pripravil Gruppo regionale Ergonomija (Deželni odbor za ergonomijo). V njem so napotki podjetjem za čim boljše prilaganje delovnih obremenitev s posebnim ozirom na zgornje dele telesa.

ARC/PPV

Povejmo na glas

Nekateri hočejo biti več

Začuda je ostala brez odzivov izjava angleške predsednice May pred odhodom k ameriškemu predsedniku Trumpu. Poudarila je namreč, da bodo Velika Britanija in Združene države Amerike najmočnejši ali kar prva sila sveta. Pustimo ob strani dejstvo, da gre za tolažbo po gotovo zelo škodljivi odločitvi za izstop iz Evropske unije. Bolj, in to ne malo, pa bode v oči želja, da hoče biti nekdo najmočnejši in to v času, ko se je zdelo, da smo takšna vprašljiva stremljenja enkrat za vselej opustili. Tovrstna stremljenja so vprašljiva zato, ker se lahko polastijo tudi drugih držav ali zvez. Nikoli se ne ve, kje se konča tekma za prvo mesto, in se je bati, da v velikih napetostih in ni izključeno, da v uporabi sile. Osupljivo je, da očitno še vedno ni dokončno prevladalo prepričanje, kako nihče in nikjer ne more biti prvi, torej zgolj on, najbolj vpliven in nad vsemi. Upravičeno je torej upati, da smo se vendar dvignili do spoznanja, da nas je več in da živimo v družbi skupaj z drugimi in da v tej družbi ne bi smelo biti bolj ali manj pomembnih ali celo tistega, ki naj bi bil prvi in najmočnejši. Ob tem se je v velikonočnem času mogoče spomniti prečudovitega vzgleda in predvsem delovanja, ki prosto po smislu govori nekako takole: “Jaz vam služim, sem vam na razpolago in ne sedam na prva mesta. Vam služim, ker vas upoštevam, ker vas ljubim in želim, da ste srečni. Vse bom storil za vašo srečo in to bo tudi moja sreča, ker vam hočem dobro. Hočem dobro vsem ljudem in bi rad, da bi ljudje ravnali ena-

ko kot jaz, da bi bili v službi drug drugemu, v svoje dobro. Ker vse, kar ni to in kadar človek ne služi drugemu človeku, se konča slabo. Tedaj namreč človek želi moč in biti močnejši od drugih, želi biti najmočnejši, da bi vladal in vse nadvladal, v imenu večvrednosti, ki si jo je proglasil zase.” Več kot jasno je, da sta opredeliviti biti močnejši oziroma služiti drugim različni in nasprotni kot noč in dan, tako različni in nasprotni, da bolj nasprotni in različni ne moreta biti. In ko bi po vsem, kar nam je tragičnega prinesla zgodovina in kar ni povsem nemogoče niti v sedanjih časih, pričakovali, da se bomo vendarle nekoliko bolj potrudili približati se nasvetu, naj v svoje dobro v večji meri mislimo na srečo drugih, se kdo kar tako sproščeno in brez globlje misli spet zateče k varljivemu idealu moči in premoči. Kdo poreče, da morda pa le ni bilo tako slabo mišljeno, morda smo pa le prestrogi in se preveč obešamo na besede? Morda, čeprav so besede najvišje politike vselej nadvse pomenljive in odražajo marsikaj, kar utegne krojiti našo usodo. Ne nazadnje zato, ker je načelo kar največje moči prisotno tudi na nižjih družbenih ravneh vse tja do odnosov med posamezniki in povsod je razdiralno: spodbuja boj s sočlovekom, stremljenje k nadvladi, k vzpostavljanju družbe uglednih in manj uglednih, kar vse rojeva brezčutnost do drugih tja do napadalne mržnje. Vse, ampak res vse bi veljalo storiti, da bi se izognili takšni prihodnosti.

Janez Povše

S 1. STRANI Pogovor: p. Marko Rupnik

Človek se nauči na vse...

Po šestdesetih letih, odkar je bila podpisana Rimska pogodba, ima sploh še smisel govoriti o Evropski uniji? Ob pojavu brexita in po današnjih težnjah držav, da bi postavljale nove zidove na državnih mejah, je še prostor za sanje za Združeno Evropo?

Mislím, da ima Evropa samo eno prihodnost, ki bi jo sam označil ne za zedinjeno, ampak za evropsko občestvo. In to kljub dejstvu, da ima danes težave in obstajajo napetosti, ki bi jih lahko označili za tipično evropske. Obstaja težnja po tem, da se države združujejo, da nastanejo tako veliki konglomerati in za Evropo velja, da jo bodo prehiteli, če sama ne bo znala preseči lastnega individualizma. Prav zato sem prepričan, da morajo biti kristjani, ne da bi kričali, ampak s tihim delom, kvas občestva med evropskimi narodi. Sposobni moramo biti iti čez te individualnosti, ki same sebe potrjujejo, sicer se bomo znašli zares pred dramatično prihodnostjo. Padli smo v past, ker smo pretiravali, in danes moramo delati račune z dejstvom, da v stiski odмира radikalni antropocentrizem: tretja sila, kot nas je opomnil Vladimir Solovjev, bo morala biti miroljubna sila, ki ne bo iskala zase oblike obstoja. To je sila, ki ne bo iskala nobene moči zase in ne bo delovala v svojem imenu, ampak bo le sredstvo, posrednik in bo iskala možnost darovanja lastnega življenja. Prepričan sem, da danes Evropa potrebuje nekoga, ki ji bo dal življenje. Če pogledamo okrog sebe, vidimo utrujenost in razširjeno krhkost: vzgojili smo razvajeno generacijo, ki ni sposobna težav, ki jih prinaša življenje in se tudi ni sposobna soočiti z ovirami in preizkusi življenja, ko le to postane trdo in zahtevno. Novim generacijam smo ponudili vzgojo in formiranje, nismo pa jim nudili probacije (soočnje z življenjem): bila so desetletja blagostanja in, kot pravijo tisti, ki to vedo: človek se nauči na vse, razen na blagostanje.

Evropa postaja vse bolj utrjena in je danes tudi zato nespособna soočati se z migracijskimi gibanji.

Odkar obstaja naš planet, obstajajo tudi preseljevanja, migracije ljudi. V bistvu gre za "preprosto" vprašanje življenja, za katerim je nekoristno iskati katere koli ideološke načrte: ko je steklenica polna, bo voda neizbežno odtekala iz nje. Gre za preprosto dejstvo. Pika.

V evangeliju najdemo tri grške besede za življenje.

"Bios" je biološko življenje: v svetu obstajajo območja, kjer lahko najdemo izjemno živahnost prav na tem nivoju človeške narave. Potem najdemo "psiche" in tu se preselimo na bolj "težavno": tu je v igri hotenje uresničitve biološkega življenja. Vendar pa moramo dodati, da v trenutku, ko odmanjka "bios", zmanjka tudi ta sila, ki je seveda lahko samo egoistična sila: če pa v tej sili manjka življenje, se sila spremeni samo v nekonsistentno oteklini, ki se spremeni v patologijo.

Tretja beseda je "zoé", življenje po Bogu. Življenje, ki sprejema in vključuje drugega.

Od samih začetkov naše civilizacije obstaja vedno nekdo, ki sprejema, in tisti, ki je sprejet; oba pa iz tega razmerja prideta globoko zaznamovana in spremenjena zaradi tega srečanja.

Prepričan sem, da zgodovina vodi Božja Previdnost in ne kaka strategija. Današnji migracijski tokovi govorijo Evropi pomembno stvar in zato ne moremo nanje gledati ne-

gativno in samo kot na velik problem. Opominjajo nas, da nismo bili sposobni uresničiti resnične kulturne integracije v toliko desetletjih, ko smo sprejemali migrante na naš kontinent. Sposobni moramo biti uresničiti stvarni načrt, da bomo zgradili države, ki niso samo etnične, ampak naj bodo predvsem prostor, dom vseh, ki prebivajo in delajo v njem.

To bo prihodnost.

Danes ne moremo več razmišljati o monolitčnih državah, kajti svet je ubral drugo pot.

Kdor mi govori, da se je udeležil mednarodnega "katoliškega" srečanja, nasprotujem in mu rečem, da sem pri sveti maši srečal vse etnije, ki so krščene, kajti Evharistija je sklic celotnega Kristusovega telesa.

Naučeni smo bili na medkulturno in mednarodno življenje, kajti Cerkev je tako strukturirana: danes moramo torej pomagati Evropi, da postane na miren način dom za vse, ki v njej bivajo in delajo. Jasno je, da mora zakonodaja preganjati kriminalce, a tisti, ki hočejo delati pošteno in tako dati svoj doprinos k ustvarjanju našega sveta, morajo najti tu med nami svoj dom. V Evropi se je to vedno dogajalo: samo v zadnjih stoletjih smo živeli stvarnost monolitčnih etničnih skupnosti. Vendar v prihodnosti ne bo tako!

Te dni potekajo štiri leta, odkar je bil izvoljen za papeža Frančišek. Je pot reform Cerkve, ki jo je papež ubral, nepovratna?

Skoraj 16 stoletij je minilo od Kalcedonskega koncila (451), a ga še danes nismo popolnoma razumeli: zdrsnili smo v ideologije, delitve, medsebojne spore ..., tako smo se izneverili svobodni zvezi med Božjim in človeškim v ljubezni Kristusa. In zato lahko samo pomislimo, kako se šele obnašamo do II. vatikanskega koncila, ki je bil pred veliko manj le-

ti. Osebnost sem prepričan, da bo pot, ki nam jo kaže papež Frančišek, zahtevala izjemne napore, a se je ne bo moglo zaustaviti. In to predvsem zato, ker je Cerkev vendarle tok življenja! Blizu kraškega ozemlja smo in lahko reko spelješ še tako globoko pod zemljo, a si istočasno tudi gotov, da bo nekje prišla spet na plan. Zgodovina Cerkve nas nenehno uči, da se vsi življenjski problemi, ki jih zavrnemo, vedno vrnejo in zahtevajo odgovore.

Cerkev je tok Božjega človeštva: človeštva, ki živi Božje in življenje

Sina; gre za človeštvo, ki je prežgneteno z območjem, na katerem živi, z okoljem, s kulturo...

Vzorec Cerkve, ki ga je zahteval Konstantin, je presežen. Nočemo tega sprejeti? Nobene-ga problema ni, ker nas bo zgodovina sama soočila z dejstvi.

Pomanjkanje duhovniških poklicev je na primer dejstvo, ki nam mora pomagati razbrati, kaj nam hoče Bog povedati v tem trenutku. Če smo namreč pripravljeni drugače urediti Cerkev, je duhovnikov danes čisto dovolj, za razliko od današnjega

stanja, ko vztrajamo pri Konstantinovi ureditvi Cerkve.

Ponavljam: zgodovina sama nas bo postavila pred dejstva, pa čeprav smo mi trmasti in nočemo videti teh dejstev!

Vzemimo na primer Vzhod Evrope. O tem sem se večkrat osebno pogovarjal s papežem Wojtylo. Bog je Vzhodno Evropo pod komunizmom zelo trdo preizkusil, da bi se Cerkev iz tega kaj naučila: na področju evangelizacije, na področju misijonskega poslanstva, ki ji ga je bil Bog naročil, kajti Cerkev ne potrebuje palač ne šol in ne univerz kot tudi ne finančnih skladov... V času komunizma je Cerkev zmogla preživeti, ker je dajala zgled in je z vzornim zgledom pričevala. Kaj se je pa zgodilo, ko je komunizem padel? Obrnili smo stran in stekli na Zahod, kjer smo vzeli vzorce. Pozabili smo na rotno prerokov iz Stare zaveze, ki nas učijo, da moramo razumeti dogodka v luči Božje volje: "Kaj vam je hotel povedati Bog s tem, kar se vam je pripetilo?"

Mislím, da je Frančišek, kot so bili vsi trije njegovi predhodniki, morda še bolj opazno, popolnoma na liniji te drže prerokov: "Kaj govori Bog v tem trenutku?"

Ne moremo si več predstavljati evrocentristične Cerkve.

Stara celina ne predstavlja več sile, ki bi bila lahko še referenčna vsemu svetu: ne na političnem in družbenem področju kot ne na gospodarskem, kulturnem...

Azijsko krščanstvo je tisoč milij oddaljeno od naših vzorcev. Tajski, kitajski, kamboški ali indonezijski duhovnik, ki študira v tujini in se vrne domov iz Rima, Pariza, Nemčije ali Združenih držav Amerike z obleko in vzorci iz teh sredin, se bo soočil s porazom, saj ga bodo njegovi sodržavljanji gledali čudno in vprašali, kaj imajo ti vzorci, te obleke sploh skupnega z njihovim načinom življenja.

/str. 4

S 1. strani

Problem je ...

Pisatelj, družbeno angažirani intelektualci, disidentni in kritična vest slovenskega naroda, novinar in politični zapornik v nekdanjem avtokratskem sistemu. Jančarja bi lahko opisali s tisoč besedami, čeprav je že samo njegovo ime že čisto dovolj.

V Trstu se je dijakom predstavil v daljšem pogovoru, ki ga je moderirala profesorica in prevajalka Veronika Breclj. Brecljeva je med drugim v italijanščino prevedla tudi roman "To noč sem jo videl", ki je pred le nekaj leti požel širše mednarodno odobravanje in uspehe. Roman, ki govori o razdeljenosti slovenskega naroda in o vojnih travmah, je bil na liceju Prešeren samo ena od tem pogovora. Dijaki so Jančarja lahko spoznali celostno ter pri tem odkrivali njegovo življenjsko pot. Nastal je tako zanimiv intergeneracijski dialog, ki ni bil nenavadna izkušnja samo za dijake, temveč tudi za samega pisatelja. "Predavanj ali pogovorov pred občinstvom nimam pretirano rad. Vselej me, če moje knjige in članki nagovarjajo mlade, ni pa moj namen pričevati nikogar. Zavedam pa se, da spadajo javna srečanja tudi k pisateljskemu delu".

Gutenbergovska civilizacija in grožnje tvitov

Dialog z mladimi seveda postavlja zanimivo vprašanje komunikacije, ki se pogosto skrči na 160 znakov tvita, krajših posodobitev statusa na facebooku, nalaaganja slik na instagramu in slengovskih sporočil v whatsapp skupinah. Tudi pri tem vprašanju je bil Jančar dokaj odločen: "Priznam, da to ni moj svet. Seveda, internet uporabljam. Brez njega danes preprosto ne moremo shajati. Ko sem jaz odrasel, je bila televizija novi medij, zase pa moram priznati, da sem predvsem človek Gutenbergovske civilizacije". Tisk, papir in pisanje... to so seveda elementi mariborskega pisatelja, ki pa se hkrati zaveda, da so novodobna tehnologija in virtualne novosti postale vsakodnevna rutina. Po njegovem mnenju postaja današnji svet vse bolj kaotičen, ustvarja se nova civilizacija, s katero je treba sobivati. V tehnološkem svetu, je še pojasnil Jančar, nastajajo nove elite, razvijajo se ljudje političnega vpliva, novodobni poslovneži in taki oblastniki, ki določajo, kaj je vredno objaviti v medijih in po kakšnem vrstnem redu. "Najboljši in najbolj stvarni primer tega je dogajanje v ZDA v zadnjih mesecih. To je svet, o katerem govorim". Slika pa le ni povsem negativna, upanje obstaja: "Verjamem, da nastajajo ob tem tudi drugačne elite. Tiste, ki povezujejo preteklost s sedanjostjo in si prizadevajo to sintezo prenesti v prihodnost. Skratka, govorimo lahko o dveh vzporednih svetovih, ki jih generira današnji svet". Ob tem razmišljanju je pisatelj odgovoril še na dodatno vprašanje, ki je v izhodišču nekoliko širše in predvsem zelo aktualno. Njegovo aktualnost so potrdili tudi nedavni londonski dogodki, pa čeprav sta bila intervju z Jančarjem in njegovo srečanje z višješolci kronološko pred atentatom v britanski prestolnici: je zahodna civilizacija danes

ogrožena?

Tudi v tem primeru je bil Jančar jednat in zelo jaseen: "Ne, zahod ni ogrožen. Zavedati pa se moramo, da živimo v svetu, ki nas je privedel v sistem globalizacije informacij. Filozof Slavoj Žižek je dejal, da je današnji problem dejstvo, da smo si preblizu. Današnja tehnologija nam omogoča imeti ves svet v telefonu. Ker pa so si kulture in narodi, ki živijo na petih celinah, tako različni,

skih piscev, ki so tukaj bili še v začetku 20. stoletja. Tukaj je preda-val Ivan Cankar, Kette je pisal Na molu San Carlo". Dolga in pomembna tradicija slovenskih literatov pa se je razvila tudi po drugi svetovni vojni, je podčrtal Jančar. "V Trstu imamo avtorje, ki izhajajo iz tradicije OF. Tak primer je Igo Gruden. Imamo tiste, ki izhajajo iz katoliških krogov in so do tega kritični. Tak primer je seveda Alojz Rebula. In imamo primere, ki izhajajo iz OF in pri tem zagovarjajo pluralistično tradicijo. To je moj dolgoletni prijatelj Boris Pahor". Jančar je bil za radi "razširjanja prepovedane li-

terature" v začetku sedemdesetih let kot novinar Večera ob službo. Bil je tudi obsojen na zaporno kazen le malo pred tem, ko je eksplodirala Pahorjeva in Rebulo-va "afeta Kocbek". "Takrat in še dolgo za tem je bil Boris Pahor v prvi vrsti moralna avtorite-ta. Šele kasneje je njegova literatura, predvsem tista, povezana s temo taborišč, dobila pravično in pravo prepoznavnost z evropskimi perspektivami", je še pojasnil Jančar.

Noč, ko sem jo videl

Večkrat nagradjeni roman "To noč sem jo videl", ki je požel izjemne kri-

tike na slovenski in mednarodni ravni, ni terapija za prebolevanje krivic, ki mu jih je prizadejala socialistična Jugoslavija, pravi mariborski pisatelj. K pisanju ga je gnal "sindrom Antigone", če skušamo poenostaviti Jančarjeve besede. "Želel sem odpreti bolečo rano slovenskega naroda zato, da bi jo lahko pozdravili. Literatura sicer nima tako velikega učinka, v konkretnem primeru pa je do premikov prišlo", je pojasnil pisatelj. Ksenijo in Rada Hribarja, osebnosti iz romana, so namreč našli in pokopali. "Na mikroravni je tukaj prišlo do spravne geste, ki lahko zadovolji vse akterje v takratnih krutih bojih. Roman je napisan z različnih zornih kotov. Tako je z določeno mero občutljivosti mogoče razumeti ene in druge in tretje, ki so bili pri tem dogajanju soudeleženi", je pojasnil Jančar. Vojne travme v svojem zadnjem romanu "Non luogo a procedere" obravnava tudi Jančarjev tržaški prijatelj Claudio Magris. V tem primeru gre sicer za iskanje pomena neke tihe kolaboracije z nacističnim režimom v Trstu, ki je bila odraz "banalnosti zla", pa tudi pomanjkanja poguma. Jančar je sicer priznal, da tega romana ni prebral, da pa ga je močno prevzel lik iz drugega Magrisovega romana, lik "komunističnega vernika" v Jugoslaviji, ki so ga internirali na Golem otoku. "Z Magrisom imava podoben način obravnave nekaterih stvari, čeprav sva si stilistično precej različna". V Magrisu vidi mariborski pisatelj primer zastopnika gibanja, o katerem se danes manj govori: "Magris je predstavnik srednjeevropske šole, ki je danes manj popularna na račun velike evropske ideje. Srednjeevropski duh pa je še vedno močno prisoten, narodi, ki smo bili del avstro-ogrske monarhije, živimo še vedno skupaj. Imamo skupno preteklost, imamo pa tudi skupno sedanjost".

Foto damj@n

Cerkveni in družbeni antislovar (35a)

I kot ISLAM (1)

Ko govorimo o Islamu, bi seveda lahko pogledali določene zgodovinske trditve, a se bomo tokrat raje ustavili pri bolj ekonomskih in podjetniških zadevah, ostalo morda še pride. Zanimivo je tako videti določene podatke, kolikšen je osnovni kapital, ki se ga zahteva za samostojno podjetniško dejavnost. Ti podatki niso sveži - to bi bilo zanimivo pogledati -, a je vseeno zanimivo vedeti, kako je predstavljal ta osnovni kapital v Siriji pred desetimi leti znašal 5111,9% BDP na prebivalca, potem so ji sledili Jemen, Palestinsko ozemlje, Saudova Arabija in Jordanija. Če primerjamo, se je takrat v Nemčiji zahtevalo 47,6% BDP na prebivalca, v Italiji 10%, medtem ko v Franciji, Združenem Kraljestvu in ZDA sploh ni te zahteve. Lahko dodamo tudi, da v ZDA ni takšnega bi-

rokratskega bremena - človek začne dejavnost v svoji garaži, če pa zadeva uspe, podjetje konča na borzi. Ni čudno, da so neki pivovarji pričeli s podjetniško dejavnostjo kar v svoji garaži, saj so

se vrnili iz Kanade - nekje so se morali naučiti. Muhammad Al-Houni, disidentski libijski intelektualac je napisal v svoji knjigi

“The Arab Dilemma in the Face of the New American Strategy” zapisal: “Težava je v hegemoniji, ki so jo beduinske vrednote še naprej imele v vsej zgodovini islamske civilizacije. Devetdeset odstotkov arabskih ozemelj predstavljajo puščave, kjer je zelo malo vode in prehrambenih virov, kar družbo sili k organiziranju v precej bojovita plemena, ki se med seboj bojujejo za prevlado

koncept - ali gospoduješ ali pa drugi gospodujejo tebi”. Demokracija “se lahko razvije samo v civilni družbi, kjer so racionalne vezi med ljudmi močnejše od krvnih. Patriarhalna družba, ki jo samovoljno vodi šejk nekega plemena, ne more na noben način sprejeti ideje večstrankarskega sistema. Če mu bo vsiljena, bo prišlo do tega, da bo vsako plemo ali etnična skupnost imela svojo stranko”. Po stoletjih neprekinjenega osvajanja, je bil Islam ustavljen, zlasti po miru v Carlowitzu iz leta 1699 pa je začel neizbežen zaton. Od tistega trenutka naprej je skušal “nadoknaditi izgubljenost, tako da je pustil prostor idejam, predvsem pa tehničnim postopkom “brezbožnežev”, pa je prišlo do islamskega nacionalizma kot veziva družbe, zatem je njegovo mesto prevzel socializem, dandanes pa fundamentalizem. Vendar pa: “Skupni učinek reforme in modernizacije je paradoksalno bil ta,

da se ni povečala svoboda, temveč je postala avtokracija še močnejša”.

Andrej Vončina

S 3. STRANI Pogovor: p. Marko Rupnik

Človek se nauči na vse...

Potreba po letu, ki je bilo posvečeno usmiljenju, ne pomeni morda polom podobe Boga, kakršno Cerkev prevelikokrat predstavlja? Ne bi moralo biti že avtomatično za vsakega vernika, da bi se vedno zavedal, da je beseda Bog tudi usmiljenje?

Zgodovina zadnjih stoletij žal prča, da se to ni dogajalo in je bilo zato boleče ugotoviti, da se je treba “ustaviti” in se ponovno soočiti s tem, da je Bog Usmiljenje. Krščanstvo smo zasnovali tako, da hočemo razdaljo, ki loči človeka od Boga, pokriti samo s svojim delom, zavzetostjo. Nihče tega še nikdar ni zmožal, a mi še vedno verjame, da je to možno!

Sveti Gregor iz Nareka, ki je bil

morda najgloblji proučevalec Usmiljenja v armenski Cerkvi, nas opominja, da je Usmiljenje tista dimenzija Boga, ki premakne Boga, da prehodi razdaljo med živim Bogom in mrtvim človekom. Je Bog, ki se skloni k človeku, a mi tega ne razumemo, ker smo naše življenje zgradili le na temeljih uma in mišic. In je žalostno zame to, da smo ob koncu Svetega leta Usmiljenja, ki ga je hotel papež Frančišek, takoj obrnili stran življenja.

Nekega dne me je vprašal neki kardinal: “Moram govoriti o Usmiljenju. Kakšen nasvet mi daste za obravnavo te teme”? Odvrnil sem mu, naj on, ki je v “vladi” Cerkve, skuša razložiti pomen, ki ga ima Usmiljenje

pri vladanju v Cerkvi, v cerkvenih institucijah, v župnijah, v vseh pastoralnih stvarnostih... Zares ne razumemo, da mora biti Usmiljenje naš “trópos”, naš vzorec.

Papež Frančišek večkrat govori o tretji svetovni vojni, ki se bojuje “po koščkih”, in nenehno hudo obsoja proizvodnjo ter trgovino s orožjem. Gre za neposredno, svobodno govorico, ki se ne skriva za tišinami diplomatov...

Papež Frančišek je zelo intuitivna oseba in tudi oseba, ki veliko posluša, ki se hitro veliko nauči: iz vsakega pogovora pride zelo obogaten; veliko se nauči v soočanjih in si tako ustvari jasno podobo o določenih stvari. Lahko se komu zdi čudno, a se sam ne obremenjuje zaradi svojih besed, “kreativnega” smo ga spoznali že kot kardinala, kot škofa ali še kot preprostega du-

hovnika jezuita. Prav to mu omogoča, da je tako priljubljen med ljudmi. Mislim, da mu to omogoča brezmejna svoboda. On je svoboden človek, ki nikdar ne brani samega sebe.

Prav gotovo ga boli dejstvo, da je toliko odpora proti reformam, toda on se je popolnoma predal Bogu in to ga dela svobodnega.

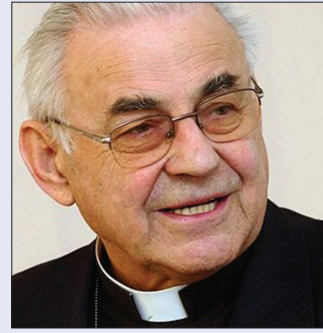
Zapisano je bilo, da je dialog med islamom in krščanstvom mogoč samo do trenutka, ko sta števili vernikov enaki; ko islam prevlada, pa da ni več mogoč. Je zares tako?

Vedeti moramo, da je islam danes v velikem prehodnem in kriznem obdobju. Gre za korenito in globoko krizo, ki je pripadniki drugih veroizpovedi ne poznamo dovolj. Prav razvoj, evolucija islama bo lahko prinesla velika presenečenja in tudi korenite prenovne.

Kratke

Umrli je češki kardinal Vlk, nasprotnik komunističnega režima

Češki kardinal, nekdanji praški nadškof in velik nasprotnik komunističnega režima Miloslav Vlk je 18. marca umrl za rakom. Star je bil 84 let, je prek Twitterja sporočil praški nadškof Dominik Duka.

“Z žalostjo v srcu molim za dušo umrlega kardinala Vlka”, je zapisal Duka in dodal, da se je celo življenje boril za človeško svobodo in strpnost, poroča francoska tiskovna agencija AFP.

Vlk se je rodil leta 1932, v duhovniški stan pa je bil posvečen šele leta 1968, saj je bila katoliška cerkev po prevzemu oblasti komunistov preganjana. Leta 1978 so mu

odvzeli dovoljenje za opravljanje duhovniškega poklica, a je do leta 1989 tega opravljal na skrivaj.

Leta 1991 je postal praški nadškof, papež Janez Pavel II. pa ga je za kardinala imenoval tri leta zatem. Med letoma 1993 in 2001 je kot prvi Vzhodnoevropejec postal tudi predsednik Sveta evropskih škofovskih konferenc. Upokojil se je leta 2010.

Sožalje ob njegovi smrti je izrazil tudi papež Frančišek, ki je kardinala označil za “angažiranega in velikodušnega pastirja”, navaja avstrijska tiskovna agencija APA.

Počastitev Lojzeta Bratuža

Župnija Nova Gorica in Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica vabita v počastitev 80-letnice smrti Lojzeta Bratuža na recital Venec spominčic možu na grob Ljubke Šorli Bratuž v izvedbi Sonje Mlejinik in Petra Simonitija, članov Ljubiteljskega gledališča Teharje – Celje, organista Uroša Ceja in pevcev Mešanega zbora župnije Šturje, Ajdovščina, župnijskega mešanega pevskega zbora Solkan in župnijskega mešanega pevskega zbora Kristusa Odrešenika Nova Gorica pod vodstvom zborovodij Marinke Šuštar, Milene Prinčič in Mateja Petejana, ki bo v nedeljo, 2. aprila 2017, v konkatedrali po večerni maši ob 19.30.

Blagoslov plošče v spomin na g. Cerneta

Prav v okviru tridnevne Sv. Jožefa so v soboto, 18. marca, v Žabnicah blagoslovili dvojezično ploščo v spomin na g. Maria Cerneta. Ploščo je dalo vzdati naše združenje v zunanjo steno cerkve sv. Egidija, kjer sta v soboto dvojezično somaševala gospoda Karlo Bolčina in Lorenzo Petricig. Blagoslov je bil po maši pred ploščo, kjer je o liku Cerneta spregovorila predsednica Anna Wedam. Maše in blagoslova, ki ju je glasbeno spremljal Cerkveni pevski zbor Žabnice, se je udeležil tudi župan Občine Trbiž Renato Carlanoni. Organizatorji se zahvaljujejo vsem, ki so jim pomagali in so prišli na slovesnost!

Postni govor

Občestveno gospodarstvo

Še vedno živi v meni navdušenje, ki nas je navdajalo ob osamosvojitvi. Zdele so se sanje in vendar je bilo res. Sledila je pot. Ni bila lahka in še vedno ni lahka. Prišla so razočaranja, morda, ker smo preveč pričakovali. Petindvajset let je vsekakor za nami. In pot gre naprej.

Tega se spomnim, ker se je skoraj istočasno, da, pred petindvajsetimi leti rojevalo še nekaj drugega. In tudi v to sem bil vključen s srcem, z dušo. Rojevala se je 'občestvena ekonomija', 'občestveno gospodarstvo'.

Za kaj pravzaprav gre? Stanje v gospodarstvu, kakršno je danes v svetu, poraja neenakost, razlike in prepade med ljudmi. Če se ozrem nekoliko nazaj, v naš stari 'jugoslovanski' sistem, kjer naj bi bili vsi enaki, smo znali (morda nekoliko bolj po tiho, a ironično) dodati: “Da, enaki, a nekateri so 'bolj enaki'!” Čutili smo in razumeli, da socializem ni po meri človeka. Kaj pa kapitalizem? Tudi ta, kateremu je denar postal bog, ni za človeka. Treba je iskati druge. Ustvariti nov sistem? ... Evangelij prinaša rešitev za vse. Jezusovo odrešitjsko delo ne zajame človeka samo 'od streh navzgor'. On je prinesel odrešenje za vsa področja,

zajame človeka v celoti, v vseh razsežnostih, na osebni in občestveni ravni. Z njim se odpira tudi vizija na gospodarstvo, ki je prvenstveno v službi človeka. S Kristusom se odpira pot novega humanizma. Skočim za petindvajset let nazaj, k neznatnemu semenu, ki je bilo takrat vrženo v zemljo in danes že prinaša sadove. Gre za iskrico, ki se je pokazala, ko je Chiara Lubich, izjemna žena našega časa, obiskala Brazilijo. Pristala je v Sao Paulu. Prvi vtis: kontrast med nebotičniki in favelas – siromašnimi barakami, ki so izgledale – tako se je spontano izrazila – kakor “trnova krona okrog mesta”. Prava sramota, ki se ne kaže samo v uboštvu, ker je to vedno bilo, ampak kot “uboštvo ob nebotičnikih”!

V hipu ji je prišel navdih: rodil se je projekt 'občestvene ekonomije'. O tem bi lahko pričali številni, ki jih je zajela ta misel. In ne samo teoretiki kot profesorja Stefano Zamagni in Luigino Bruni. Pač pa Tereza s Filipinov s svojo banko za mikrokredit, John z ustanovo

za svetovani nadzor okolja, v katero so vključeni znanstveniki in inženirji; Stephen v Kamerunu s krajinskim svetovanjem, ki deluje še v drugih afriških državah; Maria Elena, pravica, ki danes predseduje 121 podjetjem v Braziliji. In še bi naštevati, če se sprehodimo po svetu, vse do Livija Bertola in njegovega si-

Chiara Lubich

na Pavla s podjetjem za obdelavo metala v bližini Torina, s ponudbo in avtomobilski proizvodnji. Njihov slogan: “Večje veselje je v dajanju kot v prejemanju.” ... Vsi ti in mnogi drugi govorijo o tistem “stokratnem”, ki ga obljublja evangelij.

V srcu občestvene ekonomije je boj proti razlikovanju in neenakosti. Ob tem čutimo, kako je danes velika potreba po novih podjetnikih in inovatorjih, ki so med seboj povezani in si med seboj pomagajo... prav “v boju proti neenakosti”. To je tudi vizija, ki jo ima papež Frančišek, ko vedno znova svari pred malikovanjem denarja, ker “nihče ne more služiti dvema gospodarjema”. Zato je bil navdušen, ko mu je Gibanje Fokolarov 5. februarja predstavilo 1.200 predstavnikov občestvene ekonomije iz 51 držav z 860 podjetji, ki so povezana v svetovno verigo. Njim je rekel: “Premagati je treba idolatrijo denarja in tiste, ki jo pospešujejo, se pravi ekonomijo, ki temelji zgolj na dobičku, a za sabo pušča škart. Denar je pomemben predvsem, ko ga ni, in od njega so odvisni hrana, šola, prihodnost otrok. A se spremeni v idola, ko postane cilj.” Z grenkobo je ugotavljal, kako današnja kultura stremi za tem, da ločuje ekonomijo od občestvenosti, kar ima pošastne posledice. “Ko kapitalizem skuša dobiček postaviti za svoj edini cilj, utegne postati oblika kulta...”, je pribli. Peščici, zbrani v Avli Pavla VI., ki v resnici predstavlja pravi narod, je Frančišek še zaupal: V primerjavi z velikim kapitalom sveta, “ni treba, da vas je veliko, da bi spremenili naše življenje. Dovolj, da se kvas in sol ne pokvarita. Ni potrebna moč testa. Vsakič, ko so ljudje, narodi in celo Cer-

kev mislili, da bodo spremenili svet s povečanjem števil, so ustvarjali strukture moči, a pri tem pozabili na uboge”. Treba bo ponovno prebrati priliko o usmiljenem Samarijanu v današnji luči. On je sicer priskočil na pomoč in z denarjem poskrbel za nesrečnega in njegovo zdravje. A Frančišek je prepričan, da je treba poskrbeti, “preden bo mož postal plen razbojnikom, tako, da se bori moč proti takšnim strukturalnim greham, ki proizvajajo razbojnike in žrtve”. ... “Če hoče Občestvena ekonomija ostati zvesta svoji karizmi, ne sme samo zdraviti žrtve, ampak postaviti na noge sistem, kjer bo vedno manj žrtev. Dokler bo ostal le en sam človek kot škart, pomeni, da občestvo še ni uresničeno in praznik vesoljnega bratstva še ni popoln”. V občestveni ekonomiji je namreč 'ne-pisano' pravilo, da čisti dobiček delijo na tri dele: prvi gre ubogim, drugi pospeševanju te miselnosti in teh prizadevanj, tretji za uspeh samega podjetja. Zato ima papež za velik “etični in duhovni pomen” odločitev, “da damo dobiček v skupnost” in je še dodal, da je “najboljši način, da iz denarja ne napravimo boga, ta, da ga delimo z drugimi, predvsem z ubogimi”. In je zaključil tako: “Naj 'Ne' ekonomiji, ki ubija, postane 'Da' ekonomiji, ki prinaša življenje, ki vključuje uboge in uporablja dobiček za ustvarjanje občestva”.

Bojan M. Ravbar

LETOS ZMAGAJO VSI, ZA VSE.

VRAČA SE NATEČAJ, NAMENJEN ŽUPNIJAM

Po uspehu, ki ga je požela pobuda ifeelCUD, je Služba C.E.I. za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi (SPSE) prišla na dan z novim natečajem. Še vedno bodo nagrajeni najboljši solidarnostni projekti župnij (najvišja nagrada znaša kar 15.000 €). Toda letos nosi pobuda ime TuttixTutti (Vsi za vse), ker bodo zmagali tudi vsi drugi. Kdor se hoče udeležiti natečaja, mora namreč organizirati "formativno srečanje", za katerega je mogoče prejeti prispevek do 2.000 €, tudi če projekt ne bo nagrajen. Namen srečanja je formirati lastno skupnost o ekonomski podpori katoliški Cerkvi, o skladu 8xmille in Darovih za vzdrževanje duhovnikov (Offerte per il sostentamento dei sacerdoti). Spoštovati bo moralo poseben postopek in biti dokumentirano s fotografijami in videoposnetki. Tudi letos s pobudo TuttixTutti dajemo moč tistim, ki pomagajo drugim. Rok za prijavo na razpis zapade 31. maja.

KAJ NAREDITION, DA ZMAGA SOLIDARNOST

V tekmi vedno pravimo: "Pomembno je sodelovati". V tem primeru ne gre prav za tekmo in, kdor sodeluje, vsekakor zmaga. Pravzaprav zmagajo vsi. **Zmaga vsa župnijska skupnost in ne samo.** Govorimo o novem natečaju, namenjenem župnijam, "TuttixTutti" (informacije na tuttixtutti.it); 10 nagrad znaša od tisoč do 15 tisoč evrov. Vpisovanje se je začelo 1. marca, končalo pa se bo 31. maja.

Za kaj gre?

To nam pove **odgovorni za Službo Italijanske škofovske konference za promocijo ekonomske podpore katoliški Cerkvi, Matteo Calabresi**: "Glavni cilj tega državnega razpisa je promocija družbenih dejavnosti župnij; nagrajena bo načrtovalna in pastoralna ustvarjalnost, saj ni mogoče deliti evangelizacije od promocije skupnega dobrega. Nagradili bomo torej tiste **projekte**, ki bodo imeli, v skladu z evangelijem, sposobnost **se soočiti s potrebami teritorija** in obenem s takimi trajnostnimi kriteriji, ki omogočajo, da projekt nadaljuje svojo pot tudi po prejetju prispevka

Italijanske škofovske konference. Na tak način poudarjamo državljanske in cerkvene vrednote, na katerih temelji ekonomska podpora Cerkvi. Pomembno bo skratka, da se naše župnije izkažejo kot **pripravljene poslušati, ustvarjalne, sposobne narediti nekaj dobrega, in to dobro**, ter si zavihati rokave". Ime je novo, a SPSE je že v prejšnjih letih predlagal državni razpis ifeelCUD, ki bi nagradil solidarnostne projekte. Kaj se bo spremenilo tokrat?

"Če bodo župnije hotele sodelovati, bodo morale, tudi prek svojih katehetov, se vpisati na portalu tuttixtutti.it, zbrati ekipo, si zamisliti solidarnostni projekt in - to je novost v primerjavi s prejšnjimi izvedbami pobude ifeelCUD - **organizirati formativni tečaj o ekonomski podpori Cerkvi**. Že to bo dalo možnost prejeti prispevek v vrednosti tisoč evrov. Zato v programski misli beremo **"Letos zmagajo vsi"**.

Zakaj je natečaj vezan na formativni tečaj o podpori?

"Ker je temeljnega pomena, da verniki spoznajo vrednote, na katerih sloni ekonomska podpora Cerkvi.

Ne smemo pozabiti, da **viri služijo in omogočajo, da udeležimo to, kar potrebujejo skupnosti v luči Jezusovega nauka**. Poudarjamo, da so bili nagrajeni projekti v prejšnjih letih (gl. ifeelcud.it) že usmerjeni v skupno dobro in so dejansko na učinkovit način odgovorili na številne družbene stiske. Šlo je za pobude, vezane na majhna posojila, na problem zapuščanja šole, na ovrednotenje migrantov in beguncev, na vključevanje mladih v svet dela, na ustanovitev središč, kjer se ljudje učijo poklica, na soočanje s težavami širše skupnosti pri spodbujanju sprejemanja oseb brez humanitarne in družbene zaščite.

Smer je vedno ista: prislusniti potrebam teritorija, da bi dali konkretne odgovore v skladu z duhom odprtosti in sprejemanja, o katerem priča papež Frančišek".

Maria Grazia Bambino

KAKO DELUJE TUTTIXTUTTI 2017

Župnije, ki želijo sodelovati, morajo:

- se vpisati na spletu tuttixtutti.it
- poslati opis solidarnostnega projekta, ki ga hočejo uresničiti
- organizirati in dokumentirati, v skladu s specifičnim postopkom, formativno srečanje o ekonomski podpori katoliški Cerkvi.

Zmagajo vsi udeleženci:

do 2.000 € prispevka za formativno srečanje. Deset najbolj zaslužnih projektov osvoji tudi podporo do 15.000 €. Kriteriji ocenjevanja projektov in postopek za organizacijo srečanja so objavljeni na portalu tuttixtutti.it. Nagrajenci bodo razglašeni na portalu dne 30. junija 2017.

Vse informacije na tuttixtutti.it

ZMAGOVITI PROJEKTI V LETU 2016

To so zmagovalci prejšnje izvedbe natečaja, namenjenega župnijam, za uresničitev družbeno koristnih načrtov:

1. nagrada, 15.000 €, župnija Jezus Božji Odrašenik iz Rima za projekt "Roke, glava in srce"
2. nagrada, 10.000 €, župnija sv. Kozma in Damijan iz kraja Acireale za projekt "Dobri oskrbnik"
3. nagrada, 8.000 €, župnija sv. Andrej in Rita iz Trsta za projekt "Vstani in hodi"
4. nagrada, 6.000 €, župnija sv. Vitalijan iz Sparaniseja (Ce) za projekt "I feel green"
5. nagrada, 4.000 €, župnija sv. Nikolaj iz Barija iz Fabriana (An) za "Ti si dobro za nas"

6. nagrada, 3.000 €, župnija sv. Martin iz kraja Rebbio di Como za "Kruh in čebule"
 7. nagrada, 2.000 €, župnija presveti Odrašenik iz Messine za "Študirati skupaj je lažje"
 8. nagrada, 1.000 €, župnija sv. Srce Jezusovo iz kraja Randazzo (Ct) za "Job care"
- Nagrado žirije za najboljši video, 1.000 €, prejmeta: župnija sv. Justina iz Mondolfa (Pu) za video "Pridi na predvajanje Usmiljenja" župnija sv. Žalostne Marije iz Alezia (Le) za video "Dom ljubezni".

Več o tem najdete na tuttixtutti.it, na Facebooku in Twitterju.

[Facebook.com/CeiTuttixTutti](https://www.facebook.com/CeiTuttixTutti)

[Twitter.com/CeiTuttixTutti](https://twitter.com/CeiTuttixTutti)

Kratke

Gorica / Carmina Slovenica, Invokacije

Koncertni zbor Carmina Slovenica, najbolj razpoznaven slovenski zbor doma in v tujini, zbor z unikatnimi vsebinami in izvedbami bo v soboto, **1. aprila 2017, ob 20.30** gost v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

Zasnova programa z naslovom Invokacije sloni na odnosu do primarne duhovnosti. Osebnе izpovedi avtorjev različnih časov in prostorov o duhovnosti so neposredne refleksije duhovnega sveta - stičišča brezčasnega, večnega in vznemirljivega hkrati. Koncert Invokacije je snovanje, svojevrstna arhitektura glasbe in besede, ki navzven izraža stik zelo različnih duhovnih tradicij, vsebinsko pa žari isto sporočilo: osebno duhovno izpoved. Soredje izbrane glasbe prinaša vznemirljivo konfrontacijo, kontemplacijo in duhovno doživljanje.

Na koncertu bomo prisluhnili glasbi: Hildegarda iz Bingna, Daniela Lagkhner, Sergeja Rahmaninova, Codex Las Huelgasa, Aleksandra Kastalskija, Marjan Šijaneca, Victorja Paranjotija, maronitske, gruzijske, bolgarske, ukrajinske in druge napeve.

Umetniški vodja in dirigentka Karmine Šilec bo tudi tokrat s svojo umetniško karizmo, ki nikoli ne zataji, vodila zbor in nas znala popeljati v svet duhovne glasbe.

17. zborovska revija Zlata grla

Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela in Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica prirejata v soboto, **8. aprila 2017**, že 17. revijo otroških in mladinskih pevskih zborov Zlata grla. V dveh delih bodo letos potekala v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

Na tekmovalnem koncertu, ki se bo začel ob 14.30, se bodo v kategoriji "mali otroški zbori" pomerili: OPZ MINI KRASJE - GM - Trebče (zborovodkinja: Neda Sancin), OPZ EMIL KOMEL - Gorica (zborovodkinja: Damijana Čevdek Jug), OPZ KD SOVODNJE - MALI (zborovodkinja: Valentina Nanut), OPZ MALI VESELJAKI - Doberdob (zborovodkinja: Mateja Jarc); v kategoriji "otroški zbori" OPZ PET PEDI - Nabrežina (zborovodja: Mirko Ferlan); v kategoriji "mladinski zbori" MIPZ EMIL KOMEL - Gorica (zborovodja: Damijana Čevdek Jug); v kategoriji "dekliški / fantovski / mešani mladinski zbori" DPZ IGO GRUDEN - Nabrežina (zborovodja: Mirko Ferlan).

Na revijskem delu, ki se bo začel ob 17. uri, pa bodo peli OPZ VRH SV. MIHAELA (zborovodkinja: Karen Ulian), OPZ MALI BRIŠKI SLAVČKI - Števerjan (zborovodkinja: Valentina Cibic), OPZ LADJICA - Devin (zborovodkinja: Olga Tavčar), OPZ F. B. SEDEJ - Števerjan (zborovodkinja: Martina Hlede), Otroški cerkveni pevski zbor ŠTANDREŽ

(zborovodkinja: Mateja Jarc), OPZ MALI LUJERJI - Špeter (zborovodja: David Klodič), OPZ PLEŠIVO (zborovodja: Alessandra Schettino), OPZ OŠ VIRGIJ ŠČEK - Nabrežina (zborovodja: Barbara Corbato), OPZ EMIL KOMEL - Gorica (zborovodja: Damijana Čevdek Jug), MIPZ F. B. SEDEJ - Števerjan (zborovodkinja: Martina Hlede), DVS BODEČA NEŽA - Vrh Sv. Mihaela (zborovodja: Mateja Černic).

Razglasitev dosežkov tekmovanja je predvidena ob 18.45. Žirijo sestavljajo Katja Gruber, Suzana Zeriali in Patrick Quaggiato.

20. festival Across the border 2017

Glasbeni festival "Across the border" slavi letos 20-letnico. Kulturna zadruga Maja iz Gorice je namreč s pobudo uradno pričela leta 1997, čeprav prve korake zaznavamo že v letih '95 in '96. V okviru 20-letnice je predvidenih več glasbenih dogodkov, ki bodo prav gotovo znali privabiti precejšnje število gledalcev. V prvih dveh mesecih letošnjega leta so že potekali trije glasbeni dogodki, ki so vsak po svoje zaznamovali glasbeno sezono. Tu gre omeniti koncert dalmatinske pesmi v Štandrežu z Goranom Franičem, koncert za dijake slovenskih šol z mlado slovensko pevko Ditko (in pesnikom Ferijem Lainščkom), nastop skupine Cobra in ne nazadnje koncert-poklon italijanskemu kantavtorju Giorgiu Gaberju. V naslednjih tednih pa se bo v goriškem Kulturnem domu zvrstilo kar nekaj glasbenih večerov, ki bodo prav gotovo postregli z odlično glasbo in zadovoljili ljudi vseh okusov.

V nedeljo, 19. marca, je bila na sporedu prva glasbena matineja s čezmejnimi goriškimi triom "Adore Ensemble", ki ga sestavljajo Ana Černic (flavta), Doris Kodelja (flavta) in Eva Slokar (kitara). V petek, 24., soboto, 25. in v nedeljo 26. marca je skupina "Blek panthers" iz Doberdoba na treh zelo uspešnih in odmevnih koncertih predstavila zadnjo zgoščenko "Kenebek". V sredo, 29. marca, je na sporedu koncert "Tribute to Elvis Presley" - poklon ameriškemu pevcu ob 40. obletnici smrti. Predstavila se nam bo skupina Sam's Fever, v kateri nastopajo pevci in glasbeniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem. V aprilu bomo pričali Abba musicalu "Mamma mia!" z znanimi slovenskimi pevci in igralci, kot so Damjana Golavšek, Alenka Godec, Simona Vodopivec, Gojmir Lešnjak-Gojc in drugi. Izreden glasbeni spektakel bo v četrtek, **6. aprila**. Vstopnice za koncert so že v celoti razprodane. Sledil bo poklon znanemu italijanskemu pevcu Little Tonyju (v torek, **18. aprila**, ob 20.30), nato v četrtek, **20. aprila**, kabaretni glasbeni večer z Lucom Virago in skupino "Etnobanda posebengušt" iz Novega mesta. V maju bo na sporedu koncert zbora "Vdokhnoveniye Children choir" iz Moskve (v sredo, **10. maja**, ob 18.30) in glasbena lekcija za dijake slovenskih šol v Gorici z Rudijem Bučarjem.

Pri blagajni Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass 20 tel. 0039 0481 33288, info@kulturnidom.it) poteka predprodaja vstopnic za posamezne glasbene dogodke. Glasbeni festival "Across the border" prireja kulturna zadruga Maja v sodelovanju z goriškimi in novogoriškimi Kulturnim domom, z Glasbeno matico, s kulturnimi društvi Briški grič iz Števerjana, Danica z Vrha, Jezero iz Doberdoba, Jadro iz Ronk, Sovodnje, Oton Župančič iz Štandreža in Mednarodno akademijo iz Križa.

ŠTEVERJAN Kultura brez meja v slovenščini, italijanščini in furlanščini

Zgodbe o meji, ki danes gradijo skupno prihodnost

Življenje na Goriškem je tesno povezano z mejo, ki ločuje romanski in slovanski svet. Mejna črta je v prejšnjem stoletju nasilno razdelila Slovence, Italijane in Furlane, ki pa v spremenjenih zgodovinskih okoliščinah, v procesu združevanja Evrope, spet odkrivajo enoten prostor. V evropskem duhu sožitja in sodelovanja je v soboto, 25. marca, v Števerjanu potekal posebno bogat praznik prijateljstva, že utečena čezmejna kulturna prireditev *Kultura brez meja - Živimo skupaj!*, ki želi na poseben način ovrednotiti slovensko, italijansko in furlansko prisotnost na briškem območju. Rdeča nit letošnje izvedbe, ki je potekala v režiji Ane Facchini v obnovljenem župnijskem domu F. B. Sedej, je bila 70. obletnica postavitve državne meje med Italijo in Slovenijo, črte, ki je pod skupno evropsko streho sicer nekako zbrisana, je pa naš prostor gotovo zaznamovala.

Nosilki projekta sta občini Števerjan na italijanski strani in Brda na slovenski, pokroviteljstvo pa so dale še občina Gorica, Krmin in Dolenje; organizatorji so povabili k sodelovanju društva, ki gojijo kulturo na celotnem briškem območju, in šole. V pestrem sporedu, ki je bil smotno oblikovan ter

sta ga povezovala Sara Soban in Tadej Lukman, so sodelovali gla-

harfistk iz šole Komel. Glasbene točke so se prepletale z literarnimi

OPZ F.B. Sedej

shbeniki godalnega orkestra SCGV Emil Komel in Briškega godalnega orkestra z dirigentom Mirkom Ferlanom na čelu, Mešani pevski zbor Mirko Špacapan iz Podgore pod vodstvom Petra Piriha, Otroški pevski zbor OŠ Dobrovo, ki ga vodi Valentina Bevčar Stanič, učenci glasbene šole Pro musica-Dobrovo, kitarista Anej in Alen Potočnik, duo harmonik Jure Bužinel-Manuel Persoglia s centra Komel, Moški pevski zbor Srečko Kumar iz Kojškega pod vodstvom Bogdana Kralja, ženski zbor Gruppo polifonico caprivese pod taktirko Lorelle Grion, odlična števerjanska pianistka Michela Sbuelz, mali pevci Otroškega pevskega zbora F. B. Sedej iz Števerjana pod vodstvom Martine Hlede in skupina petih mladih

utrinki, krajšimi razmišljanji otrok osnovnih šol Gradnik-Števerjan, Abram-Pevma, Zorzut-Bračan, Vittorino da Feltre-Krmin, Manzoni-Krmin, Giovanni Torre-Koprivno, z Dobrovega in iz Kojškega. Na belem fotelju ob mikrofону so se s pričevanji in tehtnimi mislimi - v slovenščini, italijanščini in furlanščini - zvrstili Anči Velišček (*na sliki desno*), Robert Juretič in Diego Bernardis. Na platnu v ozadju so prek izbranih odlomkov iz dokumentarne videonovele *Moja meja*, ki sta jo z režirali Nadja Velušček in Anja Medved, spet zaživele zgodbe izpred 70 let. Na koncu so trije združeni odrasli zbori odpeli beneško ljudsko v Vrabčevi priredbi *Oj Božime-Sdrindulaile*, otroci in mladi pa so sklenili večer z Bee-

thovnovno *Odo radosti*.

Projekt je s svojim večjezičnim programom izzvenel kot slavospev našemu čezmejnemu prostoru, ki v novih časih kliče po novi viziji; obenem je to bil odlična priložnost za utrjevanje lastne narodne samobitnosti in tkanje novih prijateljstev. Nastopajočih - od najmlajših do najstarejših - je bilo torej veliko. Peli so in igrali, predvsem pa pripovedovali zgodbe. Sporočilo je bilo eno samo: različnost, sprava in sožitje na temelju prijateljstva in kultura brez meja je edina priložnost in hkrati jamstvo za bogato prihodnost vseh, ki živimo ob meji. Slišali smo, da je meja nevidna in namišljena črta, da so ograje nesmiselne, da idealen svet ne pozna meja, da smo vsi ljudje enaki... Meja ločuje, še vedno "določa, kdo sem, kaj sem in kaj bom postal", in vendar tudi povezuje, je stična točka, ki zlasti

med mlajšimi spodbuja željo po večjem medsebojnem poznavanju, da bi v Evropi narodov skupaj rastle in se čutili doma. Ob upoštevanju in ovrednotenju različnih identitet torej oblikujemo novo vizijo spoštovanja, sodelovanja in zaupanja, da bi bili "za-vestni in odgovorni tvorci naše prihodnosti in kulture brez meja". Kajti "kultura nima mej", kot jih nimata ne prijateljstvo ne ljubezen.

Tudi večeri, kakršen je bil števerjanski, namesto zidov gradijo mostove. To je prava pot, pot brez meja. / DD

Skupina harf

Društvo Hrast je povabilo prof. dr. Egona Pelikana

"Fenomen Tone Kralj" v Doberdobu

Društvo Hrast iz Doberdoba je 23. marca poskrbelo za res zanimivo kulturno srečanje v posebno prijetnem vzdušju. V kmečki turizem Pri Cirili v Bratuževi ulici je namreč prišel zgodovinar prof. dr. Egon Pelikan, avtor monumentalnega dela *Tajno delovanje pri-morske duhovščine pod fašizmom*; to-krat je predstavil svojo monografijo, lanskoletno uspešnico *Tone Kralj in prostor meje*. Kralj je bil "poseben fenomen", je povedal Pelikan. Ni znano, da bi se kaj podobnega zgodilo kje po Evropi ali svetu. V času velikih ideologij, v času "nespontano investiranega smisla v prostor", v času načrtne uporabe

nacionalne semiotike, v času bitke za prostor je na etnični meji - od Svetih Višarj do Trsta - poslikal okrog 50 cerkva z ideološko markacijo. Njegovo slikarstvo, ki se je pojavilo na

kvah. Premise njegove ideološke markacije so bile iredentizem, jugoslovanstvo, anti-fašizem, katolicizem, zedinjena Slovenija, Primorska, je še povedal Pelikan v svojem bolj teo-

področju od Julijskih Alp do Jadrana po naročilu tajne krščansko-socialne organizacije v letih 1921-1975, je bilo nekaka "biblija pauperum", strip, grafit", prava subkultura, ki je - paradoksalno! - nastala v najbolj konservativnem kraju, v cer-

retičnem uvodu. Posebno zanimivo pa je bilo, ko je z diapozitivi prikazal številne primere Kraljevih poslikav in v pogovoru z udeleženci doberdobskega večera (med njimi je bilo tudi nekaj krajevnih ljubiteljev zgodovine) razkrival alegorije in

dokazal, kako niti ena cerkev ni bila brez ideološke markacije, kako številna, spretno zasnovana in vedno ostrejša so bila njegova kodirana sporočila, ki jih je drzno vnašal v svoje poslikave tudi v časih najhujše represije. "Biblijski negativci" so na poslikavah v italijanskih ali nemških uniformah, črnih in rjavih srajcah; zlasti trpeči

Odrešenik in Marija pa v slovenskih nacionalnih barvah. To se lahko vidi v številnih primerih, od premske cerkve sv. Helene leta 1921 pa vse do vrtojbenske sredi 50. let prejšnjega stoletja. Kot se je prej

norčeval iz nacizma in fašizma, se je po vojni še iz komunizma. Kralj je bil zelo izobražen, trikrat so ga nagradili na Bienalu, zastavljal je v Pragi, Parizu, Amsterdamu, uveljavil se je po vsej Evropi. Enkrat "šaljivec evropskega formata"! / DD

KATOLIŠKA KNJIGARNA Na kavi s knjigo

Marij Čuk: Molk koloradskih hroščev

Pesnik in pisatelj, naš stanovski kolega Marij Čuk, ki je kot časnikar najprej delal pri Primorskem dnevniku, prej in vmes tudi poučeval na naših solah, predvsem pa zadnja leta medijsko zelo prepoznaven, ker je vodil informacijski oddelk slovenskega sedeža RAI v Trstu, je bil minuli teden, v četrtek, 23. aprila, gost druženja v Katoliški knjigarni na kulturnem dogodku Na kavi s knjigo. "Kavo ponuja tržaško podjetje Primo Aroma", je povedal naš urednik Jurij Paljk, ki je v imenu organizatorjev pozdravil vse prisotne in na kratko predstavil Marija Čuka ter njegovo predanost slovenskemu jeziku ter književnosti. Urednica založbe Mladika iz Trsta Nadja Roncelli in avtor sta predstavila Čukovo zadnje literarno delo, roman Molk koloradskih hroščev, ki je bil v prvi izdaji tiskan v zavidljivih 800 izvodih, a je takoj pošel, tako, da je zdaj v knjigarnah na razpolago že ponatis, kar je za knjige pri nas prava redkost, če vemo, da se ponavadi tiskajo dela slovenskih pisateljev v nakladi, ki se giblje okrog 400 izvodov. Urednica založbe Mladika Nadja Roncelli je Marija Čuka predstavila poglobljeno, povedala, da se

je na odru slovenske književnosti pojavil že leta 1973 s Pesniškim listom, do danes pa je izdal že osem pesniških zbirk, zadnja je izšla pred tremi leti prav pri založbi Mladika z naslovom Ko na jeziku kopni sneg. Uvod je zbirki takrat napisal univerzitetni profesor in akademik dr. Boris Paternu. V pesniški zbirki, kot ugotavlja akademik Boris Paternu, postane prav ljubezen

niti vezana na zadržke, pa tudi na meje med telesom in dušo ne. Razpeta je v tvegan prostor dveh in Dvojega, ki ni enako neskončni svobodi vase udrtega jaza". Prof. dr. Boris Paternu je takrat še zapisal, da v pesmih najdemo vsa glavna tematska območja Čukovega pesnjenja – eksistencialno, ljubezensko in družbenokritično. "Ta območja avtor posreduje z izvirno pe-

v svojem romanu Molk koloradskih hroščev z enkratno pripovedno spretnostjo sestavi razčlenjeno pripoved o zamejski stvarnosti, v kateri se osebna zgodba glavnega junaka Rada prepleta z usodo slovenske manjšine v Italiji, njenimi perečimi problemi in absurdi, ki manjšino dušijo, predvsem pa hromijo njen razvoj. Pri svojem pisanju Marij Čuk ironično in večkrat tudi na meji absurda opisuje bivanje v slovenski narodni skupnosti v Italiji, ostro obsoja hinavstvo, odpira vrsto, za slovensko narodno skupnost v Italiji ključnih vprašanj, za katere vsi vemo, da se ponavadi spreneveda, da jih ne vidimo.

"Ko opisuje stanje v zamejski skupnosti, avtor zajema v absurdu, pa vendar gre za lirčno prozo", je povedala Nadja Roncelli, ki je dodala, da iz Čukovega romana prihaja na dan, kako je narodna manjšina

postala za matično državo postranska stvar, istočasno pa tudi sterilnost krovnih organizacij. Tako lahko posameznika reši le njegovo čustveno življenje, prav to ga lahko dvigne s tal, o čemer pričajo tankočutni odlomki v romanu.

/ str. 14
ZUT

Foto dpd

sko čustvo najvišje etično čustvo. "Ne bo pretirano reči", je zapisal akademik Paternu, da je "Čuk v sodobni slovenski poeziji izjemen pri upesnjevanju tiste ljubezni, ki zmore čez dvom v polno izpolnitev. V tako, ki je daleč od vsakršne lahkovernosti pa tudi konvencije. Gre za ljubezen, ki ni abonirana niti na večnost

sniško govorico širokega jezikovnega in slogovnega razpona, ki ji ni tuja notranja razpetost", je še povedala Nadja Roncelli. In prav te tri plasti Čukovega pisanja so prisotne tudi v njegovem romanu Molk koloradskih hroščev, ki nam ponuja torej pisanje na ravni eksistencialnosti, skupnosti in čustev. Marij Čuk je

Obvestila

KD Stanko Vuk Miren - Orehovlje vabi v četrtek, 30. marca 2017, ob 19.30 v dvorano Gnidovčevega doma na Mirenskem Gradu na predstavitev knjige o aleksandrskih avtorice Darinke Kozinc LES GORICIENNES. Pogovor bo vodila Megi Rožič, najnovejši izsledke raziskav o aleksandrskih bosta predstavila novinarka Vesna Humar in Rok Bavčar iz Goriškega muzeja. Večer bodo popestrile članice Društva za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrskih Prvačina z odigranim prizorom in tenorist Domen Kozinc s pevskimi točkami.

Občina Števerjan v sodelovanju s Civilno zaščito, lovskima družinama iz Števerjana in z Jazbin, društvoma F. B. Sedej in Briški grič ter OŠ A. Gradnik organizira ekološki dan v soboto, 1. aprila 2017. Udeleženci se bodo zbrali ob 9. uri pred občinsko hišo. Vabljeni! **AŠZ Olympia** vabi na Olympia movies - velikonočni prikaz dela skupin gymplay, ritmike, orodne telovadbe in show dance v ponedeljek, 10. aprila 2017, ob 17. uri v telovadnici AŠZ Olympia, drevored XX. septembra 85 v Gorici.

Skupnost družin Sončnica iz Gorice organizira cikel telovadbe na prostem, ki ga bo vodil prof. Aldo Rupel. Potekala bo ob ponedeljkih med 18.45 in 19.45 v aprilu, maju in juniju. Za informacije oz. vpis: Ana Saksida Zorcut (tel. 328 9181685, mail saksidana@libero.it).

Društvo slovenskih upokojevcov za Goriško prireja v sredo, 12. aprila, ob 18.30 v Tumovi predavalnici v KB Centru na korzu Verdi 51 v Gorici predavanje prof. Nataše Marcon o kulturi ruskega jezika.

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

PD Štandrež prireja štiridnevni izlet: Dalmacija, Sarajevo in bosanske piramide od 22. do 25. aprila 2017. Program: 1. dan: Štandrež - Slapovi Krke - Pakovo Selo - Šibenik; 2. dan: Trogir - Mostar - Medjugorje - Sarajevo; 3. dan: Sarajevo; 4. dan: Sarajevo - Visoko - Jajce - Štandrež. Pri vpisu imajo prednost člani društva. Vpisovanje je možno do 2. 4. 2017. Akontacija: 100,00 evrov ob vpisu. Poravnaja: do 12. 4. 2017. Potovalni dokumenti: veljavna osebna izkaznica ali potni list. Za dodatne informacije: Vanja (347 9748704), Božo (0481 20678), Mario (0481 21608 - po 18. uri).

Zgodovinska stavba na Placuti (št. 18) je že štirinajst let prazna in zapuščena. Razpada in ustvarja samo stroške za najnujnejša dela za vzdrževanje in bremeni lastnika z raznimi davki in zavarovanjem. Ker do danes nobena slovenska organizacija ali posamezniki niso pokazali zanimanja za uporabo, je odbor Katoliškega tiskovnega društva sklenil, da objavi poziv za nakup morebitnim interesentom, tako ustanovam kot posameznikom. Za pojasnila: tel. 0039 0481 531445 ali e-mail societatipografica@legalmail.it.

Romanje v Medžugorje od 5. do vključno 8. maja letos. Odhod iz Nove Gorice (oz. Rožne Doline) v petek, 5. maja, ob 4.45; tržaški romarji vstopijo na Kozini (okrog 6. ure). V popoldanskih urah dospemo v Medžugorje. Udeležili se bomo svetih maš, češčenja sv. križa in

Najsvetejšega. Povzpeli se bomo na Križevac, obiskali kraj Marijinih prikazovanj na Podbrdu in druge ustanove. Vrnili se bomo v ponedeljek, 8. maja, v večernih urah. Vpišite se čim prej! Naslovi: g. Darko (0039) 370 3201305; ga. Ana (00386) 05 3022503; g. J. Markuža, župnik (0039) 040 229166.

Kulturni center Lojze Bratuž v okviru Festivala Kogojevi dnevi in v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2017 spominsko razstavo o slikarju Albertu Sirku ob njegovi 130-letnici rojstva in 70-letnici smrti. Zato se obrača na zasebnike, ki imajo v lasti dela Alberta Sirka, s prošnjo, da bi jih dali na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39) 0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuz.org.

Pri Združenju cerkvenih pevskih zborov - Gorica pripravljamo projekt Opera omnia Mirka Fileja. Vse, ki ste ga poznali, sodelovali z njim pri katerem projektu ali zboru, naprošamo, ali bi nam posredovali fotografije ali partiture in tako pripomogli k boljši uresničitvi projekta. Za dodatne infomacije: 0481 31817, zcpz.go@gmail.com.

Prodajam gozdna drva in oljčno olje. Tel. 0481 390238 ob uri obedov (kmetija Aleš Komjanc, Jazbine).

Darovi

Za AŠZ Olympia: namesto cvetja na grob pok. Majde Bajt vd. Komjanc, darujejo sodelavci Agrotecnica Isontina 160, Lidia 50 in družina Komjanc M. 100 evrov; v spomin na teto Majdo Bajt darujeta Ida in Nikolaj 100 evrov; v spomin na Dušana Benso daruje Ida Komjanc 50 evrov; v spomin na Onelia Wffolo daruje Ida Komjanc 50 evrov; v spomin na teto Majdo Bajt daruje družina Simona in Evgena Komjanca 50 evrov.

Za Sedejev dom: namesto cvetja na grob pok. Majdi Bajt vd. Komjanc, družini Nanut in Makuc 50 evrov.

Ob 13. obletnici smrti dragega moža in očeta Alfreda Iermana darujeta žena Lojzka in hči Marina 50 evrov za Sveto Goro.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 31. 3. 2017 do 6. 4. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored: **Petek, 31. marca** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 2. aprila, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, režijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 3. aprila (v studiu Sanja Vogrič): Večer s knjigo.

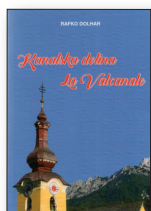
Torek, 4. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 5. aprila (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Kaj pomeni garodna zavest - Izbor melodij.

Četrtek, 6. aprila (v studiu Andrej Baucon): Četrtkov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

KATOLIŠKA KNJIGARNA vabi na kavo s knjigo

RAFKO DOLHAR
KANALSKA DOLINA

v četrtek, 6. aprila 2017, ob 10. uri
v prostorih knjigarne na Travniku 25

Pod pokroviteljstvom JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS Kavo bo ponudilo podjetje PrimoAroma

Kulturni center Lojze Bratuž Zdrženje cerkvenih pevskih zborov - Gorica

Koncertna sezona 2016/2017

INVOKACIJE

NAJLEPŠA DUHOVNA GLASBA
RAZLIČNIH RELIGIJ

KONCERTNI ZBOR CARMINA SLOVENICA
KARMINA ŠILEC, DIRIGENTKA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
SOBOTA, 1. APRILA 2017, OB 20.30

Informacije in nakup vstopnic:

Kulturni center Lojze Bratuž ponedeljek - petek med 8.30 in 12.30
Tel. +39 0481 531445 e-mail: info@centerbratuz.org

Kulturni center Lojze Bratuž Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Pater SIMON PETER BERLEC
Rektor bazilike na Sveti Gori

*Pomen svetogorskega svetišča ob 300-letnici kronanja
podobe Svetogorske Matere Božje.
Duhovna misel za Veliko noč.*

Večer bo vodil Renato Podbersič ml.

ČETRTEK, 6. APRILA 2017, OB 20.30
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vljudno vabijo na

slovesnost podelitve
13. priznanja
KAZIMIR HUMAR

priznanje prejmejo:

Msgr. Oskar Simčič
Dekan Marijan Markežič
Niko Klanjšček

Torek, 4. aprila 2017, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž

Sveta Gora, 28. 3. 2004 - Ločnik, 28. 3. 2017

ALFREDO IERMANU
za 13. obletnico

Ljubi tata!

13 let je že, kar si v onstranstvu, a si čisto vedno z nama povsod, v najinih mislih in srcih. Pogrešava te.

Tvoja že skoraj 92-letna žena Lojzka in hči Marina

Katarina Nadrag / "Poslušaj me, tebi pojem"

Iskanje notranjega ravnotežja

Katarina Nadrag ve, o čem piše. Zaznamovala jo je težka življenjska usoda, o kateri je pri Mladinski knjigi v Ljubljani leta 2010 izdala odmevno knjigo *Utopljen sanje – O poti iz alkoholnega pekla*. Nedavno pa je pri majhni, a perspektivni slovenski celovski založbi Fran izšel še njen prvi roman *Poslušaj me, tebi pojem*. V Kranju leta 1972 rojena pisateljica se v knjigi, ki je razdeljena na štiri dele, loteva teme, o kateri v javnosti neradi govorijo in je velikokrat tabuizirana. Nasilje v družini in družbi je namreč osnovna izkušnja, ki je zaznamovala življenjsko pot travmatizirane protagonistke omenjenega romana. Oče glavne junakinje Polone je nasilnež in pijanec, ki pretepa dekličino mater in muči in strahuje hčerko in okolico. Slovenska socialna služba deluje dokaj malomarno oziroma površinsko in pošilja otroka iz neurejenih družinskih razmer v različne redniške družine, kjer ne najde varnosti in zaščite.

Dogajanje je v romanu, ki obsega 252 strani, opisano retrospektivno, s pogledom iz sedanjosti v disharmonično preteklost. Polonina najboljša prijateljica Zora umre skupaj s svojim partnerjem v avtomobilski nesreči, zato mora težko preizkušana junakinja romana prevzeti zaradi dogovora s pokojnico skrb za njeno štiriletno hčerko Darjo. Soočenje z otrokom je za Polono istočasno soočenje z njenim lastnim krutim otroštvom. Do prijateljičinega otroka je sprva ostra in neprizanesljiva, ker jo spominja na njeno lastno preteklost pri nasilnem očetu in materi, ki je prav tako kot oče zanemarjala družino in se vdajala alkoholu.

Roman Katarine Nadrag ni le literarizirana in subtilno napisana psiho-

loška študija iskanja notranjega ravnotežja, umirjanja in življenjskega smisla v kontekstu, ki glavni junakinji v dobi odraščanja ni ponujal ljubezni in podpore ob rasti k lastnim življenjskim odločitvam in odgovornostim, temveč je tudi jasna kritika razmer v današnjem in polpreteklem slovenskem socialnem skrbstvu in psihiatriji.

Glavna protagonistka psihološko

skrbno oblikovanega romana niha na svoji življenjski poti med ljubečim in nasilnim. V njeno psiho se je zarezal pekoči spomin, ki ji preprečuje normalno vključevanje v stvarnost. Polona se sicer trudi, da bi uravnovešeno mojstrila vsakdanje življenje, vendar velikokrat ne zna pravilno funkcionirati in zaide v težave s svojo okolico. Pravzaprav je okolici psihološko in socialno več ali manj odtujena.

Polonina življenjska kriza pride jasno do izraza tudi na njenem službenem mestu, kjer je zaposlena kot računovodkinja. Zaradi napak pri vodenju bilance zaide v težave. Pošljejo jo na zdravniški dopust pod pogojem, da se prepusti zdravljenju pri strokovnjakih za psihične bolezni.

Zdaj se začne Polonina kalvarija v psihiatrični ordinaciji dr. Mraka, ki ga avtorica prikaže kot prototip nespособnega avtoritativnega strokovnjaka, ki pri travmatizirani protagonistki s svojimi nepsihološkimi posegi trči na odpor, tako da se ta ne more na miren način soočiti s svojimi problemi in s travmami iz preteklosti.

Psihiater dr. Mrak – nomen est omen – zamrača, kot pove že njegovo ime, proces izboljšanja Poloninega nemirnega notranjega stanja. Roman *Poslušaj me, tebi pojem* pridobi s figuro dr. Mraka važno in aktualno dopolnitev. Preraste v pomembno kritiko šablonskih načinov psihokemičnega zdravljenja duševnih motenj v mehanizmih tradicionalne psihiatrije. Roman Katarine Nadrag je v svojem jedru klic k osamosvajanju od ustaljenih družbenih vzorcev in vedenjskih načinov. Je klic k emancipaciji in samosvojesti posamezne osebnosti kot take in istočasno z občasnimi naturalističnimi vložki prepletena kritika negativnih, posameznika utesnjujočih manipulativnih načinov razmišljanja.

Proces postopne rasti od travmatizacij v boljše in bolj zdravo življenje je dolgotrajen. Je nihanje med padci in vzponi. Katarina Nadrag na analitičen način usmeri pogled na pomen dobrih socialnih odnosov v konstruktivnem družbenem okolju. Poudarek je na ljubečem in na ljubezni, ki omogoča socializacijo in osebno katarzo.

Poloni pomaga na poti v bolj kvalitetno življenje novi moški, prijatelj in ljubimec Roman, ki na konkreten način s potrpljenjem, uvidevnostjo in dejansko pomočjo doseže tisto, česar s svojimi stereotipnimi in nasilnimi postopki ni mogel doseči avtoritativni specialist za zdravljenje duševnih

motenj in bolezni dr. Mrak.

Polona med drugim v zimskem času obiskuje tečaj mozaika, ki poteka dvakrat tedensko v mestu. Mozaik jo privlači predvsem, kot zapiše avtorica, "iz simboličnega vidika": "Iz razbitin, neuporabnih in zavrženih delov se lahko ustvari nekaj povsem novega, lepega". To je pravzaprav filozofsko sporočilo te knjige, njena pika na i. Problem alkoholizma in nasilja v družinah, stiska nemočnih otrok iz neurejenih družin v različnih redniških družinah in domovih, problematika nepravilnega zdravljenja duševnih bolezni so teme, ki so zelo aktualne tudi v današnji stvarnosti, a jih družba iz različnih razlogov pomete pod preprogo. Na eni strani se prizadeti sramujejo spregovoriti o

problemih, ki so jih negativno zaznamovali na njihovi življenjski poti, po drugi strani pa tudi politika in stroka neradi govorita o zadevah, ki mečejo slabo luč na mentalno stanje v družbi, zdravstvu in državi.

Protagonistka v romanu Katarine Nadrag si vedno znova skuša pomagati pri svojih stiskah in težavah tudi sama, kar je morda odločilno za njen proces rasti v novo življenje. Je upornica proti ustaljenim normam in konvencijam. Ljubi samostojnost in svobodo. Blažilno pomoč ji nudi ob tem tudi narava z vsemi letnimi časi. Uteho velikokrat najde v samoti ob reki. Vsi štirje deli romana z naslovi *Poletje, Jesen, Zima, Pomlad* so pretkani z lirizmi in vmesnimi pesniškimi utrkami. Ti osvetljujejo duševna stanja protagonistke, a so istočasno osebne izpovedi Katarine Nadrag, ki se udeležuje tudi kot pesnica in slikarka.

Roman je izšel, kot smo že omenili, pri majhni slovenski celovski založbi Fran, ki jo vodi Franc Merkač, ki je tudi sam pesnik in likovni ustvarjalec. V

njegovi še mladi založbi so do zdaj v slovenščini ali nemščini izdali že več pesniških zbirk, antologij in umetniških publikacij, med drugim besedila in fotografije *ŽLED* o ledeni ujmi leta 2014 v Sloveniji, antologijo z literarnimi in likovnimi prispevki različnih avtoric in avtorjev *BLIŽINE* in umetniški stenski koledar *FRAN* za leto 2017, v katerem sodeluje z akvareloom *Tvoj obraz te išče* tudi Katarina Nadrag. Vse publikacije založbe Fran so grafično in likovno vzorno oblikovane in skrbno natisnjene z besedili, ki so tako rekoč brez napak, kar je dandanes redkost v poplavi številnih na hitro in površinsko izdanih knjig raznih drugih in velikokrat mnogo večjih založb.

Lev Detela

Društvo 2000

Glas iz zaliva

Pred časom se je znašla na knjižnih policah drobna knjižica *Glas iz zaliva*, v založbi Društva 2000, Ljubljana, 2015, in pod uredniško roko Petra Kovačiča Peršina. Knjižica je prinesla pogovore, ki jih je urednik opravljal s pisateljem Borisom Pahorjem skozi daljši čas in njihovo vsebino s soglasjem pisatelja objavil v knjižni obliki. V njih je Pahor dokumentirano spregovoril o svojem svetovnem nazoru, o svojih pogledih na pomembna družbena vprašanja in o motivih svojega javnega udejstvovanja ter vse to strnil v neke vrste duhovno oporoko prihajajočim rodovom, kar bralca tako pritegne, da prebere knjigo na dušek. V uvodu je Peter Kovačič Peršin dejal, da je "glas iz zaliva dramil slovensko samozavest in državljanski pogum". Preko revije *Zaliv*, ki jo je Pahor urejal 25 let, pa da je postal prava "moralna avtoriteta na področju slovenske samoniklosti in politične misli". V javno objavljeni čestitki Pahorju ob njegovem 95. rojstnem dnevu pa sem sam zapisal, "da imamo v Tržaškem zalivu, ob nekaj manjših, dva velika svetilnika. Eden je v Barkovljah, na obrobju Trsta. Drugi pa nekoliko višje, na Kontovelski cesti št. 71, kjer stanuje častitljiv gost. Prvi s svojimi svetlobnimi siji kaže pot v varen pristan ribičem, mornarjem in ladjam. Drugi pa

s svojo jasno, tehtno in pogumno besedo ter s svojo pokončno držo žarči svojo misel, svojo energijo in svoja sporočila široko po Primorski in še mnogo dlje ter usmerja slovenstvo in širše občestvo v

njihov varni pristan". Naj nakažem v nadaljevanju le nekaj zanimivih misli iz navedenega pisateljevega duhovnega testa-menta, ki so tudi danes še kako aktualne.

Po političnem prepričanju se Pahor prišteva med socialne demokrate, to je zagovornike socialno pravične države, to je take, kot jo npr. poznamo v Severni Evropi. Je pa hkrati naslednik širokega liberalnega pogleda na svet, vendar ne v liberalistično ekonomskem smislu, pač pa v libertarnem, svobodomiselnem pomenu besede. Urednik knjižice je kot

prvo opozoril na Pahorjevo vztrajno in prepričljivo stališče, "da so narodi naravne zgodovinske tvorbe, ki so nastale hkrati z razvojem civilizacije, in bodo preživeli vse ideološke konstrukte". Tudi multikulturalnost in globalizacijo, če bodo, seveda, branili lastno identiteto in ne bodo klonili pred navedenimi konstrukti... Globalizacija namreč zavestno ukinja pogoje obstoja narodov, ki jih razume kot oviro za prevlado kapitala". Vendar "veliki narodi nimajo nobene skušnjave, da bi se odrekli svoji identiteti...Zato naj bo EU branik njenih narodov, njihove kulture in svobode... Prava človekova domovina je namreč jezik, saj človek z njim začenja spoznavati svet ter z njim uporablja in izraža svoj razum". Nacionalizem v slabšalnem pomenu besede je Pahorju zgodovinska zabloda, "vendar obstaja tudi narodna zavest, ki je pozitivno naravno čustvo pripadnosti svojim ljudem in domovini ter poudarja odgovornost do družine, družbe, rodu in skupnosti". Prav tako je urednik opozoril na Pahorjeva

opozorila, da je proletarski internacionalizem, prvič, dajal prednost razrednemu boju pred narodnostjo in kasneje navajal k množičnim povojnim pobojem nasprotnikov in k protinarodni politiki nacionalizacije in prisilne kolektivizacije... S čimer naj bi po Pahorjevih besedah "kvaril našo nacionalno zavest in jo še danes kviri, če ne bo prišlo do sprememb na šolskem področju. Zlasti pa je prispeval k uničevanju slovenstva v zametstvu, kar je eden njegovih največjih grehov". O verji pravi Pahor, "da je bil Jezus božji

sin, kakor smo vsi mi božji otroci...Vsak kristjan lahko reče, da ima Boga za svojega očeta, če razumemo Boga kot bitje, od katerega vse prihaja in je vse v njem", kot je razvijal svojo teološko misel de Chardin ali pa filozof Spinoza, ki mu je bil "celotni Univerzum božanstvo", pri čemer naj bi šlo "misteriozno, velikansko silo, to je princip, ki je temelj obstoja sveta", pred katero se tudi Pahor klanja kot bitje. O sami Cerkvi pa je med ostalim dejal, "da je skozi zgodovino res reševala slovenstvo, ko so duhovniki pridigali po slovensko in so učili otroke slovenski jezik, a je hkrati s svojo politiko pred in med vojno naredila mnogo škode".

Pahor je tudi vztrajno in neutrudno dokazoval, da je slovenska politika do naših sosedov, zlasti do Italije, klečeplazna.

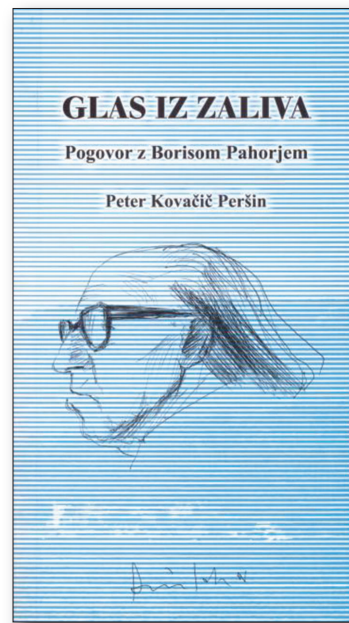
Med drugim bi naj npr. ta nepokončnost prišla do izraza, ko smo pristali na javnosti prikriti določbe Osimskega sporazuma (1975), po katerih lahko dobijo italijansko državljanstvo vsi prebivalci bivše JK, ki so bili pred vojno italijanski državljani, kar pomeni, da Slovenija (in Hrvaška) na tem ozemlju nista povsem suvereni. Zaskrbljeno je tudi opozarjal na pojave italijanskega revanšizma, ki še vedno goji skomine po ozemlju bivše JK, ki ga je Italija okupirala po prvi in izgubila po drugi svetovni vojni. Ta revanšizem je prihajal ven tudi iz ust samega predsednika Napolitana, ko si je ob neki proslavi zmage v prvi svetovni vojni dovolil povedati na glas pred celo državo, da je takrat ob italijanski okupaciji JK (1918), v kateri je živel tudi okrog 500.000 Slovencev in Hrvatov, "prišlo do

dokončne združitve Italije...", in da se je Italiji z mirovno pogodbo iz leta 1947 zgodila krivica, ker ji je odvzela navedeni teritorij". Zgovorna je bila tudi izjava Napolitana, ko nas je, ob zaprepaščujočem molku slovenske politike, pred leti zaradi fojba in eksodusu proglasil za barbare. Ko pa mu je hrvaški predsednik Mesič pri tem zabrusil v obraz, da je rasist, se mu je Napolitano prek zunanjega ministra opravičil, »da pri tem ni mislil na Hrvate«, in je tako barbarstvo očitno veljalo zgolj nam. Opozarjal je tudi na nevarnost možnega množičnega nakupa zemlje na Krasu in v Istri, za kar bi naj v Italiji »obstajali načrti in denar, ki bi ga naj država dajala prek bank in ezulske organizacije«. Pahor je spomnil tudi na desničarskega politika Lippija, ki naj bi kar

za PD dal izjavo, "da imajo ozemlje bivše JK še vedno za svoje, čeprav na njem prebivajo Slovenci (in Hrvati, prip. avt.)". Naša nepokončnost in nedržavotvornost bi naj prišla do izraza tudi v zvezi z risanjem meje s Hrvati na morju. Pri tem je Pahor, med ostalim, spomnil tudi na neko zagonetno izjavo nekdanjega zunanjega ministra Žbogarja, da se namreč "ne bo več hodil pogajat v Bruselj glede Piranskega zaliva, ker da so Slovenijo prisilili, da se odpove prostemu izhodu na odprto morje".

Pri čemer bi naj takratni premier Borut Pahor Žbogarja dobesedno "poklopil" in so potem to izjavo takoj umaknili iz medijev. To bi lahko pomenilo, da je Borut Pahor pristal na to, da Slovenija odstopa od svojih zahtev.

Milan Gregorič

Trst / Društvo slovenskih izobražencev

Razstava Umetniki za karitas in knjiga o nadškofu Šuštarju

Koliko poguma potrebujejo ljudje, ki so v stiski. Lahko je to alkoholik, ki je padel tako nizko, da ga družina ne mara več, ali nešteto podobnih primerov. Zato so se pri Škofijski karitas

vrhu. Danes preveva ljudi splošno občutje žalosti in obupa, da se nič ne splača, zato smo vedno v strahu, kako bo. Slike, ki potujejo po mestih, pa dokazujejo, da so bili

seli in hvaležni, da je za pomoč zaprosilo le dva tisoč družin, kar kaže na to, da je nekdo vendar začutil, da je v njegovih rokah preživetje družine. Gospa Jožica Ličen se je s hvaležnostjo spomni-

la tudi gospoda Hieronima s Sinjega vrha, ki je lani zbolel in podlegel boleznem septembra. Njegova družina je široko-dušno sprejela, da bo še naprej prirejala likovne delavnice.

Likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn je spregovorila o likovni koloniji, ki je posebna zaradi dneva

odprtih vrat, ko se lahko v dogajanje vključijo tudi drugi umetniki in darujejo svoje izdelke, kar ustvarja širino pogleda na sodobno likovno ustvarjalnost. Predstavlja je tokratne ustvarjalce in njihove umetnine, ki krasijo stene Peterlinove dvorane. To so slikar iz Trbovelj Zdravko Dolinšek, akvarelist Andrej Kosič, ruski umetnik Jurij Kravcov, slikar in oblikovalec iz Vipave Miloš Marc, magistra umetnosti, ustvarjalka in profesorica Jasna Merku', Alina Asberga Nabergoj, rojena v Latviji, ki jo je ljubezen pripeljala v naše kraje, štajerska slikarka in kiparka Patricija Simonič, slikar Petar Lazarevič, mlada akademska slikarka Suzana Švent in častni gost Zmago Modic. Poleg navedenih razstavljajo še člani strokovnega sveta in darovalci. Prisotnim je zaželela, naj ta dela prinašajo tako lepo kot dobro.

/str. 14
Metka Šinigoj

Foto damij@n

v Kopru odločili, da dodelijo letošnji 22. likovni koloniji, ki poteka vsako leto avgusta, geslo "Pogum vse ljudstvo v deželi, govori Gospod". Tako je Jožica Ličen, duša likovne kolonije, prisrčno nagovorila prisotne v Peterlinovi dvorani, na rednem večeru Društva slovenskih izobražencev. Zahvalila se je za tople sprejem in predstavila, kako slovenski in tuji umetniki ustvarjajo na Sinjem

umetniki pogumni, ker so ustvarjali za ljudi v stiski. V dvaindvajsetih kolonijah se je zvrstilo več kot tisoč petsto umetnikov, nastalo je okrog dvatisoč petsto likovnih del, približno dvatisoč pa že krasijo domove dobrotnikov. Letošnji izkupiček so namenili družinam v stiski, saj je Škofijsko karitas lani prosilo za pomoč – tako za najosnovnejšo hrano kot plačilo položnic – skoraj tri tisoč družin. Letos so ve-

Knjiga Ptičje kvatre na knjižnem sejmu v Bologni

JAK (Javna Agencija za Knjigo RS) je te dni založbi Goriška Mohorjeva družba sporočila, da bo knjiga Ptičje kvatre razstavljena na knjižnem sejmu v Bologni (od 3. do 6. aprila letos) na slovenski nacionalni stojnici. Številka stojnice: dvorana 29, stojnica C 40.

Za organiziran prevoz z avtobusom več informacij na spletni strani JAK.

Knjiga Danijela Čotarja Ptičje kvatre, ki jo je ilustriral Matej Susič, je bila namreč nagrajena z zlato hruško, nagrado, ki na Slovenskem pomeni priznanje za odličnost na področju otroške ali mladinske književnosti.

PIKA NA (PESM)I Majda Artač Sturman

Lastovica

V soncu sem videl prileteti lastovico pod lopo hiše.

S srca se mi luščijo zimske luske in prepleteno od novega zraka postane življenje čisto.

Danes je malo lastovičje gnezdo spleteno v nekaj preprostih misli.

So rahli in skromni prebliski kot bit, ki ostaja odprta za rezino kruha.

Cement za grob se levi za hrptom.

Ace Mermolja

Pesem iz Mermoljeve pesniške zbirke *Okruški* (ZTT 2013) je znanilka pomladi kot njen naslov. Razpenja se med nasprotja: med pom-

ladjo in zimo, med željo po prenovi in občutkom minljivosti, ki diha iz mnogih pesmi te zbirke. Trenutek, ko lastovica prileti pod lopo hiše, sproži pričakovanje novega in sprememb, nato se prevesi v razpoložensko naravno življenjsko refleksijo. V anonimaciji (uporabi besed istega besednega korena) in z enjambe-mentom (mislennim prestopom iz verza v verz) se mi luščijo/zimske luske, se z novim zrakom prevetrio življenje in misli. Pesnikova eksistenca se sicer opira na konkretno, ostaja pri tleh, zasidrana v vsakdanjost, saj ... ostaja odprta/ za rezino kruha. Pristaja na življenjske premene, na izzive usode, zavedajoč se minevanja. Njegova krhkost

učinkuje kontrastno s povednostjo zadnje kitice. Cement je sicer pregovorno sinonim za trdoto, neomajnost, neuničljivost, tu tudi za neizogibnost smrti. *Cement za grob/se levi...*, to pa pomeni, da se mehča, se levi, kot da si odstranjuje vrhno plast, stran kože kot živo bitje, se torej v percepciji besednega upesnjevalca spreminja.

Verzi so navdani s preprostostjo in z lepoto trenutka, a obenem z zavestjo minevanja in človeške šibkosti. To odzvanja tudi v zvočnosti verzne strukture. V prvi kitici besede z likvidno *idel/ prileteti lastovico/pod lopo*, evocirajo mehko, v tretji pa se to občutje skupaj z domačnostjo preplete v lastovičje gnezdo, metaforo za splet preprostih misli. V predzadnji kitici se nam sprva zazdi, da je vse preprosto, rahlo in skromno. *So rahli in skromni/ prebliski kot bit ...* A pogostnost iglastega samoglasnika *i*-ja ter raskavega soglasnika *r*-ja opozarja na težki vsakdanji boj za preživetje, v katerem se po spremembi perspektive razpre rešitev oziroma možnost, ki jo nakazuje odprtost in svetloba vokala *a*. Človeška eksistenca, bit ... *ost a j a odprta/ za rezino kruha*.

Zaključni distih povzema oba vidika človekovega obstoja, njegovo razpetost med mladostjo duha in neizogibnost staranja, ki s seboj

prinaša zavest minljivosti. Pesem se sklone z izvirnim poosebljenjem materije, ki se dejansko navezuje na naslovno naravnost pesniške zbirke. Bivanjska zavest se sestavlja iz okruškov, se osmišlja v nekakšnem procesu levitve, krušenja, spreminjanja. Zaključek je odprt, dinamičen.

Glasbeni hapening z vsestranskim umetnikom Markom Brecljem

V Miljah še otvoritev koncertne fotografije Janeza Bogataja

V Miljah bo do nedelje, 9. aprila, na ogled dvojna razstava **Fotografi (i) e 1978 - 2014** slovenskega fotografa Janeza Bogataja. V osrednjem muzeju Cara* (nasproti nove občinske knjižnice in vrta Evropa) je odprta krasna pregledna razstava od najzgodnejših, tudi eksperimentalno zasnovanih črno-belih krajin, do zrelejših del, spet krajin, a tokrat obogatih s svetlobnimi barvnimi odtiski in igrami megle, vode, suhih in vlažnih trav, redkih rastlin, pravadnih kamenin, lirčnih labodov...

Od prejšnjega četrta pa je v občinski razstavnici dvorani Negrin, na miljskem glavnem trgu ob županstvu in stolnici, še razstava črno-belih fotografij iz koncertov osemdesetih let iz slovenskega in jugoslovanskega prizorišča, z naslovom **Že dolgo nismo videli in slišali...** Kot je na odprtju povedala kustosinja Muzeja novejšje zgodovine Slovenije (MNZS) Nataša Strlič, gre za izbor fotografij iz obsežnega opusa nad 21 tisoč negativov, ki jih muzej hrani iz obdobja, ko je bil Bogataj fotoreporter tednika Mladina.

Ta razstava je bila prvič predstavljena ob koncu leta ob širši razstavi v MNZS **"Nikoli jim ni bilo bolje"**, se pravi vpogledu

Foto Henrik Sturman

v modernizacijo vsakdanjega življenja v socialistični Jugoslaviji od 1945 do 1991, ki jo je priredil Muzej zgodovine Jugoslavije iz Beograda in bo na ogled v omenjenem muzeju v parku Tivoli do konca junija.

Sam Bogataj je povedal, da je takrat zelo rad hodil na koncerte in snemal domače bende slovenskega in jugoslovanskega rocka, punka (Pankrti, Azra, Niet)

ureja v muzeju bogat fotografski fond, ki obsega še druge tematske vsebine iz reportažne-

in seveda mednarodne kot Iron Maiden, Ruts, Youth Brigade ali jazzist Pat Metheny, ki je objavljen na plakatu razstave. Nataša Strlič

ga dela Bogataja za Mladino, in je poudarila, da je le-ta izjemno dragocen za dokumentiranje zapletenega družbenokulturnega in političnega obdobja v desetletju pred razpadom jugoslovanske federacije. V elegantni, komorno urejeni miljski dvorani so zbrane najbolj pomenljive podobe, skupinski in posamezni portreti še dejavnih ali takih, ki so glasbeno že davno umolkli: Prilavo Kazališče, Dorian Gray, Lepa Brena, Buldogi, Ultimat, Ivan Volarič - Feo, Gast'rbajtr's, Srp, Jani Kovačič, Videosex, Borghesia, Lačni Franz, Klinika za cinike, Martin Krpan...

Eden od takratnih protagonistov, ki so danes še glasbeno in vsestransko živi, je gotovo Marko Breclj, bivši član benda Buldožer in avtor več uspešnih samostojnih hitov in plošč. To je tudi dokazal na posrečenem glasbenem nastopu, pravzaprav hapeningu, na miljskem odprtju razstave Bogatajeve koncertne fotografije. Pripeljal se je iz Štajerske s svojo aparatur in oldtimerskim povsem učinkovitim ozvočenjem, na poti iz nastopa v Zagrebu in na predvečer svoje predstavitve zadnje produkcije, to je filma **Premierni paket**, zadnji petek v Kulturnem domu Hrpeleje Kozina. Rojen 1951 v Saraje-

vu, več kot dvajsetletje kulturni animator v mladinskem centru v Kopru, živi na Primorskem in pripada vipavski družini, ki je po prvi svetovni vojni šla v emigracijo na Štajersko. Njegovi starši so zaradi službe živeli tudi na Jugu Jugoslavije in se na koncu ustalili na Koprskem. On sam pa je ob slovenski ohranil še širšo zavest jugoslovanske kulturne pripadnosti. Zato je še vedno aktiven in vzdržuje stike s prijatelji umetniki tudi v drugih državah bivše Jugoslavije. Na povabilo prijatelja Janeza Bogataja je odigral nekaj zgodovinskih komadov, znamenito Parado in uprizoril miljski publiki tudi aktualne ironične paberke na račun naše sodobne socialne brezbriznosti in nesoučutja. Zlasti vzburljiva je bila njegova "performansa" z bodečo žico.

Na predstavitvi drugega dela Bogatajeve razstave v Miljah so uradno posegli občinski odbornik za kulturo Tullio Belen in predstavniki društev Photo-Imago Adriano Perini, Juliet Rolan Marino in DSMO "Kiljan Ferluga" Davorin Devetak, ki so s krajevno občinsko upravo in z ljubljanskimi partnerji MNZS in Galerijo Fotografijo priredili razstavo. Ta je odprta v muzeju Cara* in v dvorani Negrin med torkom in soboto, od 17. do 19. ure, v soboto še jutraj od 10. do 12. ure, v nedeljo pa le jutraj od 10. do 12. ure. Dodatne informacije o Janezu Bogataju in razstavi se dobijo na spletni strani www.benvenutiamuggia.it, lepe fotografije, ki so razstavljene v Miljah, pa na spletni strani www.galerijafotografija.si.

Foto Henrik Sturman

Foto Henrik Sturman

Kratke

Sporočilo Zadrúžne kraške banke

Odvetnik Mitja Ozbič se je odločil, da bo na bližnjih upravnih volitvah v Občini Devin – Nabrežina županski kandidat.

Od leta 2009 je odvetnik Ozbič upravitelj Zadrúžne kraške banke. Svoje poklicno znanje je znal strokovno uporabiti in uveljaviti tudi v upravnem odboru naše bančne zadrúge.

Ob odločitvi, da se kandidira za župansko mesto, se je odločil, da odstopi z mesta upravitelja naše banke. Čeprav statut ZKB ne predvideva odstopa člana odbora v primeru kandidature, temveč izključno v primeru izvolitve, je odvetnik Mitja Ozbič izbral to odločitev, kot sam izjavlja, v interesu banke, da bi Zadrúžna kraška banka ohranila svojo politično nevtralnost.

Upravni in nadzorni svet Zadrúžne kraške banke se Mitji Ozbiču iskreno zahvaljujeta za njegovo plodno sodelovanje in strokovni doprinos upravnemu svetu pri vodenju naše bančne ustanove v letih njegove prisotnosti.

Narava: Botanični park Carsiana spet vabi obiskovalce

S prvim dnem pomladi bo spet mogoče obiskati Botanični park Carsiana na Tržaškem Krasu. Dolino, ki ponuja zgoščen prikaz kraškega rastlinja, si bo mogoče ogledati vsak dan, razen ob ponedeljkih, od 10. do 13. ure. Ob sobotah in nedeljah je možen tudi popoldanski obisk, in sicer med 15. in 19. uro. Vodení ogledi so na sporedu vsak dan od torka do petka ob 10.30. Skupine se lahko ob potrebi dogovorijo tudi za drugačen termin. Cena vstopnice je tri evre oz. dva evra za tiste, ki lahko uveljavijo popust. Botanični park, ki so ga ustanovili leta 1964, leži na cesti med Gabrovcem in Zgonikom. Po ukinitvi Pokrajine Trst za njegovo delovanje po novem skrbi Dežela Furlanija Julijska krajina. Park ponuja tudi predavanja in tematske ogleda. V nedeljo, 26. marca, bo entomolog Andrea Colla predaval o klopíh in drugih nadležnih žuželkah. Začetek predavanja ob 15. uri. / ARC/PV

Obnova hotelov: Vlada je odobrila pravilnik za porazdelitev 19 milijonov

Med sklepi, ki jih je na seji 17. marca sprejela deželna vlada, izstopa odobritev pravilnika, po katerem bodo porazdelili 19 milijonov evrov za obnovo hotelov, gostišč in drugih objektov, ki nudijo prenočišča za turiste. Razpis je namenjen tako prenovitvenim delom kot reorganizaciji ponudbe.

Podpredsednik vlade in odgovoren za turizem Sergio Bolzonello predvideva, da bo pomoč zaprosilo in dobilo "več sto hotelov" v Furlaniji Julijski krajini, saj pravilnik določa maksimalno mejo finančne podpore. Ta je postavljena pri 200.000 evrih ob upoštevanju, da bo deželna uprava sofinancirala do največ 50 % del, njihova cena pa ne sme preseči 400.000 evrov.

"Na področju nujenja prenočitev se po vsej Italiji soočajo s težavami", pravi Bolzonello. "Znesek, ki smo ga odobrili že v finančnem zakonu, je nedvomno velik. Hotelirji v Furlaniji Julijski krajini že dolgo let niso prejeli tolikšne pomoči". / ARC/PV

Rojan / V Marijinem domu
Kakovostni koncert harfistke Tadeje Kralj

V nedeljo, 19. marca 2017, je bil v Marijinem domu v Rojanu kakovostni koncert mlade in nadarjene harfistke Tadeje Kralj. Glasbenica je namreč očarala rojansko občinstvo in to z inštrumentom, ki ga redkokdaj vidimo na naših odrih in ki poslušalce navdaja z neko posebno milino. Skladbe Haendla, Piazzole, Chertoka in Godefroida, se pravi zmes klasične in sodobne zakladnice, so sestavljale prvi del koncerta, ki ga je Tadeja Kralj sama oblikovala. V drugem delu se ji je pridružil oboist Marco Bernini. V duu sta občinstvu ponudila interpretacije Tourniera, Donizettija in Broda.

Tadeja Kralj je pričela s študijem harfe na šoli Glasbene matice v Trstu pri šestih letih in takoj pokazala ljubezen do glasbe in umetniški talent. Leta 1998 je v Firencah dosegla prvo nagrado na glasbenem tekmovanju "Mladi harfisti". Od takrat redno nastopa na državnih in mednarodnih tekmovanjih. Prejela je številne prve nagrade tako posamezno kot

tudi v duu harf. Leta 2016 je magistrirala s pohvalo na konservatoriju "J. Tomadini" v Vidnu pod mentorstvom prof. Patrizie Tassini. V šolskem letu 2014/15 se je v sklopu projekta Erasmus izpopolnjevala na šoli Luca School of Arts v Leuvnu (Belgija) s prof. Lieve Robbroeckx. Večkrat sodeluje na revijah in kulturnih prireditvah slovenske manjšine v Italiji bodisi kot solistka bodisi v komornih zasedbah. Snemala je že za radio in televizijo. Od leta 2009 igra v orkestru harf "Ventaglio d'Arpe". Leta 2013 je sodelovala z orkestrom Nova Filharmonija iz Nove Gorice; zdaj redno sodeluje v orkestru Glasbene matice in v orkestru ONCI (Orchestra Nazionale Conservatori italiani).

Marco Bernini je leta 1991 diplomiral iz oboe na konservatoriju "G. Tartini" pod mentorstvom prof. Luciana Glavina. Pozneje se je izpopolnjeval pri prof. Schellenbergerju (prva oboa orkestra Berliner Philharmoniker) na Akademiji v Sieni. V naslednjih letih je sodeloval z orkestrom gledališča "G. Verdi" v Trstu. Nastopa kot solist kot tudi v raznih glasbenih komornih in orkestralnih zasedbah. Posebno pozornost posveča baročnemu repertoarju, značilnemu za njegov instrument.

Opčine / Finžgarjev dom

Nasveti za boljše izbire v življenju

V četrtek, 23. marca, je bilo v prostorih društva Finžgarjevega doma na Opčinah že četrto predavanje iz ciklusa *Za kvaliteto in polnost življenja v vseh starostnih obdobjih (nasveti za dobre vsakodnevne izbire)*. Tokrat je organizatorjem spet uspelo povabiti v svojo sredo res uglednega in uspešnega predavatelja, ki po celi Sloveniji in tudi pri nas na Primorskem (predaval je že na seminarju za naše šolnike) vedno privabi mnogo poslušalcev. Tudi tokrat je bilo tako, saj so poslušalci napolnili dvorano na Opčinah, da bi prisluhnili, kaj bo povedal psiholog dr. Bogdan Polajner. To je strokovnjak v bonding psihoterapiji in dela na Inštitutu za varovanje zdravja Antona Trstenjaka, zaposlen je

tudi na Univerzi na Primorskem in je ob svojem psihoterapevtskem delu izredno cenjen in iskan predavatelj. Večer je v imenu društva Finžgarjev dom otvorila Anka Peterlin, ki se je zahvalila predavatelju za sprejeto vabilo in publiki za tako dober odziv, nato je podala besedo Bruni Cijak, ki je natančno predstavila dr. Polajnerja in uvedla njegov poseg. Strokovnjak se je zahvalil za lepe besede in dodal, da sploh ni treba, da se predstavlja, saj ga je že njegova predhodnica čisto dovolj povedala o njem in hvalila. Nakazal je nekaj glede svoje stroke in razložil, o katerem aspektu vzgoje in od-

nosov se bo med večerom pogovarjal s publiko. Njegovo predavanje je obravnavalo

predvsem odnose med starši in otroki in zdrave ali škodljive

ve prakse, ki jih večkrat vzgojitelji zakrivimo. Predavanje je bilo polno primerov iz vsakdanjega življenja, mnogo je bilo prijetnih hudomušnih izjav in kar nekaj konkretnih nasvetov, kako bi se lažje izogibali zgrešenim medsebojnim odnosom med roditelji in otroki. Tudi kulturno ozračje in tradicija vplivata na naše življenje in na našo vzgojno držo, nikoli pa ne smemo pozabiti, da za čim boljšo vzgojo otrok v neodvisne in zrele odrasle osebe, morajo pri vzgojiteljih biti prisotne tri ljubezni: partnerska ljubezen med obema staršema, ljubezen do otroka in ljubezen vsakega do samega sebe.

/ str. 14
Mitja Petaros

Občni zbor društva Rojanski Marijin dom

Društvo potrebuje mlade sile, da nadaljuje v prihodnje z delom

Pred nedavnim je imelo Društvo Rojanski Marijin dom redni občni zbor, na katerem so odborniki podali izčrpna poročila o društvenem delovanju v preteklem letu, o problemih ter o načrtih za tekoče leto. Predsednica Dorica Žagar je predvsem poudarila potrebo po mladih močeh, ki bi pomagale in v prihodnje nadaljevale z delom. Z njimi bi odborniki bolj optimistično gledali na prihodnost društva in tudi na stavbo Marijinega doma, ki so jo s svojimi prispevki zgradili rojanski Slovenci. Če bi društvo zamrlo, bi ta namreč prešla v roke itali-

janske župnijske skupnosti, ker je lastnina napisana na župnijo. Tega pa si v društvu nihče ne želi. Treba je vztrajati in si prizadevati, da ostane dejavnost v domu in v cerkvi živa in da slovenska beseda ne zamre v Rojanu. Iz tajniškega poročila je bilo razvidno, da je potekalo delovanje društva redno. Vsaj enkrat mesečno je bila v Marijinem domu kaka prireditev, predavanje, koncert ali kaj drugega. Slika enoletnega delovanja je kar pestra in bogata. Na verskem področju ima najbolj pomembno vlogo Cerkevni pevski zbor. Redno sodeluje pri nedeljski sv. maši, ki jo že 52 let

prenaša Radio Trst A, pa tudi pri raznih verskih obredih. Svoje poročilo sta podala tudi odgovorna odbornika Misijonskega krožka, ki že dolgo let zgledno vodita obširno misijonsko delo: finančno pomoč misionarjem, posvojitve na daljavo, znamkarsko akcijo in srečelov na prireditvah. Krožek je poskrbel tudi za izdajo znamk pri pošti Slovenija ob pomembnih dogodkih rojanskega društva. V okviru društva deluje tudi odsek Vincencijeve konference. Njegovo delo je tiho in skromno. Člani in prostovoljke pripravijo vsako leto približno tisoč oljčnih vejic, ki jih na Oljčno ne-

deljo delijo na trgu pred cerkvijo, ko je slovenska maša. Poleg tega obiskujejo člani tudi bolnice in onemogle v raznih domovih.

V bagajniškem poročilu je odbornica podala točen pregled izdatkov in prejemkov. Stroški so kar izdatni in na žalost je prejemkov vsako leto manj. Blagajniški obračun in proračun sta bila soglasno odobrena.

Društvo je v letu 2016 tiskalo štiri številke župnijskega glasila "Med nami" v 160. izvodih. V kratkem bo tudi izšla knjiga "Rojanska župnija", ki je v decembru 2016 že doživela grafično obdelavo. Opremljena bo s preko sto slikami in bo dvojezična. Živahni debati so sledile volitve novega odbora. Ta se je sestal 21. marca v prostorih Marijinega doma in si porazdelil funkcije. Odbornike čaka zdaj novo zahtevno delo.

mt

Petindvajsetletnica zbora Gallus

Da bi ostali zvesti petju, slovenstvu, Trstu

"Gallusi pojejo, Gallusi gredo!" je veseli vzklík, ki je zapečatil navdušeno jubilejno pesem Borisa Pangerca ob 25-letnici ustanovitve mešanega zbora Jacobus Gallus. Ta pesem, skupaj s podobo renesančnega skladatelja, je sprejela vsakega od številnih poslušalcev, ki so decembra lani v cerkvi svetega Jakoba v Trstu potrdili s svojo prisotnostjo, da ima ta zbor velik pomen v zgodovini Tržačanov. Nastal je leta 1991, čeprav se je že od ustanovitve, v določenem smislu lahko ponašal z daljšo zgodovino, saj je želel nadaljevati pot zbora, ki ga je Ubaldo Vrabec vodil v povojnem času in do sedemdesetih let. Ob izvedbi množičnega projekta Gallusovo zvočno bogastvo leta 1991 se je Stojanu Kuretu porodila zamisel za obuditev dejavnosti prejšnjega, reprezentančnega tržaškega zbora. Od takrat zbor deluje neprekinjeno in je za najdaljši čas pel pod vodstvom Janka Bana, kateremu je sledil Matjaž Šček. Sedanji zborovodja Marko Sancin je prevzel zbor leta 2008: to živahno ustvarjalno obdobje je minilo zelo hitro, kot nam je sam povedal: "Imam vtis, da sem

začel pred kratkim, saj zbor ne preide nikoli v rutino: jedro najbolj vztrajnih pevcev je ostalo, zasedba pa se stalno spreminja z odhodi in prihodi, zato se tudi moje delo stalno obnavlja". Nespremenjeno pa je poslanstvo zbora, ki je nastal za ohranitev slovenske identitete in jezika v mestnem središču, z ovrednotenjem domačih skladateljev. Tako je tudi po petindvajsetih letih: koncert srebrnega jubileja je zvenel z notami Ubalda Vrabca, Aleksandra Vodopivca, Pavleta Merkuja, ki je z že kultno Njnen čeuai jti gna združil s polnim zvokom vse sedanje in bivše pevce zbora. Spored pa se je simbolično začel z Gallusovim adventnim dvozborjem, nakar je zbor pokazal tudi svoja širša obzorja, ki se od primorske literature za služnega Ambroža Čopija in izjemno priljubljenega Andreja Makorja širi na avtorje, ki spadajo v redni repertoar boljših evropskih zborov: Schnittke, Whitacre, Pärt.

Jubilejni večer je seveda vseboval tudi prijetno presenečenje, saj ni

šlo "samo" za zborovski koncert: gost večera je bil orkester Glasbene matice z dirigentom, ki prav tako izhaja iz vrst tržaške šole: Igor Zobin. Kombinacija se je delno in v neobičajni obliki ponovila tudi marca letos, ko je zbor Gallus presegel žanrske meje in je nastopil kot soprotagonist projekta deželnega orkestra Mitteleuropa v znamenju aranžmaja hitov legendarnih Beatlesov. Tudi v tem primeru je orkester (in zbor) vodil Igor Zobin. Koncert je privabil lepo število po-

slušalcev v dvorano tržaškega Kulturnega doma in je spadal v abonmajske sezono Slovenskega stalnega gledališča. Aranžmaji Danieleja Russa so dodelili zboru pretežno "instrumentalno" vlogo, saj so pevci obarvali celoto z delčki iz obče znanih popevk, ki so se spojili z orkestrsko pisavo. Izvajalci so se zagotovo izjemno

zabavali, saj je bila prikupna svežina ritmov in melodij zimzelenih hitov način, da so se tako člani simfoničnega orkestra kot tudi pevci otesili bolj resne preobleke, ki zaznamuje njihovo redno dejavnost. Prijeten občutek se je prenesel tudi na publiko, ki je nagradila nastopajoče z velikim navdušenjem in je komaj čakala, da se bo ob dodatku lahko pridružila s petjem himne *Yellow Submarine*. Ob popevkah *Obladi Oblada*, *Yesterday*, *All you need is love* in *Let it be* so se pevci zbo-

ra Gallus sočasno ukvarjali tudi z drugimi koncertnimi sporedi, saj so v prejšnjih dneh nastopili na reviji Primorska poje in pripravljajo nov zborovsko-simfonični projekt v organizaciji Glasbene matice, ki je bila tudi soprireditelj dogodka v Kulturnem domu.

PAL

POGOVOR Nastja Slavec

Od malih nog smo večjezični in večkulturni

“MOSP je član združenja YEN že vse od svoje ustanovitve, Slovenci v Italiji pa so sodelovali v YEN-u, še preden je obstajal MOSP in tudi sam YEN”, nam je povedala Nastja Slavec, ki v sklopu medmanjšinske organizacije sodeluje od leta 2013. Nastja je trenutno članica delovne skupine za integracijo organizacij članic. Pred nedavnim je Mladina evropskih narodnih skupnosti imela v prostorih Slovenske prosvete seminar, ki ga je koordinirala ravno predstavnica MOSP-a. O tem in o ustroju YEN-a smo se pogovorili z mlado sogovornico.

YEN so namreč kot neodvisno nevladno organizacijo ustanovili leta 1984, njegovi začetki pa pravzaprav segajo že v 60. leta prejšnjega stoletja, ko je v okviru FUEN-a (Federal Union of European Nationalities ali Federalna unija evropskih narodnih skupnosti) nastal poseben mladinski odbor, v katerem so bili prisotni tudi mladi iz naše manjšine. Na žalost se je sodelovanje članov MOSP-a v YEN-u v desetletjih večkrat prekinilo, saj ni prišlo do prenosa med različnimi generacijami. To je sicer pogost problem v mladinskih društvih. Vsekakor je mednarodna delavnica MOSP-a spet polno aktivna v YEN-u od leta 2012 in sodelovali smo pri številnih YEN-ovih pobudah.

Kaj je in kako pravzaprav deluje evropska manjšinska mladinska organizacija YEN?

YEN – Youth of European Nationalities ali po slovensko Mladina evropskih narodnih skupnosti – je združenje, ki povezuje evropske mladinske manjšinske organizacije. Njegov glavni cilj je ozaveščanje in spodbujanje mladih manjšincev k aktivnemu delovanju v svoji manjšini in za manjšinske pravice nasploh. YEN je član FUEN-a, poleg tega pa je včlanjen tudi v Evropski mladinski forum. Nasploh si YEN prizadeva za sodelovanje s pomembnimi mednarodnimi akterji na področju manjšinskih in mladinskih politik. Lani je med drugim pridobil posvetovalni status pri Ekonomskem in socialnem svetu Organizacije združenih narodov.

Sedanja predsednica YEN-a, ki smo jo izvolili na občnem zboru aprila lani v Pecu na Madžarskem, je Nemka iz Danske Britta Tastensen. Poleg nje sestavljajo YEN-ov odbor še dva podpredsednika, blaginjak in vodje treh delovnih skupin – za komunikacijo, za integracijo organizacij članic ter za manjšinske pravice in politike. Trenutno imamo v odboru tudi dva koroška Slovenca. YEN pa ima tudi svoj urad, s sedežem v Berlinu.

YEN se aktivno zavzema za ohranjanje manjšinskih jezikov in kultur ter za večjezičnost in večkulturnost. Lani smo začeli s kampanjo “Diversity connects” (Različnost povezuje), s katero skušamo na igriv način (prek flash-mobov, pošiljanja razglednic, pisanja bloga) podirati predsodke in približati manjšinsko problematiko večinskemu prebivalstvu. S to pobudo so bili YEN-ovci prisotni tudi na Europeadi, nogometnem prvenstvu evropskih manjšin, ki ga organizira FUEN – škoda, da ni bilo nogometne ekipe Slovencev iz Italije.

Kdo so člani te mednarodne organizacije?

V YEN je trenutno včlanjenih 40 evropskih mladinskih manjšinskih organizacij. Kar nekaj izmed teh organizacij deluje kot nekakšna krovna mladinska organizacija za svojo manjšino, zato pa imajo tudi več središč kot naše društvo MOSP. Nekoč sem se na primer del poti na YEN-ov seminar peljala z mladim Južnim Tirolcem, ki je imel na razpolago celo avto svoje organizacije, Südtiroler Jugendring. Nekaterе druge organizacije pa so študentski klubi, kot je na primer Klub slovenskih študentk in študentov na Dunaju, v katerem se srečujejo koroški Slovenci, ki odhajajo na študij v avstrijsko prestolnico.

Med različnimi organizacijami, ki so včlanjene v YEN, so trenutno najbolj zastopane manjšine iz srednje Evrope, kot so na primer Lužiški Srbi iz Nemčije, Gradiščanski Hrvati iz Avstrije, Retoromani iz Švice ali Kašubci iz severne Poljske. Številne so tudi nemške manjšine, iz Poljske, Slovaške, Romunije... Lani so začeli z YEN-om sodelovati mladi Slovenci z Reke, od slovenskih manjšin pa pogrešamo porabske Slovence.

Kako in kje potekajo seminarji YEN-a?

YEN navadno organizira štiri seminarje na leto, ki so pomembna priložnost za mreženje, navezovanje stikov in izmenjavo izkušenj ter primerov dobrih praks z mladimi iz različnih manjšin. Na seminarjih potekajo delavnice, predavanja in diskusije, na katerih udeleženci pridobivajo znanja, vezana na različne manjšinske problematike, kot so večjezičnost in večkulturnost ter manjšinske pravice, ter razvijajo veščine, pomembne za delovanje v svojih organizacijah, npr. v zvezi z načrtovanjem dogodkov, promocijo preko družbenih omrežij itd. Posebnost je poletni Diversity festival (Festival raznolikosti), ki je bolj kulturno in umetniško obarvan, z gledališkimi, pevskimi, plesnimi in likovnimi delavnici.

YEN-ovi seminarji so zame poseben privlačni zato, ker jih vsakič gosti druga organizacija članica. Tako dobiš vpogled v različne manjšine, njihovo zgodovino in kulturo ter sedanje stanje. Sama sem na primer poslušala retoromanskega pesnika v gorski vasi v švicarskem kantonu Graubunden, v etnološkem muzeju v okolici Peca spoznala, kako so avstrijske oblasti naseljevale nemške kolone na Madžarsko v 17. stoletju, odkrivala nalepke kampanje “Prat mar frysk” (Govori frizijsko) po ulicah Leeuwardna ter prebirala revijo, ki jo izdajajo mladi iz (Gradiščansko) - Hrvaškega akademskega kluba na Dunaju in nosi naslov... “Novi glas”.

Kako je potekal tržaški seminar in kdo se ga je udeležil?

Tržaški seminar “Training archi-

itects - Trenirajmo arhitekto” je bil kar naporen, saj so udeleženci skoraj ves dan preživeli na delavnicah. Izbirali so lahko med dvema. V prvi, “Training for trainers” (Trening za trenerje), so mladi spoznali in razvijali veščine nastopanja, vodenja in medkulturne komunikacije. V drugi, “Minority messen-

ger” (Manjšinski glasnik), so se udeleženci, ki so že dalj časa dejavni v YEN-u, učili načinov, kako lahko širijo zanimanje za manjšinske problematike med mladimi manjšinci, pa tudi v javnosti nasploh. Za samo vsebino delavnic je bil odgovoren YEN-ov odbor, voditelj delavnic pa prihajajo iz različnih evropskih držav. MOSP-ov organizacijski odbor oz. “orga-team”, kot mu pravijo pri YEN-u, je poskrbel za vso logistiko, nastanitev in obroke ter za spremljevalni program, v okviru katerega smo gostom predstavili zgodovino in kulturo Slovencev v Italiji ter različne ustanove, ki so pomembne za našo manjšino. Vesela sem, da nam je seminar uspelo izvesti v samem središču Trsta; s tem smo skušali premostiti mit, po katerem naj bi bili Slovenci prisotni le na podeželju, na Krasu. Sploh so bili udeleženci navdušeni nad mestom in tudi nad številnimi institucijami, ki jih premoremo kot manjšina. Delavnica “Minority messenger” je na primer obiskala licej Slemšek in udeleženci so bili res presenečeni nad pozornostjo dijakov do manjšinskih vprašanj. Številni med njimi prihajajo iz manjšin, kjer so pouk svojega jezika imeli le par ur tedensko v osnovni šoli.

Seminarja se je udeležilo 35 mladih iz 12 evropskih manjšin. Nekateri med njimi so bili prvič na YEN-ovem seminarju, drugi pa so že precej izkušeni, vsi pa so zelo dejavni v svojih domačih organizacijah, tako da se je skupina dobro ujela. V MOSP-ovem orga-temu smo bile tri dekleta: poleg mene še Ester Gomisel in Neža Kravos. Na pomoč pa so nam priskočili še številni prostovoljci, tako da je na seminarju skupno sodelovalo skoraj 50 mladih. Zadovoljna sem, da so

bili med prostovoljci člani Kluba zamejskih študentov v Ljubljani, in upam, da bomo še sodelovali.

Kaj je pravzaprav pomenil naslov seminarja Trenirajmo arhitekto?

Naslov seminarja se umešča v YEN-ovo programsko zamisel za leto 2017. Letošnja vodilna nit je namreč ideja, da so manjšine lahko mostovi med različnimi narodi in kulturami, mladi pa smo njihovi arhitekti. Naš seminar je bil prvi seminar v tem letu in njegov cilj je bil ta, da izobrazi mlade manjšince za to, da postanejo “arhitekti”. Naslednji seminar, Velikonočni seminar, ki je tradicionalno največji YEN-ov dogodek, pa bo nosil naslov “Building bridges – Gradimo mostove”. Potekal bo od 7. do 13. aprila v Draču v Albaniji, kjer nas bodo gostili Vlahi. Pri MOSP-u med drugim že zbiramo prijave za udeležbo. Vsi zainteresirani lahko dobite več informacij na naši facebook strani “MOSP – Tudi Mi Smo YEN” ali po elektronski pošti na naslovu mosp.mednarodna@gmail.com.

Katere iztočnice so izšle iz večdnevnega snidenja?

Kot že rečeno, je bil seminar “Trenirajmo arhitekto” namenjen predvsem izobraževanju mladih manjšincev, zato nismo oblikovali posebnih iztočnic, čeprav je imel odbor sestanke, na katerih je načrtoval naslednje YEN-ove pobude. Pomemben rezultat seminarja v Trstu pa je zame ta, da je veliko mladih Slovencev iz Italije prišlo v stik z YEN-ovci. Pri MOSP-ovi mednarodni delavnici si namreč želimo, da bi čim več mladih iz naše manjšine sodelovalo pri YEN-u, se udeleževalo seminarjev in domov prineslo nove ideje, znanja in zagon, ki bi jih lahko uporabili in širili med svojim delovanjem v različnih društvih, od kulturnih do športnih. Pri YEN-u resnično doživiš, da je biti manjšinec lahko prednost, in postaneš samozavestnejši v svoji manjšinskosti. Tako izkušnjo bi morali doživeti vsi mladi, ki so mogoče razočarani nad stanjem v naši manjšini.

Kakšni so predstavniki ostalih evropskih manjšin? Kakšne sorodnosti imajo z našo narodno skupnostjo v Italiji in kaj menijo o pravicah manjšinskih skupnosti?

Evropske manjšine se med seboj razlikujejo tako po ravni zaščite in pravic, ki jih uživajo, kot po številu pripadnikov in po tem, kako doživljajo oziroma opredeljujejo svojo pripadnost. Slovenci v Italiji smo seveda najbolj podobni manjšinam, ki tako kot mi živijo na obmejnem območju in imajo matično državo. Taki so na primer Nemci na Danskem in Danci v Nemčiji ter seveda Koroški Slovenci, s katerimi ugotavljamo največ sorodnosti, predvsem kar se tiče pomena zgodovine in njene stalne prisotnosti. Vendar Slovenci v Italiji pozabljamo, da smo pravzaprav mlada manjšina v primerjavi npr. z Lužiškimi Srbi ali Frizijci, ki so bili stoletja marginalizirani in nimajo matične države. Občudujem te mlade, ki vztrajno govorijo in goji svoj jezik, čeprav frizijščina med Nizozemci še danes velja za barbarški jezik “kmetavzarjev”, lužiški srbščini pa glede na majhno število govorcev po mnenju strokovnjakov grozi izumrtje.

Po drugi strani sem opazila, da za pripadnike različnih nemških

manjšin poznavanje nemščine ni pomemben kriterij pripadnosti manjšini, bolj jim gre za rod. Take manjšine, kot so na primer Nemci v Rusiji, so sicer dobro organizirane in jih tudi podpira nemška država, občutek pa imam, da se njihovo delovanje pogosto omejuje na obujanje nemških korenin prednikov in na folkloro.

Seveda se vsi zavzemajo za pravice manjšin. Pri tem sta število ali vrsta pravic, za katere se poteguje vsaka manjšina, odvisna od njenega trenutnega stanja, moči in zavednosti njenih pripadnikov, kar pa je v nevarnem čarobnem krogu spet pogojeno od pravic oz. stopnje zaščite, ki jih manjšina uživa. Med manjšinami, ki jih poznam, je stanje najbolj kritično za Vlahe, ki so razkropljeni po Balkanu in ponekod sploh niso priznani kot manjšina.

Zakaj je taka mednarodna organizacija pomembna in kakšna je tvoja vloga znotraj te?

Osebnost mi je YEN pomemben zato, ker nam pomaga, da se zavedamo, da kot manjšinci nismo sami in da so drugod po Evropi mladi, ki to doživljajo podobno kot mi. Mislim, da ta psihološki vidik - kako se počutijo (mladi) pripadniki manjšin – pogosto zanemarjamo. Med YEN-ovci pa se o tem sproščeno pogovarjamo, zaradi sorodnih izkušenj razumemo drug drugega in smo zato med seboj solidarni.

Pri YEN-u sodelujem od leta 2013, trenutno pa sem članica delovne skupine za integracijo organizacij članic. V njej skrbimo za ohranjanje in krepitev stikov z organizacijami, ki so včlanjene v YEN, prevsem s “spečimi” članicami, ki niso aktivne. Kar nekaj takih organizacij imamo v zahodni Evropi, na primer med Bretonci in Okcitanci v

Franciji. Delovni skupini sem se pridružila prav zato, da bi vzpodbudila sodelovanje YEN-a z manjšinami v zahodni Evropi. Poleg tega sem koordinatorka mednarodne delavnice MOSP-a in sem torej odgovorna za sodelovanje med MOSP-om in YEN-om.

Kakšna prihodnost se na podlagi izkušenj, ki si si jih nabrala pri delu z organizacijo YEN, piše evropskim manjšinam?

To je zelo težko vprašanje. Ko srečujem manjšine, ki so na slabšem kot naša, razmišljam, da mi pravzaprav kažejo, kakšna bo mogoče naša manjšina čez sto let, če se bomo omejevali le na ohranjanje tradicij in institucij, ki jih že imamo, ne pa na razvoj in na to, da vsakodnevno živimo kot Slovenci v Italiji. Grozi nam - tako kot vsem manjšinam -, da bodo ostali le še zbori in morda nogometni klubi, da bodo ljudje Slovenci le na folklorni prireditvi ali spominski proslavi, lasten jezik pa jim bo postal tuj. Manjšine se vedno premikajo na ozki meji med črpanjem iz lastne tradicije in kulture kot osnove za utemeljevanje in nadaljnji razvoj skupnosti ter nevarno ujeto stjo v folklorizme in družbene odnose, ki v sodobnosti izgublajo svojo funkcijo. Na srečo imamo danes v Evropi dva trenda, ki ju lahko manjšine izkoristijo: to sta večja pozornost do posameznih regij namesto do držav ter poudarjanje pomena “odprte” družbe, večkulturnosti in večjezičnosti. Pri obeh vidikih smo manjšinci v prednosti, saj lahko prav naša prisotnost pomeni dodatno vrednost za neko regijo, manjšinci pa smo od malih nog večjezični in večkulturni, le razviti moramo svojo samozavest in se znati “tržiti”. Pri YEN-u delujemo za to.

NG

Obvestila

Slovensko dobrodelno društvo vabi v petek, 31. marca, na svoj sedež v Ul. Mazzini 46 v Trstu, kjer bo ob 18. uri podelitev študijskih nagrad 30. natečaja Mihael Flajban za akademsko leto 2016-17.

Društvo rojanski Marijin dom vabi na ogled dokumentarnega filma režiserke Loredane Gec “Ud kapca du murja” - Pogled iz slovenske Istre na Trst. V nedeljo, 2. aprila 2017, ob 17. uri v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli 29). Toplo vabljeni!

Pri Združenju cerkvenih pevskih zborov – Gorica pripravljamo projekt Opera omnia Mirka Fileja. Vse, ki ste ga poznali, sodelovali z njim pri katerem projektu ali zboru, naprošamo, ali bi nam lahko posredovali fotografije ali partiture in tako pripomogli k boljši uresničitvi projekta. Za dodatne informacije: 048131817, zcpz. go@gmail.com.

Romanje v Medžugorje od 5. do vključno 8. maja letos. Odhod iz Nove Gorice (oz. Rožne Doline) v petek, 5. maja, ob 4.45; tržaški romarji vstopijo na Kozini (okrog 6. ure). V popoldanskih urah dospemo v Medžugorje. Udeležili se bomo svetih maš, češčenja sv. križa in Najsvetejšega. Povzpeli se bomo na Križevac, obiskali kraj Marijinih prikazovanj na Podbrdu in druge

ustanove. Vrnili se bomo v ponedeljek, 8. maja, v večernih urah. Vpišite se čim prej! Naslovi: g. Darko (0039) 370 3201305; ga. Ana (00386) 05 3022503; g. J. Markuža, župnik (0039) 040 229166.

Čestitke

Draga **Ana Maver** slavi v teh dneh častljivo obletnico rojstva – svoji dolgoletni zavzeti članici in sodelavki želimo še mnogo lepega in dobrega vsi prijatelji pri Vincencijevi Konferenci in odbor.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Marjana Babnik 10, Leopold Pristavec 10, Franc Saksida 125, Valentina Rupnik 20, v spomin na svoje rajne daruje Nadja 50 evrov; za misijon patra Ernesta Saksida – Brazilija: Anica Zupanič 320 evrov; za lačne otroke v Etiopiji: Ana Mosca – Maver 100 evrov. Darove lahko nakažete tudi po: ZADRUŽNI KRAŠKI BANKI IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan via Cordaroli 29 34135 Trst

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IZ TRSTA

vabi na

dvodnevno revijo otroških in mladinskih pevskih zborov

PESEM MLADIH 2017

Boljunec, Občinsko gledališče Franceta Prešerna
v soboto, 1. aprila 2017, ob 14.30
in v nedeljo, 2. aprila 2017, ob 15. uri

Bovec / Pomemben obisk

Šport, zgodovinski spomin in vzgoja humanizma

Občino Bovec je 27. februarja obiskal Chris Anthony, nekdanji sloviti ameriški ekstremni smučar, zdaj kot producent filmske ekipe Warren Miller, ki je na Mangartu snemal film o tekmi ameriške vojske nad mangartskim sedlom leta 1945.

Chris Anthony je prišel v Bovec na uradno povabilo župana Občine Bovec Valterja Mlekuža ob priložnosti, ko je v okolici Trbiža začel s snemanjem kratkega dokumentarnega TV filma o ameriških

Museum in Warren Miller Zabava. Dolej je v ZDA snemal dokumentarne filme o smučanju in gorništvu v ekstremnih razmerah. Od leta 2015 pa še o 10. gorski diviziji, ki je imela svoj ustanovitveni in vadbeni center v Vail Valley v Koloradu, leta 1945 pa so se nekateri njeni odlični smučarji javili kot prostovoljci za bojišča v Alpah. Pred tem so leta 1944 poslali skupino na testirano bojevanje z nemško vojsko v Italijo.

V širšem okolju snema krajšo verzijo dokumentarnega TV filma o smučarski tekmi vojakov 10. gorske divizije pod Mangartom. Na ameriških televizijskih mrežah bo krajša verzija predvajana letos jeseni. Z njim bo nastopil tudi na predvajanju na 12. festivalu gorniškega filma 2018 v Sloveniji, navdušen pa je tudi nad nastopom na BPF festivalu v Bovcu.

V še bolj pomembnem, svojem širšem humanem delovanju se je ekstremni smučar Chris odločil navdušiti mlade z življenjem v naravi.

enotah. Te so poleti leta 1945 delovale tudi na Bovškem. Zato je leta 2011 Občina Bovec pripravila slavnostno prireditev, s katero so počastili smučarsko tekmo na pobočju Mangarta, ki so jo ameriški vojaki izvedli 3. junija 1945. Chris Anthony želi posneti daljši dokumentarec, v katerem bi prikazal tudi takratno tekmo na Mangartu. V Bovec je Chrisa pripeljal dolgoletni prijatelj Bovca, brigadir v. p. Janez Kavar. Sicer pa Chris Anthony pogostoma prihaja na obisk k prijatelju, nekdanjemu italijanskemu smučarskemu šampionu Marcu Tonazziju v Ovčjo vas.

Chris Anthony je bil rojen v Koloradu in dobršen del svoje mladosti tekmoval na mednarodnih tekmovanjih v ekstremnem smučanju. Po diplomu na univerzi v Koloradu je Chris študiral na University of Southern California na šoli za film. Leta 2014 je postal Chris so-lastnik s Colorado Ski in Snowboard

S svojim dokumentarcem obiskuje dija-ke po razredih in jih navdušuje za smučanje in ekstremno smučanje v okviru projekta pobude "Mladi Chris Anthony".

Prvi cilj prikazanega dokumentarca v prvi zimi je bil govoriti v razredih z 10.000 dijaki iz različnih socialno-ekonomskih in rasnih ozadij.

Leta 1991 je bil imenovan za ambasadorja mladih za državo Kolorado in bil pooblaščen za kulturne izmenjave v prefekturi Yamagata na Japonskem.

"Toliko čudovitih trenutkov kaže ta dokumentarec ne le o smučanju, ampak, mimo grede, tudi o zgodovini Kolorada in zgodovini sveta", pove na predavanjih Anthony. Presmučal je gore na vseh celinah. S svojimi izkušnjami o rasni enakosti in potrebi po sožitju navdihuje nove generacije. Tako se je oblikovala njegova življenjska pot.

Miran Mihelič

Dvojezična šola v Špetru

Serracchianijeva obiskala špetske šolarje

V soboto, 11. marca, je bilo slovesno odprtje prenovljenih prostorov dvojezičnega šolskega centra in njegovo poimenovanje po Paulu Petricigu. Dne 13. marca je Špeter obiskala tudi predsednica Furlanije Julijske krajine Debora Serracchiani. Z ravnateljico Sonjo Klanjšček si je ogledala poslopje v Ažlinski ulici in mimogrede tudi slovesno predala šoli defibrilator, kar je kasneje storila tudi na šoli Danteja Alighierija. Nakup električnih naprav za uravnavanje krčenja srčnih mišic je financirala špetska lovskoupravljalska organizacija, deželna uprava pa je priredila brezplačne tečaje za njihovo pravilno uporabo.

Serracchianijeva je med obiskom dveh šol in špetskega doma za starejše občane Giuseppeja Sircha spremljal domači župan Mariano Zufelri, ki je bil uradni gostitelj sobotne prireditve. Te se je kot znano udeležil slovenski predsednik Borut Pahor, ki je v svojem govoru pozval k negovan-

ju jezika in kulture, še zlasti na narodnostno mešanih območjih, kakršna je Benečija. Svoj poziv je nato razširil na celotno Evropo, ki je po izvornem duhu ravno to, se pravi dom, v katerem sobivajo različne identitete. Deželo Furlanijo Julijsko krajino so v soboto zastopali trije člani deželne vlade, Sergio Bolzonello, Loredana Panariti in Mariagrazia Santoro ter predsednik in podpredsednik deželnega sveta Franco Iacop in Igor Gabrovec ob mnogih drugih svetnikih. Uraden pozdrav je prebral podpredsednik vlade Bolzonello, ki je Boruta Pahora pozval, naj ponese v domovino sporočilo, da je Furlanija Julijska krajina dežela, ki jemlje k srcu Slovence.

V svojem nastopu je Bolzonello spomnil na številne skupne čezmejne projekte in utečeno sodelovanje na mnogih področjih, obenem pa je napovedal, da bo v kratkem zaživel Centralni urad za slovenski jezik.

ARC/PV

VIPAVSKI PRIIMKI (33)

PREMRL

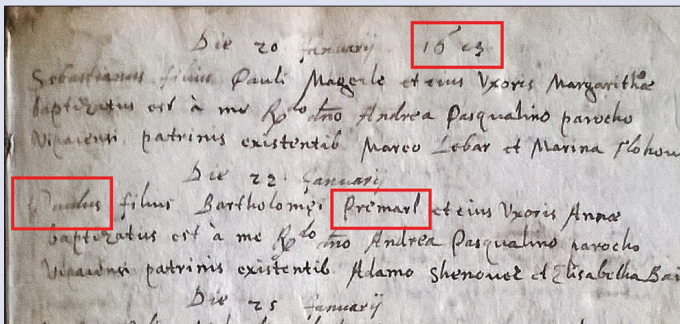
Premrl je izvorno vipavski priimek. V matičnih knjigah ga najdemo že od takrat, ko so knjige začeli pisati. V Vipavi, denimo, že pred več kot štirimi stoletji. Priimek se je v stoletjih razvil v tri oblike: Premrl, Premrou in Premru. Izgovorilo se je enako, zapisalo različno. Danes pa slišimo že štiri različice, saj nekateri na koncu U spremenijo kar v L.

V istih krajih Vipavske najdemo poleg Premrla še dva zelo podobna priimka. Premrstein v Vipavi in Premrn v Šem-

škrtoc. Nanj je narisal notni zapis, nekaj mesecev kasneje pa je v cesarski prestolnici skladbo za mešani in moški pevski zbor dokončal. Tako je nastala Zdravljica.

Ko je bila Premrlova Zdravljica prvič natisnjena (1906), so za besedilo bile samo prva, druga in peta kitica Prešernove Zdravljice. Šele leta 1922 je bila v ponatisu skladbe dodana kitica "Žive naj vsi narodi", ki je danes besedilo državne himne. Ideja Borisa Pahorja, da bi himni dodali še drugo, poleg sedme kitice, je tako povsem v skladu z duhom skladatelja Premrla. Pahor namreč pravi, da je himna simbol; slovenska himna mora predstavljati Slovence in Slovenijo, ne pa samo internacionalizma.

Ker je Stanko odšel od hiše, je dedič postal Franc Premrl. S Senožečanko Silvestro Balanč, učiteljico, si je trgovec Franc ustvaril družino. Najstarejši od petih otrok v narodnozavedni in protifašistično razpoloženi družini je bil Janko. Inteligentni mladenič je pobegnil iz italijanske vojske in s hrabrostjo hitro postal partizanski poveljnik. Zaradi drznih akcij je slovel med ljudmi, v Rimu pa so ga v odsotnosti obsodili na smrt. Smrt je doživel v bližini Idrije. Žal so okoliščine smrti še vedno nejasne, saj eni trdijo, da ga je smrtno ranila italijanska, drugi pa partizanska krogla. Vsekakor pa zdravnik ni prišel pravočasno in Vojko je umrl. Razglasili so ga za narodnega heroja in njegove posmrtno ostanke drugič prekopali tik sedanjega slovenskega parlamenta v Ljubljani.

Prva omemba priimka Premrl v vipavskih matičnih knjigah. Leta 1613 najdemo krst Pavla Premrla. Priimek je vipavski župnik Pasqualino zapisal kot PRIMARL. Knjigo hrani Škofijski arhiv Koper.

bidu (danes preimenovanemu v Podnanos). Ali gre za različice istega priimka, še ni jasno, saj bi bilo treba podrobneje raziskati rodove vseh treh priimkov in njihovo sorodstvo po priimkovni strani.

V Sloveniji imamo naslednje priimke: Premrl (327), Premru (112) in Premerl (31).

V prekomorskih državah najdemo dva ducata Premrl. Na Hrvaškem je kakih 140 ljudi s priimkom Premer (Dalmacija) in 100 s priimkom Premerl (Zagreb). Slednjih je tudi v Venezueli okoli 200. V tujini najdemo tudi priimek Premru: 5 v Kanadi in 40 v ZDA.

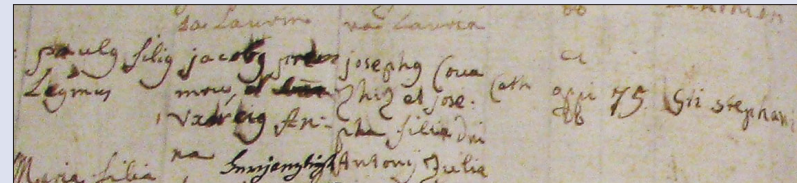
Priimek je nedvomno nastal iz besede premrl. Pavle Merku' pravi, da priimek pomeni ozeblega človeka. Torej so ga ljudje pridali nekomu, ki je nekoč tako ozebel, da si je dogodek zapomnila širša skupnost. A zdi se, da je tu še kaka druga možnost razlage. Premrlost ne pomeni vedno samo ozebloti, ampak tudi lakoto. Je bil mogoče prvi Premrl zaradi boleznih tako sestradan, da so ga sosedje tako imenovali še leta, potem ko je ozdravel? Premrl pa je tudi beseda za bitje iz ljudske mitologije, ki se spreminja v razne živali. Je torej bil prvi Premrl človek, ki je znal daleč naokoli najboljše oponašati različne živali?

Med znanimi Premrli bi se verjetno velika večina Primorcev takoj spomnila na partizana Janka Premrla Vojka. Verjetno pa mnogi vedo tudi za avtorja slovenske himne Stanka Premrla in Rado Premrl, pokojno soprogo Borisa Pahorja. Poglejmo vse po vrsti, saj gre za isto družino.

Janko Premrl (1920-1943) in Frančiška Radoslava Premrl (1921-2009) sta bila brat in sestra, Stanislav Premrl pa njun stric (1880-1965). Vsi so bili rojeni v isti hiši na naslovu Št. Vid 108, po domače pri Johanovih. V isti hiši živijo Premrlovi še dandanes. Domače ime (nomen vulgaris) je nastalo v času, ko je bil Stanko otrok. Njegov oče je bil namreč Ivan Premrl, ki se je skupaj z ženo Kristino Planinc priselil iz rodne Vipave. Verjetno so mu rekli Johan, kar se je takrat slišalo bolj gospodsko, kot se za premožnega prišleka z velikega trga (Vipava ni bila mesto, ampak trg) spodobilo. Pri Johanovih se je rodilo sedem otrok. Trije fantje in štiri dekleta. Najstarejša je bila Marija (1878-1962), ki je postala redovnica elizabetin-ka. V Celovcu je vstopila v red, ki se posveča bolnišnični oskrbi in odšla v kanadski Humboldt. Tam je tudi umrla.

Drugorojenec je bil Stanislav, ki so ga vsi imenovali Stanko. Oče mu je kupil klavir in ga na vozu pripeljal z Ustij. Stanko je že na vozu igral nanj. Na orglah v cerkvi pa se je prvič preizkusil, ko je organist zamudil litanije. Po osnovni šoli v Št. Vidu pri Vipavi je šel na gimnazijo v Št. Vid pri Ljubljani in študij posvetil bogoslovju in glasbi. Ustvaril je več kot 2000 (dva tisoč) glasbenih del in je med našimi cerkvenimi glasbeniki 20. stoletja največji.

Eno od skladb je ustvaril med počitnicami, ko je po duhovniškem posvečenju študiral glasbo na Dunaju. Le-ta je nastala poleti leta 1905 v Lozicah v trgovini Stankove sestre Ane Kristine, poročne Semič. Stanku je melodija prišla v glavo in je sestro prosil za kos papirja. Dala mu je papir za zavijanje blaga, nekakšen

Prvi znani prednik Stanka, Janka in Rade Premrl v vipavski krstni knjigi. Priimek je praktično nečitljiv in smo ga razbrali šele s pomočjo indeksa krstov. Zapisano je: Paulus filius legitimus, parentes: Jacobus Premru, et Anna. Pavel, zakonski sin Jakoba Premrla in Ane se je rodil 22. januarja 1781 na naslovu Vipava 75.

Fotografija zakoncev Rade Premrl in Borisa Pahorja (103) v pisateljevi domači hiši. Ko so pred dnevi predstavniki Združenja novinarjev in publicistov Pahorju podelili Meškovo priznanje in mu ga izročili skupaj s šopkom, je pisatelj rekel, da bo šopek dal na Radin grob.

Prav Radoslava je bratu pomagala poiskati stik s partizani. Tako kot mama je tudi ona postala učiteljica, vodila pa je tudi očetovo trgovino, ko so italijanske oblasti aretirale starše in brata. Z mamo je morala v internacijo, dom so jim požgali. Po vojni je zapustila učiteljsko mesto in šla v Trst. Poročila se je s pisateljem Borisom Pahorjem (1952) in rodila dva otroke. Pisala je in prevajala, precej pozabljeno pa je njeno dolgoletno delo za revijo Zaliv, ki sta jo urejala z možem celih 24 let. Prav ta revija je bila eden od pomembnih predhodnikov slovenske politične pomladi, ne le zaradi slovitega intervjuja z Edvardom Kocbekom, ampak zaradi odpiranja slovenskega medijskega prostora.

Če se vrnemo h koreninam Premrlovih, ugotovimo, da gre za rodbino iz Vipave. Johanov oče je bil Pavel (1804), ded pa ravno tako Pavel (1781). Premrlovim sledimo še en rod nazaj, ko je bil začetnik rodu Jakob Premrl, rojen sredi 18. stoletja. Nadaljnje raziskave bodo preje ali slej odkrile, kdaj so Premrlovi prišli v Vipavo. Zdi se namreč, da so prišli v dolino s pobočja, verjetno s Cola.

Prvič je Premrl v matičnih knjigah omenjen že leta 1613, ko je vipavski župnik krstil Pavla Premrla, sina Jerneja Premrla. Ne vemo zagotovo, a verjetno je bil krst prav v Vipavi, kar pomeni, da so se v Vipavo priselili že pred najmanj 400 leti.

Omenimo še nekaj Premrl, ki jih navaja Primorski biografski leksikon. Vipavec Rafael Premrl (1906-1983) je bil

Premrlova hiša v Šembidu, kjer so bili rojeni Stanko, Vojko in Rada, je na desni ob čudovitem kamnitem mostu nad potokom z zanimivim imenom Pasji rep.

šolnik, narodni delavec in župnik. Vrhpoljec Franc Premrl (1884-1945) je bil organist in skladatelj. Njegov rojak in soimenjak Franc Premrl (1899-1988) pa duhovnik, dramatik, prevajalec, fotograf in nabožni pisatelj.

Tino Mamič

Primer uspešne velike koalicije v Sloveniji

Izvoljeni štirje novi ustavni sodniki

Postno obdobje bo sicer kmalu prešlo v praznik Velike noči, toda še vedno so dragocena njegova sporočila, tudi kot izhodišče za naše ravnanje v življenju. V Praznični družini, reviji, ki jo izdaja Založba Družina in je tokrat namenjena postu in Veliki noči, je članica njenega uredništva Manica Ferenc zapisala tudi naslednje: "Mesec marec je bil prežet s prazniki o ljubezni, materinstvu, starševstvu, odnosih. Narava in mi z njo se prebujamo, okrog nas se začneja vrveti življenje. To je priložnost, da zaživimo polno. Ljubezen, preizkušnje, sprejemanje takšnega življenja, kot je. Naši sogovorniki izhajajo iz izkušenj – osebnih ali izkušenj tistih, ki so jih spremljali. Ne dajejo čarobnih receptov, poudarjajo pa sobivanje, pomoč drugih, lepoto ljubezni, usmiljenje do samih sebe. Življenje je lepo. Zaživimo na novo v tem času, soočimo se in ga sprejmemo takšno, kot je. Ne primerjajmo ga z drugimi, tudi v preizkušnjah ne, saj ni večjih ali manjših preizkušenj, so samo preizkušnje, takšne, kot jih zmoremo, če se soočimo z njimi. Dovolimo si biti kdaj tudi žalostni, nemočni in sprejmemo pomoč drugih". Povsem v neskladju z vsebino razmišljanj Manice Ferenc je Družinski zakonik, ki so ga pred dnevi sprejeli poslanci iz strank koalicije. Najbolj moti in vznemirja velik del javnosti nova definicija družine. Po novem družinskem zakoniku "je družina življenjska skupnost otroka, ne glede na njegovo starost, z obema ali enim od staršev ali drugo odraslo osebo, če ta skrbi za otroka in ima po tem zakoniku do otroka določene obveznosti in pravice". Večina opozicije in dobršen del javnosti oz. volilcev tej definiciji seveda nasprotuje. V strankah SDS in Nsi opozarjajo, da družina pomeni skupnost mame, očeta ali staršev in otrok. Novi Družinski zakonik je zaradi vsiljene definicije

družine in tudi spričo drugih pomanjkljivosti že povzročil veliko kritik, kar daje upanje, da ga bodo kdaj pozneje, v spremenjenih političnih razmerah lahko spremenili.

Je pa pred dnevi v Sloveniji nastal, se zgodil, prvi primer t. i. velike koalicije, za katerega sta se dogovorili SMC, največja vladna stranka, in SDS, največja opozicijska stranka, ob diskretnem soglasju državnega glavarja Boruta Pahorja. Poslanci iz obeh strank so skupaj in strnjeno glasovali za ustanovitev fiskalne sveta (nadzornega in usmerjevalnega organa javnih financ), izvolili njegove člane in izvolili štiri nove ustavne sodnike. Pri izbiranju slednjih so bila pro-vladna množična občila najbolj kritična do Klemena Jakliča, češ da je privrženec Janeza Janše, ki da se je zanj tudi javno opredelil. Nekateri zapisi so celo postavili v dvom Jakličovo znanje, iz-

kušnje in njegov status. Jaklič pa je o sebi dejal: "Nisem in nikoli nisem bil član nobene politične stranke. Zanje nisem niti delal, niti pisal njihovih programov, niti nisem bil osebni prijatelj katerega od strankarskih voditeljev. Pripisovati mi politično-strankarsko vpetost je absurdno. Sem se pa kot akademski ustavni pravnik zganil, ko je šlo za varstvo človekovih pravic. Nisem na spletu obravnaval samo zadevo Patria, ampak tudi primer izbrisanih. Glede na podporo uglednih profesorjev s Harvarda, ki so bolj levo liberalni, in podporo svetovalcev prejšnjega predsednika ZDA Baracka Obame, ki so podprli mojo kandidaturo za ustavnega sodnika, bi rekel, da bi me ameriška javnost označila za liberalnega sod-

nika". O ustavnem sodišču pravi, "da je ena najsvetlejših točk slovenske zgodovine, da pa ustavno sojenje ni solo igra. Ko si ustavni sodnik, sodiš vsem. Tistim, ki so tvojega mnenja, in tistim, ki niso".

Dvojnega doktorja prava Klemena Jakliča so ob kandidaturi za ustavnega sodnika uradno takole predstavili: "Dvainštiridesetletni dvojni doktor prava je po diplomni na ljubljanski pravni fakulteti iz ustavnega prava magistriral na Univerzi Harvard in doktoriral na

Manica Ferenc

Univerzi Oxford. Svoj drugi doktorat, prav tako iz ustavnega prava, je opravil na Harvardu in zanj prejel nagrado za najboljšo delo na področju evropskega prava in evropske pravne misli. Poučeval je na Harvardu o človekovih pravicah, ustavnem in evropskem pravu, etiki in o globalni pravičnosti. Za ddr. Klemena Jakliča je časnikarka mariborskega časopisa Večer Vanessa Čokl zapisala, "da bo ustavni sodnik z briljantnim življenjepisom". Seveda pa so ugledni in uspešni pravni strokovnjaki tudi trije drugi ustavni sodniki, ki so bili izvoljeni z visokim odstotkom poslanskih glasov. To so dr. Matej Accetto iz Ljubljane, dr. Rajko Knez iz Maribora in dr. Marijan Pavčnik, tudi iz Ljubljane. Slednji novoiz-

voljeni ustavni sodnik je tudi član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

In še nekaj novic, ki so izvirne, nemara pa tudi zanimive in aktualne. V informativni reviji Slovenske turistične organizacije, Turizem, so zapisali, "da se je prepoznavnost Slovenije na svetovnem zemljevidu po zaslugi Melanie Trump povečevala že od trenutka, ko je njen soprog Donald Trump objavil svojo kandidaturo za predsednika ZDA". Mnogi mediji so prišli v Slovenijo raziskovat, kje se je rodila in doživljala svojo mladost nova prva dama nove domovine. Sevnico, rojstni kraj Melanie Trump, je v minulih mesecih obiskalo več kot 50 svetovno znanih medijev. Tuja javna občila pa v zadnjem času zaznavajo Slovenijo tudi zaradi odlične kuharske mojstrice, Ane Roš iz Kobarida.

Sodbe in mnenja o Sloveniji in Slovencih pa so tudi drugačne, bolj trpke. Nekdanja nizozemska političarka Louwies van der Laan, ki že štiri leta živi v Ljubljani, je v pogovoru za časnik Delo o Sloveniji in Slovencih dejala: "Čeprav že kar dolgo živim v Sloveniji, še vedno ne razumem vseh odtenkov slovenske politike. Na splošno lahko rečem, da je

Slovenija res prečudovita, ena najlepših držav na svetu, a kljub temu so ljudje depresivni in le tarnajo in stokajo. Medtem ko na Nizozemskem velja občutek, da lahko spremenimo stvari, v Sloveniji ves čas poslušam, da to ni mogoče". Dr. Janez Jerovšek, ki je v tedniku Demokracija primerjal francosko in slovensko revolucijo z vidika ustvarjanja svobode, demokracije in blaginje, pa ugotavlja: "Primerjava obeh revolucij dokazuje, da je Slovenija postala najbolj konservativna družba v Evropi, ki ni sposobna nobene prilagoditve na spremenjene razmere v svojem okolju. Zato stojimo na mestu, ko gredo drugi naprej. Vse kar vidimo, je boj za oblast".

Martjan Drobež

Kratke

Goriški muzej ponovno brez direktorja

Po slabih treh mesecih dela je z mesta direktorja Goriškega muzeja Nova Gorica odstopil Matej Vranješ. Do odstopa naj bi prišlo iz osebnih razlogov, je za STA povedala predsednica sveta javnega zavoda Elvira Šušmelj in napovedala, da bo novogoriški mestni svet že marca verjetno odločal o vršilcu dolžnosti direktorja. V tem mandatu, to je v zadnjih štirih letih, bo to že peti direktor, ki bo vodil Goriški muzej. Leta 2013 je preminil tedanji direktor Andrej Malnič, dve leti kasneje njegov naslednik Matjaž Breclj, kot vršilec dolžnosti je dobro leto vodil muzej Vladimir Peruničič, ki ga je sredi decembra lani zamenjal v Mestnem svetu Nova

Gorica imenovani Matej Vranješ.

Vranješ je za Primorski dnevnik pojasnil, da se strinja z izjavo predsednice sveta zavoda Elvire Šušmelj, da so razlogi za odstop osebne narave.

"Z zaposlenimi in svetom zavoda ni bilo nobenega konflikta. Zaposleni in svet zavoda so me dobro sprejeli, tako kot so z razumevanjem sprejeli mojo odločitev o odstopu. Muzeju v nadaljevanju želim vse najboljše in uspešno doseganje zastavljenih ciljev", je zapisal Vranješ.

Iz Mestne občine Nova Gorica so danes sporočili, da so seznanjeni z njegovim odstopom. "Treba bo začeti z ustreznimi postopki za imenovanje novega direktorja. Mestna občina Nova Gorica bo kot ustanoviteljica Javnega zavoda Goriški muzej Kromberk - Nova Gorica poskrbela, da bo delo v javnem zavodu čim prej nemoteno potekalo naprej", je za STA zapisala Matejka Ambrož iz kabineta župana.

Šušmeljeva je povedala še, da je najpomembnejše v tem obdobju Vranješ le uspelo pripraviti in sprejeti, to so predvsem poročilo o delu v preteklem letu ter program dela za leto 2017.

Povprečen slovenski moški star 41,1 leta, visok 178 centimetrov in težak 85 kilogramov

Moški v Sloveniji imajo v primerjavi z ženskami nižjo izobrazbo, verjetno bodo dočakali nižjo starost, so na splošno manj zadovoljni s svojim življenjem in so manj izpostavljeni tveganju revščine, pred dnevom mučenikov ugotavlja Statistični urad (RS) Surs. Povprečen slovenski moški je star 41,1 leta, visok je 178 centimetrov in tehta 85 kilogramov.

V Sloveniji živi 1,02 milijona moških. Po podatkih Sursa iz leta 2015 je med njimi največ Francev, Janezov, Ivanov, Antonov in Markov. V letu 2015 se je v Sloveniji rodilo 10.606 dečkov, največ novorojencev je dobilo imena Luka, Filip, Nik, Mark in Žan. Skoraj vsi fantje so postali dijaki, največ, 48 odstotkov, se jih je vpisalo v srednje tehniške in druge strokovne programe. Med mladimi med 20. in 24. letom jih je skoraj polovica izobraževanje nadaljevala tudi po srednji šoli, od teh vsak tretji študent na področju tehnike, proizvodnih tehnologij in gradbeništva. Študentov je bilo več kot študentk. Leta 2015 je diplomiralo 7267 študentov, kar je 39 odstotkov vseh diplomantov. V povprečju so študenti na prvi bolonjski stopnji diplomirali stari okoli 24 let.

Prvo zaposlitev so dobili pri starosti 24,6 leta, od staršev pa so se odselili stari povprečno 29,2 leta. Prvič so se poročili stari povprečno 32 let in dočakali rojstvo prvega otroka pri povprečni starosti 32,1 leta.

V letu 2015 je bilo delovno aktivnih 443.641 moških. Največ jih je opravljalo poklic voznika težkih tovornjakov in vlačilcev, komercialnega zastopnika za prodajo, kmetovalca na mešanih kmetijah in delavca za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih. Na mesec so moški zaslužili povprečno 1695 evra bruto, kar je povprečno 101 evro več od žensk.

Povprečna starostna upokojitev moških v letu 2015 je bila 61,3 leta. Starostna pokojnina moških je v decembru 2015 znašala povprečno 744,90 evra. Starejši moški imajo višjo izobrazbo kot starejše ženske, medtem ko za mlajše moške velja ravno obratno. V letu 2015 so moški, stari 65 let ali več, v 74 odstotkih bili poročeni, med ženskami te starosti pa je bilo s 45 odstotki največ vdov.

Približno tretjina oskrbovancev v domovih za starejše so po podatkih Sursa moški. Povprečna starost v 2015 umrlih moških je bila 72,8 let. V letu 2015 je bilo 35 moških starih sto ali več let. Za dečka, rojenega v 2015, je bilo lahko pričakovati, da bo živel 77,6 let. Za dečka, rojenega v 2014, pa se je pričakovalo, da bo živel 57,8 zdravih let.

Splet

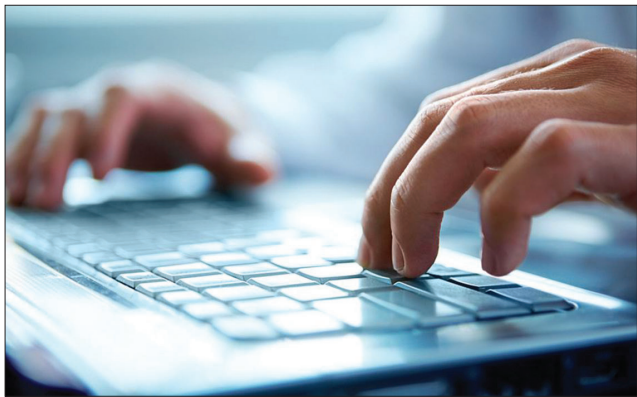
Tri četrtine Slovencev redno na internetu

Internet so v prvem četrletju letos redno uporabljale tri četrtine Slovencev med 16. in 74. letom. Od tega jih je več kot polovica do interneta dostopala preko mobilnega ali pametnega telefona - največji delež takšnih je bil v mlajši generaciji, kažejo najnovejši podatki državnega statističnega urada.

V prvem četrletju 2016 je med osebami, starimi od 16 do 74 let, internet uporabljalo 75 odstotkov oseb, kar je dve odstotni točki več kot v letu prej. Vsak dan ali skoraj vsak dan jih je internet uporabljalo 64 odstotkov (v letu prej 61 odstotkov).

V starostni skupini od 35 do 44 let so internet uporabljale skoraj vse osebe, med osebami v starostni skupini od 45 do 54 let pa uporaba interneta upada. Rednih

uporabnikov interneta med osebami te starosti je bilo 78 odstotkov, med osebami od 55 do 64 let je bilo rednih uporabnikov inter-

neta 52 odstotkov, v skupini oseb od 65 do 74 let pa 29 odstotkov. Po podatkih statističnega urada Slovenci do interneta najpogosteje dostopajo preko mobilnega telefona, takih je 55 odstotkov. Dve odstotni točki manj jih do interneta dostopa preko prenosnega

računalnika, prek namiznega računalnika pa jih je dostopalo 43 odstotkov. Manj oseb internet uporablja na tabličnih računalnikih (22 odstotkov) in preko pametne televizije (13 odstotkov), najmanj pogosto pa do interneta dostopajo preko igralnih konzol, e-bralnikov, pametnih ur...

Prek mobilnega telefona do interneta najpogosteje dostopajo mlajše generacije. Odstotek oseb je bil najvišji v starostnih skupinah 16-24 let in 25-34 let (91 odstotkov), najnižji pa pri osebah, starih od 65 do 74 let (sedem odstotkov). Pri starejših generacijah je prevladoval dostop do interneta preko namiznega ali preko prenosnega računalnika.

V prvem četrletju 2016 je več kot tretjina uporabnikov oz. 36 odstotkov preko interneta poslušala glasbo, skoraj polovica oz. 48 odstotkov pa jih je gledalo različne videovsebine na spletnih straneh

za deljenje videovsebin, kažejo podatki statistikov.

Slaba četrtina oseb je internet uporabljalo za gledanje internetne TV različnih televizijskih programov v živo ali s časovnim zamikom, 13 odstotkov pa za gledanje pretočnih videovsebin komercialnih ponudnikov na zahtevo. Telefonske klice ali video klice s spletno kamero je opravljalo 32 odstotkov oseb, v spletnih družabnih omrežjih pa je sodelovalo 38 odstotkov oseb. Za izobraževalne namene je internet uporabljalo 15 odstotkov oseb - ti so uporabili spletno gradivo za izobraževanje na internetu (13 odstotkov), komunicirali preko izobraževalnih spletnih strani ali portalov s predavatelji ali študenti (šest odstotkov) ali pa se udeležili spletnega tečaja (tri odstotki).

V prvem četrletju je imelo dostop do interneta 78 odstotkov gospodinjstev. Slaba tretjina oz. 29 odstotkov gospodinjstev je do interneta dostopalo preko optičnega omrežja, 72 odstotkov pa preko mobilne širokopasovne povezave.

Gospodinjstev brez dostopa do interneta je bilo 22 odstotkov. Kot najpogostejši vzrok za to navajajo, da ga ne potrebujejo.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (54)

Mariza Perat

Loreto je obiskalo več svetniških osebnosti. Tu se je leta 1522 na poti v Sveto deželo ustavil sv. Ignacij Loyolski. Gotovo je ustanovitelj jezuitskega reda ta romarski kraj zelo prevzel, kajti pozneje je svojim novincem med spokornimi vajami določil tudi to, da so peš romali k "Naši Gospe Lavretanski".

V Loreto je romal tudi sv. Karel Boromejski, nadalje sv. Alojzij. Tu se je na poti v Rim, kjer je od papeža Leona XIII. (1878-1903) želela dobiti dovoljenje za vstop v Karmel, ustavila tudi sveta Terezija Deteta Jezusa. O svojem obisku nazareške hišice priporoča:

Sv. Terezija Deteta Jezusa

Kot zanimivost naj tu omenim, da je nadvojvoda Ferdinand 28. januarja 1597 na starodavnem knežjem prestolu na Gosposvetem polju sprejel poklon plemstva in mestnih poslancev, nakar je odšel v cerkev Gospe Svete. Kot piše Josip Gruden, je ta poklonitev nadvojvodu Ferdinandu bila zadnja, ki je po stari navadi potekala pri vojvodskem prestolu. Pozneje so se slovesnosti bile v celovski

deželni hiši.

V dobi, ko sta na pohodu bila luteranstvo in janzenizem, se je češčenje lavretanske Matere Božje širilo tudi onstran Alp, zlasti v Avstriji, na Bavarskem, na Češkem in na Poljskem, pa tudi na Ogrskem. To češčenje so pospeševali zlasti jezuiti in kapucini, ki so z lavretanskim svetiščem bili zelo povezani. V tem času je v omenjenih deželah bilo postavljenih več cerkva in kapel, posvečenih lavretanski Materi Božji.

Tudi po bitki pri Lepantu leta 1571 so se zmagovalci podali v Loreto, da so se tu Materi Božji zahvalili za zmago. Prav tako se je po bitki pri Dunaju leta 1683 poljski kralj Jan III. Sobieski prišel za zmago zahvaliti lavretanski Materi Božji.

V Loreto so nastale tudi lavretanske litnije, ki jih tudi mi poznamo. Papež Sikst V. jih je potrdil leta 1587.

/ dalje

Jan III. Sobieski

Z 10. strani

Nasveti za boljše ...

Ker so med sabo ti trije načini ljubezni zelo različni, se pa izredno dopolnjujejo in so bistveni tudi kot zgled za posameznega odrasčajočega otroka, morajo biti vedno prisotni. Tako se na najlažji način izogibamo kasnejšim patologijam odraslih, kot večna nedoraslost ali psihološka odvisnost od odnosa do enega izmed staršev. Rast v zdravem družinskem okolju nedvomno pomaga otroku, da se v vseh življenjskih preizkušnjah lahko znajde. Tudi

kot odrasla oseba bo znal deliti družbi in vsem svojim bližnjim, kar je kot mladostnik pozitivnega dobil. Mati ne sme izničiti drugih oblik ljubezni, ker se vse vrti okoli otroka in vso svojo ljubezen in skrb osredotoča nanj, oče pa mora biti prisoten v družinskih dinamikah, saj njegova odsotnost negativno vpliva na odrasčajoče bitje. Čeprav se dr. Polajner ukvarja tudi z zdravljenjem raznih odvisnosti, se je na četrtkovem večeru posvečal bolj preventivnim

nasvetom. Če bomo znali čim boljše vzgajati naše otroke, bo tudi vsa družba, ki nas obdaja, imela izredno pozitiven odsev tega, saj če bodo odrasli posamezniki samozavestni in neodvisni, bodo lahko v družbi sprejeti in pravilno ovrednoteni. Predavanje je bilo tako zanimivo, da se je zavleklo pozno v večer, zato je bilo ob koncu nekoliko manj vprašanj in komentarjev s strani publike, čeprav so poslušalci radi kaj pripomnili. Vsi pa so odhajali vidno zadovoljni od res prijetnega predavanja, v katerem je vsak vzgojitelj gotovo slišal kakšno pomembno napotnico, ki mu bo nedvomno v pomoč.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Pravni zastopnik Marko Tavčar

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje osebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 28. marca, ob 14. uri

S 7. strani

Marij Čuk: Molk ...

Zakaj se bojimo tega, da bi bili narodno zavedni? To temeljno vprašanje in še vrsta drugih, ki se tičejo pogubnega umikanja slovenskega posameznika v zasebnost, je prisotno v romanu Marija Čuka, ki je v svojem nagovoru dejal, da je v Gorico od vedno navezan, saj je tu začel poučevati, kot je tudi povedal, da se pri svojem pisanju zgleduje pri

svojem profesorju likovne vzgoje Avgustu Černigoju ter to, da se po njegovo vsak književnost širi iz mikrokozmosa v makrokozmos, vse se torej začne pri posamezniku. "Naša družba propada v bistvu zato, ker se ne zaveda več svojih korenin, če postanemo nekaj, kar nismo, bomo izginili", je dejal Marij Čuk, ki je tudi naglasil, da se kot narodna skup-

nost ne smemo odpovedati jeziku, z njim moramo biti tesno povezani, sicer bomo izgubljeni.

Če je res, je še dejal Čuk, da živimo v t. i. "postfaktičnem" času, ko "je vse lahko resnično, a resnično, ni resnično" je zmeda v tem našem virtualnem času lahko popolna, a Marij Čuk je še dodal, da "literatura seveda ne ponuja odgovorov, ampak jih izpostavlja", kar pa, dodajamo mi, ne drži popolnoma, če vemo, da so obski predstavitev njegovega romana izjemno dobro obiskani.

Z 9. strani

Razstava Umetniki ...

V drugem delu večera je državni poslanec dr. Jernej Vrtovec predstavil svojo knjigo Vloga nadškofa Šuštarja pri slovenski osamosvojitvi. V času študija na teološki fakulteti je začel raziskovati to področje in napisal diplomsko nalogo pod mentorstvom prof. Antona Jamnika. Ker pa se je po brskanju po nadškofijskem arhivu zbralo preveč gradiva za diplomsko nalogo, se je odločil, da bo napisal knjigo. Nadškofa Šuštarja je predstavil kot pozabljenega osamosvojitelja. V Slovenijo je prišel leta 1977. Bil je velik in ugleden teolog, znal je pet jezikov, bil vaje multikulturalnosti, ne pa slovenskega naroda, ki ni sprejemal demokracije. Leta 1980 je postal slovenski nadškof in metropolit. Ustanovil je neformalno posvetovalno telo, ker

je hotel imeti okoli sebe intelektualce.

Šuštar je bil človek sprave in dia-

Foto damj@n

loga. Ni iskal maščevanja, vztrajal je v dobrem. Ko je leta 1985 obiskal Slovenijo takratni nemški kancler Helmut Kohl, se

so vse možnosti za dialog izčrpane, nam ne preostane drugega, kot da se usedemo za mizo in pridemo do dialoga".

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (148)

2. NATUROPATSKI KONGRES SLOVENIJE

Prisluhnite zgodbi izjemne naturopatinje, ki bo predavala na naturopatskem kongresu.

PREŽIVELA SEM! - Alba Rosario Ibañez

"Ni bilo enostavno in še veliko sem se morala naučiti!"

ROSARIO NA ROBU SMRTI

Kdo je Rosario?

Najstarejša od petih sester se je morala privaditi življenju v disfunkcionalni družini, z različnimi očimi, kar jo je prisililo, da je zgodaj odrasla. V času adolescence je Rosario prevzela vaje v svoje roke, skrbela je za dom, medtem ko je njena mati iskala načine, kako bi preživela družino. Odraščala je obremenjena s stigmo, da njeno rojstvo ni bilo zaželeno. Vedela je, da jo ima mati rada, vendar pa je globoko v sebi čutila veliko potrebo po sprejetosti in je ves čas poskušala pritegniti njeno pozornost. Začela se je čutiti izolirano, na svojih ramenih je nosila pretežno breme, vse to pa je počasi povzročilo različne bolezni, ki so jo privedle skoraj do roba smrti.

Občasno je pomislila, da bi bilo najbolje kar umreti. Njen odnos z materjo je bil obremenjen s številnimi hudimi prepri. V ISKANJU ODGOVOROV Ko je odrasla in postajala ženska, je čutila ve-

liko grenkobe. A čeprav je imela negativen odnos do življenja, se nikoli ni nehala boriti. Kljub velikim osebnim težavam je poskušala najti zatočišče v ljubezni. Končno je verjela, da ga je našla. Zdelo se ji je, da se bo življenje spremenilo, ni se več čutila tako osamljeno. A sledil je hud udarec, ko je izvedela, da je njen partner umrl. Polastila se je je huda žalost in njena teža je hitro poskočila na dobrih 113 kg. V tem času so odkrili, da ima številne zdravstvene težave s ščitnico, žolčnikom in jetri. Zdravljenje in operacija nista bila mogoča, saj je bila noseča. Novica o nosečnosti jo je zelo razveselila in ji dala novih moči za naprej.

V času krize je hčerka pomenila smisel njenega življenja in ji pomagala, da je ponovno dvignila glavo. Pri iskanju alternativnih in cenovno dostopnih načinov zdravljenja je našla na študiju, ki je govorila o zmognosti jetrnih celic, da se regenerirajo. Začela se je spraševati, zakaj to ne bi veljalo tudi za ostale organe. Poučila se je o alternativnih

metodah zdravljenja, pri čemer je trdno verjela, da ima celotno telo zmognost regeneracije. Danes je prepričana, da so "vse bolezni 90% čustvenega izvora, 5% genetskega, ostalo pa je povezano z duhovno naravnostjo ... Da bi ozdraveli, moramo bolezen sprejeti, gledati nanjo s hvaležnostjo in meditirati".

/ dalje

www.saeka.si

Rezijanski pust (1)

Med preteklostjo in potrošništvom

A gremo za pust v Rezi-jo, so me vabile prijateljice iz Slovenije še neke tam pred novim letom. Videli bomo, ne vem, sem se dolgo izgovarjala. V Rezijo namreč ne zahajam prepogostokrat, skoraj nikoli. Ne vem, zakaj imam veliko raje Kanalsko dolino, dolino Dunje ali Reklanico. V Reziji mi je nekako tesno in lepota strmih grebenov, z borom zaraščenih pobočij in daljnih, dolge mesece zasneženih vrhov ima največkrat skrivnostni pridih otožnosti. Rezija je žalostna, ne morem si pomagati. Gore, ki so moj edini dom in katere ljubim že od otroških let, me tu utesnjujejo. Neka temačna nostalgija se zadržuje v samotni dolini, ki jo proti jugu zapirajo strma skalnata pobočja, in sanja o sončnih prostranstvih Kanina, medtem ko je že ujeta v večerni mrak. V Reziji gorski turizem nikoli ni zaživel, mislim, da je v dolini en sam samcat hotel, zemlja je od nekdanj preskopa in preveč je kamenja, da bi bilo ugodno za planšarstvo ali kmetijstvo. Rezijani so morali od nekdanj s trebuhom za kruhom, da so ušli revščini, samotni in dolgi, neskončno dolgi zimam, ko dolino pogoltne za mesece in mesece led in tema. Na letošnjo pustno nedeljo, pa nas je narava obdarila s soncem, ki je že dajalo slutiti pomlad. Prijetno toplo je bilo in sem privolila, da se v zgodnjih popoldanskih urah najdemo na kavi v Zabnicah in se potem odpeljemo v Rezijo. In res gremo.

Bila, San Giorgio v italijanščini, je ena prvih vasi v dolini, neke na sončni strani, neke tam, kjer je še slišati ali si je vsaj možno zamišljati živahen promet na Pontebbani in Belo, ki široko žubori in hiti proti jugu. Okvir vasi, ki je kar lepo obljudena in živahna, so zasneženi vrhovi in neskončni gozdovi črnega bora. Ljudje, turisti, se že zbirajo, a parkirišča ni težko najti, kajti pustovanje v Reziji ne privablja toliko ljudi kot Kraški pust na Opčinah ali Cerkniški karneval.

Že pred leti so mi domačini povedali, da pust prirejajo predvsem zase, ker radi plešejo, ker imajo radi veselje. Nekaj turistov je dobrodošlih, njim je tudi v glavnem namenjen nedeljski ples na glavnem trgu v Bili. Tja nas tudi napotijo domačini v edini vaški gostilni, ki se medtem grejejo ob kozarčku. Vse hiše naokoli so okrašene z "babaci" iz platna in slame, ki visijo na stenah in balkonih. Živahna, lepo urejena vas, ker je že zabrisala sledove uničevalnega potresa in ki ji je videti, da živi. Zgodnje pomladansko sonce je pravo nasprotje ledeno sivemu ostenju Kanina. Trg, ki ga kmalu dosežemo, sploh ne zasluži tega imena, gre le za širši prostor med strnjenimi hišami, med katerimi ni nobene tipične rezijanske kamnite zgradbe, saj je potres leta 1976 to dolino porušil do tal.

Na trgu težko prideš do "ta lipih bilih mašker", ki se vrtijo v taktu starodavnih rezijanskih ritmov. Vse preveč je turistov z dolgimi, mogočnimi teleobjektivi, ki zamišljeno in preresno za ta čas lovijo odtenke in barve, ne da bi se niti za trenutek prepustili glasbi. Turistično predstavo dopolnita še dva pustna vozova,

spominja na mestne pustne sprevede, v Reziji popolnoma odveč in kvari magično vzdušje glasbe in maškar. Rezijanski ali rozajanski pust je nekaj povsem

pravzaprav gre za stari, razpadajoči prikolic, ki so ju domačini preuredili v pustni novinarski središči, da bi plesu in glasbi dodali še nekaj norčij in smeha. Prijateljicam in nam pa se zdi, da je ta dodatek, ki

Prekmurja, so bili glavni pobudniki in junaki pustovanja pravzaprav moški, največkrat je bilo v preteklosti ženskam šemljenje prepovedano ali vsaj prikazano kot neprimerno. V Reziji pa se od prastarih časov pusta udeležujejo tudi ženske, celo glavne so, in sicer kot pozitiven, nežen lik, ki nima nič strašljivega in napoveduje rojstvo nove pomladi. Ženska noša je sestavljena iz več čipkastih kril. Prva "kutula" je najdaljša in sega do gležnjev, druga do meč, tretja pa nekaj nad kolena. Bela barva prevladuje pod pisanimi trakovi. Barva novega življenja, pozitivna barva, ki napoveduje svetlobo, sonce. Iz trakov je sestavljen tudi raznobarni pas, bele pa so nogavice, čevlji in osnova velikega, cilindristega klobuka, ki je ponos in posebnost "ta lipih bilih mašker". Okrašen je namreč z umetelno izdelanimi papirnati cvetovi različnih barv in različnih kompozicij, ki dajejo plesnemu

obredno vesel pridih pomladi in pričakovanja barv in sonca. Ko si od blizu ogleduješ klobuke, si ne moreš kaj, da bi se ne vprašal, koliko ur, pravzaprav koliko mesecev natančnega dela je bilo potrebnih, da so jih ženske pripravile. No, ravno to je razlog, da Rezijani že ob najmanjšem pršenju odpovedo pustno veseljačenje na prostem. Dež bi bil namreč za klobuke "ta lipih bilih mašker" lahko usoden. Rezijanski pust pozna še moški figuri "babaca" in "kukaca", ki sta oblečeni v stare cunje in zelo podobni moškimi figuram beneškega pusta. V Bili ju

nismo srečali, morda jih ni bilo, morda so se izgubili v množici tavajočih turistov.

S prijateljicami smo si privoščile kos pogache z orehi, koruzno moko in suhim grozdem, ki naj bi bila tipična, pa tudi dobra. Medtem so se na trgu "lipse bile maškere" vrtele ob glasbi, prišleki pa so se s fotoaparati prerivali okoli njih in skoraj tekmovali, kdo ima večji, daljši in boljši teleobjektiv. Eni so komaj nosili velike svežnje okoli vratu, drugi so zamišljeno buljili v ekrančke, pravega vzdušja pa kljub enkratni razstavi najnovejših draguljev sodobne elektronike ni hotelo biti od nikoder. Nihče od turistov ni zaplesal, nekateri so začeli spravljati fotoaparate in odhajati. Spraševala sem se, ali se ljudje sploh še znajo zabavati ali samo lepimo na facebook in whatsapp svoje fotografije, da bi drugim pokazali, kako lepo je bilo, koliko smo jedli, kako smo se veselili in kako noro je bilo vse skupaj. Današnji svet je svet virtualnega komuniciranja, brez smeha, brez besed, brez plesa in brez medsebojnih stikov. Nema bližina, ki spregovori samo na ekranu. Da bi tako sami sebi in drugim lagali, da nismo sami. Spomnim se, da so bile nekdaj veselice predvsem zato, da so bile ljudje spoznavali. Sedaj se spoznavamo na Facebooku in Twitterju. In niti v Reziji, kjer preteklost še vedno močno odmeva od zaledenelih pobočij Kanina, ni nič drugače. Tudi tam se turisti ne znajo več sprostiti. In ples, ki bi moral v svojo norost pritegniti čisto vse, ostaja samo spektakel, ne zabava. Odločimo se, da zapustimo prizorišče, sama sploh ne potegnem fotoaparata iz nahrbtnika. Nima smisla. Gremo do gostilne. Tam je drugače. Domačini se pehajo za šankom in posedajo v večji sobi. Turisti so neke zadaj, kjer naračajo pozno kosilo. Domačini pijejo in čakajo. Čakajo, da bodo tujci odšli in se bo zabava začela. Prijateljice pa so že utrujene in naveličane. Tudi mi gremo. Danes ne bo smeha in zabave, ker je potrošniški svet spremenil veselje v spektakel.

Suzi Pertot

zase, nekaj drugačnega, utrip iz preteklosti, ki ne potrebuje dodatkov. Živimo pa v časih, ko je treba tržiti in prodajati čisto vse, ko se turisti enačijo z najbolj divjimi potrošniki. In ravno tem je na žalost namenjen nedeljski rozajanski pust.

S prijateljicami nam uspe spezati na manjšo vzpetino, od koder je videti veselo rajanje "ta lipih bilih mašker". Dejansko poznajo v Reziji tri pustne figure, glavna "ta lipa bila maškera" je ženski lik, kar je značilnost te doline. Skoraj povsod po Sloveniji, od Primorske do

Revija Primorska poje

Primorski zbori so zapeli v Štandrežu in Gorici

Z borovska revija Primorska poje 2017 je v polnem teku in se odvija v raznih krajih Primorske. V nedeljo, 19. marca, so zbori iz Primorske in Koroške nastopili v občinskem kulturnem centru na Trbižu. V Kanalski dolini je že večletna tradicija, da se primorskim zborom pridružijo tudi koroški pevski sestavi in tako zadoni tipična primorska in koroška melodija. Letos sta pod pokroviteljstvom krajevnih uprav soorganizirali prireditve obe krajevni kulturni društvi. Celotno Primorsko poje pa organizirajo Javni sklad republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza kulturnih društev v Italiji, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta.

V petek, 24. marca, se je šest zborov zbralo v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu. Po pozdravnih besedah Tiziane Zavadlav, ki se je v imenu organizatorjev zahvalila štandreški župniji, ki je dala na razpolago lepo, prostorno in akustično cerkev, ter Prosvetnemu društvu Štandrež za soorganizacijo koncerta sakralne pesmi. Povabila je pred mikrofonom organista in zborovodjo Silvana Zavadlava za uvodni nagovor. V svojem posegu je Zavadlav izpo-

stavil, da je v današnjem času in v dezorientiranem svetu, kjer so večkrat vrednote postavljene pod vprašaj, le umetnost tista človeška dejavnost, ki nudi človeku prostor, da se lahko svobodno izraža, oblikuje svojo ustvarjalnost, misli in čustva. Vprašal se je, ali ni prav naša pevska dejavnost med vsemi zvrstmi umetnosti morda ena najbolj privilegiranih, kjer je lahko kdorkoli neposredno soudeležen kot skladatelj, pevec, zborovodja ali poslušalec. Zato ima pevska dejavnost veliko poslanstvo pri ohranjanju kulturne dediščine vsakega naroda, vzgojno vlogo in lahko nudi priložnost re-

Mirko Špacapan iz Podgorice, ki je za svoj nastop izbral štiri Bratuževe skladbe, s katerimi je lepo uvedel program Primorske poje, ki je letos posvečena tudi Lojzetu Bratužu ob 80-letnici mučeniške smrti. Zbor je nastopil pod taktirko Petra Piriha. V štandreški cerkvi so si v zbranosti in dovršenosti sledili nastopi dekliske vokalne skupine Primorsko iz Mačkovej nonet Primorsko in mladinska skupina iz istega kraja pod vodstvom iz-

MePZ Lipa, Bazovica (foto DP)

ŽePZ Prosek-Kontovel (foto DP)

snčnih odnosov bolj pristnih od virtualnih, v katere se naši mladi na žalost vpletajo. Spored in predstavitev zborov sta bila zaupana glasbenici Tiziani Zavadlav, ki je kot prvi zbor napovedala MePZ

kušene Aleksandre Pertot. Z nabožnim programom znanih skladb sta ubrano oblikovala nastop MePZ Sveta Lucija iz Portoroža (Uroš Savc) in MePZ Lipa iz Bazovice (Tamara Ražem Locatelli). MePZ Obala iz Kopra je s številnimi

pevci napolnil prezbitarij prostorne štandreške cerkve in z glasovno homogenostjo navdušil številne ljubitelje cerkvenega petja. Pod vodstvom Sebastjana Vrhovnika je zbor Obala sklenil program z uglasbenimi besedili Primoža Trubarja in Martina Luthra ob 500-letnici protestantizma in reformacije.

V nedeljo, 26. marca, se je Primorska poje nadaljevala v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, kjer je program povezovala Katja Terčič. Pedagog in zborovodja Mirko Ferlan se je spomnil na dolgoletnega predsednika Zveze pevskih zborov Primorske Rudija Šimaca, kako je navdušeno nagovarjal in spodbujal pevce in zborovodje, naj gojijo slovensko pesem, ki je Primorski dala neizbrisni in močan pečat v raznih zgodovinskih obdobjih, ki se jih letos spominjamo tudi na Primorski poje. Tudi skladatelj Zorko Prelovac, katerega letos obhajamo 130-letnico rojstva, je znal s svojimi skladbami pritegniti ljubitelje petja. Mladi imajo pri tem posebno vlogo ter jim je treba posvečati še posebno pozornost. Da jim je petje pri srcu, so že večkrat dokazali. Govornik se je spomnil tudi božične prireditve in proslave ob 80-

letnici smrti Lojzeta Bratuža, v kateri so imeli ravno mladi pevci in pevke glavno vlogo.

Na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž se je zvrstilo šest pevskih skupin, ki so oblikovale prijeten in tudi zabaven program. Pod vodstvom Marka Štoke so se najprej predstavile pevke s Proseka in Kontovela. Vinske štorije so nam razigrano predstavili pevci zbora Srečko Kumar iz Kojškega, ki jih vodi Bogdan Karlj. Iz tega zbora je nato nastopilo pet pevcev, Quercus quintet, ki so ubrano zapeli pod umetniškim vodstvom Vladimirja Čadeža. Prijetno se je po dvorani razlegalo petje dveh manjših skupin: ženski zbor Zarek iz Šentviške planote na Tolminskem pod vodstvom Marjetke Luznik in mešani zbor Studenec iz Pivke, ki jih je vodila Irena Rep. Za zaključek se je predstavil moški pevski zbor Razpotje s Cola, ki ga sestavljajo mladi pevci, ki jih vodi Martina Peljhan. Njihov nastop je navdušil poslušalce, ki so s ploskanjem dosegli, da so jim pevci s Cola zapeli še dodatno pesem.

Primorska poje se bo nadaljevala do konca meseca aprila, ko bo v cerkvi sv. Florijana v Zavarhu zadnji letošnji koncert.

DP

GORICA Skupnost družin Sočnica: pogovor z Gregorjem Čušinom

“Danes je najbolj nenormalno biti normalen”

Niz letošnjih štirih predavanj, ki jih je v Močnikovem domu v Gorici priredila Skupnost družin Sončnica, je 24. marca sklenil Gregor Čušin, znani gledališki igralec, dramatik, režiser in publicist, ki z ženo in šestimi otroki živi na Korški Beli. Kot je v imenu prireditelja uvodoma povedala Mirjam Bratina, se je gost v preteklosti med nami že predstavil z dvema monodramama, tokratno srečanje pa je bilo posvečeno pogovoru z njim, da bi kaj več izvedeli o njegovem družinskem in zakonskem življenju, o poklicanosti, poklicu in delu, pa tudi o tem, kaj mu pomeni biti kristjan v današnji slovenski družbi.

V njegovih žilah teče tudi nekaj primorske krvi, je dejal, saj priimek Čušin izvira iz vasi Podbela pri Kobariču. Sicer pa je Gorenjec, rojen v Kranju.

Otrok

Prvič je 'nastopil' in doživel aplavz, ko je bil star komaj eno leto: ob koncu misijona je v narodni noši nesel ogromen šopek pred oltar; ker ga misijonar ni videl, ga je povlekel za habit "in cela cerkev je zaploskala". Gregor je bil peti otrok, kljub temu se je večino časa igral sam, ustvarjal je junake in zgodbe. "Že takrat sem igral monodrame".

Branje

Bil je "strasten bralec". Pri petih letih je prebral *Quo vadis*, 'pol strip-pol tekst', ki ga je izdalo Ognjišče. Branje ga je močno zaznamovalo, tudi v gledališču stalno želi in išče *zgodbo*. Trenutno ima seveda veliko manj časa, najraje pa prebira dos Camilla in Pepponeja Giovannina Guareschija. "Stil tega pisanja mi je zelo blizu: je humor, znotraj njega pa življenje tako, kot je. Tudi sveto in Najsvetejše je tam notri". Rad bere tudi dela Alessandra Baricca, že od mladosti pa še vedno sega po knjigah Julesa Verna. "Berem, kadar jem. In jem, kadar berem"... Še kot mladeniča ga je med pesniki zaznamoval Ivan Minatti; sveže odritje pa je zanj Vladimir Truhlar. "Doživljam ga zelo kot svojega".

Glasba

V otroštvu se mu je zelo vcepila tudi ljubezen do petja. Otroci so hodili v glasbeno šolo, skupno z otroki druge številčne družine so imeli ansambel Bratje in sestre. Sicer pa v glasbi in slikarstvu lahko bežiš v abstrakcijo, roman pa je le *zgodba*.

Oče

Oče Branko je bil slikar, umetnik. "To, da mi veliko pomeni, sem odkril šele, ko je umrl". Kot otroci so ga doživljali kot sitnega človeka, "in vendar nas je imel neizmerno rad. Ni je stvari, ki je ni za nas storil". Po poklicu je najprej bil cenilec škode, "zelo zanimiv poklic". Ob nedeljah pa je slikal, stanovanje je bilo majhno, "v repertoarju je bilo kreganje". Ko so bili še vsi otroci šoloobvezni, je oče pustil svojo službo, si uredil status 'samostojnega kulturnega delavca'. "S svojimi slikami nas je preživljal in spravil h kruhu". Zanimivo je, kar so izvedeli ob njegovem pogrebu: veliko ljudem je slike podarjal, ne prodajal... "Bil je zanimiv človek: kljub temu da ni bil izobražen slikar, je bil velik umetnik, v osnovi akva-

Mirjam Bratina in Gregor Čušin (foto dpd)

relist, vendar je veliko raziskoval". Slikal je s propolisom, vinom in oljno barvo iz listov oljke. Bil je zelo inovativen.

Verska vzgoja

"Bila je klasično katoliška". V družini jim ni uspelo skupaj moliti, starši so molili zase, otroci tudi. Hodili so k maši, nekdanje je bilo treba biti pogumni. "Nismo imeli ne Božiča ne Velike noči"... Oče je bil pogumen, nikdar ni skrival vere: "Tudi jaz sem se navadil, da tega ne skrivam". Bili so številčna in talentirana družina "in so nas rabili za proslave, za nastope. Tako smo lahko živeli mirno".

Še sedaj se kakšen kolega od časa do časa obregne vanj, nikdar pa ni doživljal posebnih napadov, kjer se tudi javno opredeljuje za kristjana.

Kaj je želel postati?

Kot otrok je razmišljal, da bi v življenju postal ali igralec ali pevec ali novinar. "Nekdo, ki nastopa, ki 'afne gunca' pred ljudmi". Po srednji šoli je ubogal starše in se vpisal na slavistiko, za slovnico pa ni nikdar imel veselja. Ob koncu prvega letnika je šel na sprejemne izpite in se prepisal na igralsko akademijo. "Eno leto doma nisem bil zaželena oseba"... Izgubil je štipendijo, starši so mu odvzeli denarno podporo, eno leto ga je s svojo štipendijo preživljala punca. "Odpor do igre je izvirал iz strahu. Starši so se bali, kaj bo z mano". Čušin si ne želi, da bi kdo od otrok hodil po njegovih stopinjah. Sam študij je "že kar malo nevaren, celo življenje je naporno". Še težje je za igralke, ki se morajo odpovedati še družini, otrokom. Sicer pa danes "teater ne ponuja več take sladkosti, kot jo je ponujal, ko je on šel na to pot".

Najljubša vloga

Najljubša mu je še zmeraj vloga Ljudomrznika. Igra je bila pri kritiki slabo sprejeta, pri publiku ne dobro, "meni pa je bilo krasno". Vse svoje nerganje je lahko dal v vlogo, v njej je zato užival. Zanimivo je, da je bil nagrajen za vloge, ki jih sam ni maral... Redko se mu zgodi, da je bilo krasno delati, da je bila predstava čudovita in da je bila še publiku všeč. Za sabo ima okrog sto premier, kaj takega se mu je zgodilo samo dvakrat ali trikrat v 20 letih! V svojem poklicu zato ne uživa. "Z veseljem ga opravljam, uživam pa

ne".

Igral je tudi nekaj filmskih vlog; nanje je tudi ponosen. Veliko jih je zavrnil. "V gledališču vzameš, kar ti dajo, nimaš možnosti zavrnitve. Ali pa daš odpoved". Pri filmu lahko svobodneje izbiraš. Nadaljevanke zavrača, čeprav ga neprestano kličejo.

Bi še enkrat izbral ta poklic?

Trenutno bi raje imel mizarsko delavnico, delal kaj z rokami. "Teater je izmuzljiv. Matraš se mesece in mesece za nekaj, kar potem izgine v hipu". Redki so trenutki, ko si srečen, "pa še to takoj izgine". Teater je "čaroben prostor: ko stojiš na odru in čutiš, da si nekaj velikega naredil, in dobiš aplavz, to je hujše od vsake droge. To se zasvoji". Nekaj dobiš, ker si nekaj dal. Igralski, umetniški ego je "nenasiten"! Zato vztrajaš in se teatru težko odpoveš. "Zaradi te zasvojenosti bi verjetno še enkrat ponovil".

Monodrame

Rodile so se "iz igralskega, umetniškega napuha", je dejal Čušin. Kmalu po akademiji se je srečal z Zijahom Sokolovičem, znanim sarajevskim igralcem, ki mu je veliko dal. Monodrame se je lotil, da bi dokazal, da tudi to zmore. Ker so ga zanimale verske teme, se je osredotočil na te. "Kopal

sem po bazenu, ki ga poznam". Zaslovel je *Hagado*, šele so ga 'prepoznali' znotraj Cerkve. Z versko temo je najprej zaslovel v gledališču, šele potem ga je Cerkve vzela za svojega... Ljudje se še vedno bojijo se smejeti na svete teme; "zame je sveto res sveto in resno, je pa lahko tudi zabavno". Mnogim to ni všeč, je še dejal, "a tak sem, malo po očetu trmast".

Pisanje

V Družino je začel pisati, potem ko se je že uveljavil kot igralec. Za Ognjišče piše že sedmo ali osmo leto. Pisanje mu gre "in zmeraj bolj čutim, da to nisem jaz. Res čutim, da stvari, ki jih zapišem, pridejo od zgoraj. Vsaj velika večina". Potem pa se je itak treba truditi, da bi to živeli. Tudi v družini je naporno. Velik pogum je v tem, da se upaš se skregati; "Če si ne upaš povedati svojega mnenja, pomeni, da človeku ob sebi ne zaupaš".

Ljubezen do jezika in narodna zavest

Čušin ne razmišlja o tem, da bi bil ponosen Slovenec. "Si, kar si. Ne sramujem se, da sem Slovenec. Zakaj bi moral biti ponosen?... To, da sem rojen v tem času in v tem prostoru, je božja volja". Slovenci smo v zgodovini vedno komu služili ali pripadali.

Navadili smo se gospodarja goljufati. Kdor je to znal najbolje, je bil najboljši, ker gospodar je bil tujec. "Zato imamo Martina Krpana", on je bil "terorist, švercal je smodnik, da bi naredil revolucijo". Po toliko letih smo Slovenci prišli do lastne države. "To je čudež. Te države si nismo ne

zaslužili ne sami pridobili. To je božji dar". Ljudje pa ne marajo priznati, da jim je nekaj dano. "Ker imamo refleks tega, da gospodarja goljufamo, zdaj pljuvamo sami sebe". Zato govoriti o ponosu je "malo patetično. Vesel sem, da sem Slovenec. Iz mnogih razlogov". Vesel je, ker je Slovenija majhna; ker je slovenščina tako lepa. "Me pa strašno jezi, ko si pljuvamo v obraz". Desetdnevno vojno je Čušin doživel na Tromeji z orožjem v roki. "Umreš v sekun-

di, v trenutku. Ni važno, ali je to bilo deset dni, sto dni ali sto let". Zato ga boli, ko ljudje omalovažujoče govorijo o državi. "Občutek imam, da se danes mladi sramujejo, da so Slovenci".

Mož in družinski oče

Z ženo Melito sta si prvi fant in prva punca. "Jaz ne vem, kako je, če te punca pusti. Tega ne znam odigrati, nimam te domišljije". Iz tega se je razvilo veliko zaupanje. Skupna pot je bila "od začetka požegnana"; začela se je, ko sta bila stara 15 oz. 16 let. Molila sta drug za drugo. Ko sta si pričnala, da se imata rada, sta odločila, da bosta nežnost pustila za zakon. "Eno leto sva samo hodila" in tako razumela, da sta eden za drugo. To sta ves čas živela kot dar. "Če bodo otroci to doumeli, prav... Lahko se še tako trudiš, a naredili bodo po svoje. In to je prav. Bog ima zanje svoje načrte". Njemu zaupa. "Za otroke je treba moliti. To je največ, kar lahko narediš". Danes je "najbolj nenormalno biti normalen". Med slovenskimi igralci je Čušin danes "edini, ki ima šest otrok z eno ženo".

Krščanska vzgoja

Ali je krščanska vzgoja res to, da se postaviš zadnji v vrsto? Ali to, da daš prednost vsem drugim?

"Zato nimamo krščanskih politikov, ker vedno damo prednost drugim". Marija ni bila 'krščansko vzgajana'. Niti Jezus. Ko je videl trgovce v templju, je vzel bič in jih ven nagnal. "To je očitno krščansko, če je Jezus tako naredil". Jezus je vedel, kdaj je treba nastaviti drugo lice, kdaj pa ne. "Treba je premisliti, kaj Bog želi, kaj je Jezus mislil, ko je kaj rekel". Ne moremo vsega jemati "v celofan zavito".

Če je otrok sposoben sedeti uro ali dve pred televizijo, bo sposoben tudi sedeti tričetrt ure pri maši; kljub temu da ne razume, kaj se dogaja. "Maša ni za otroke. Še mi odrasli ne razumemo do konca, kaj se pri maši zgodi". To, da so otroci pridni pri maši, je "velik dar z njihove strani. In tega so sposobi... Otroci so osebe, mi se pa z njimi obnašamo kot s hišnimi ljubljenci".

Pot iskanja, dvomov in zorenja v veri

"Poznamo vas predvsem kot vselega in ne moralističnega, zamorjenega kristjana", je gostu dejala Mirjam Bratina. "Manjka nam to: življenje! Kot je rekel Kristus, mi res nismo od tega sveta, živimo pa na tem svetu". V svojih zakonih in državah smo kristjani "zopni in gremo na živce". Kot pravi papež, moramo iti ven iz cerkve! Cerkev ni 'muzej popolnih', temveč 'bolnišnica za nepopolne'. "Mi mislimo, da smo popolni, neverni pa to pričakujejo. Potem smo oboji razočarani". Nismo svetniki. "Ni 'naših' in 'vaših', vsi smo božji. To je največje sprejeti, še težje pa živeti". Vera lahko pripelje "do neke nadutosti, ki je grozljiva". Že 2000 let poznamo zgodbo o Samarijani, pa ne znamo tako živeti! "Kristus je vse povedal... Povedal je: 'Imejte se radi in delajte to v moj spomin!'. Ljubezen do bližnjega: to je tako težko! Lažje je imeti zapovedi in narediti razpredelnico iz vere. "To ni nič! To je telovedba. Srce šteje"! Srce je treba spreobrniti.

Post

Posta ne gleda kot odpoved, ampak za priložnost, ko se potrudi, da raje kaj več naredi. Post ne more biti samo tekma, stava: "Bom zdržal ali ne? To ni smisel posta. Post je to, da se spremeniš". To, kar počenjaš, lahko daruješ za nekoga, za konkretno osebo. Tako je tudi motivacija večja. Za konec je Gregor Čušin podaril navzočim tri minutke odlomkov iz evangelijev. Besede, ki postavljajo svet na glavo, segrejejo srce in vlivajo zaupanje.

DD

Po rimskem posvetu o nadomestnem materinstvu

Peticija proti najbolj kruti obliki suženjstva

Nadomestno materinstvo je morda "najbolj prefinjena in hkrati okrutna oblika suženjstva, ki si jo je izmislila moderna doba; suženjstvo, katerega obličje hijene se skriva za nasmehom dobrotnika; suženjstvo, ki se prekanjeno odeva z besedo 'ljubezen'. Ljubezen, ki se na noben način ne nanaša na dobro rojenega otroka, ampak samo na želje posameznikov. Marksistično-leninistično ideologijo je zamenjal kapitalizem brez duše in ta mali-kovalski totem pozna samo en zakon: zakon želje posameznika in dobička, ki ga je mogoče imeti z zadovoljtvijo te želje". To svojo misel je pisateljica Susanna Tamaro med drugim pre-

brala prejšnji četrtek v poslanski zbornici v Rimu, kjer je v organizaciji združenja "Se non ora quando-Libere" potekalo mednarodno srečanje, posvečeno t. i. *nadomestnemu materinstvu oz. nosečnosti za druge oz. maternici v najem* (v italijanščini *maternita' surrogata oz. gestazione per altri oz. utero in affitto*). Velik del govora je bil objavljen dan kasneje v dnevniku italijanskih škofov *Avvenire*. Posveta se je udeležilo veliko italijanskih in evropskih žensk (tudi feministk), predstavnic sveta znanosti, kulture, politike različnih nazorov in strank. Transverzhalno in soglasno so izrekle svoj glasni in odločni NE vsakršni obliki popredmetenja

ženske-matere. Sama ministrica za zdravstvo Beatrice Lorenzin je izjavila, da gre za povsem zmotno, "najbolj kruto obliko suženjstva"; ženska ne more biti zgolj "živeč inkubator", "pečica, ki ustvarja proizvode drugih". Zaradi tega bi moralo biti nadomestno materinstvo "univerzalno kaznivo dejanje, prepovedano na mednarodni ravni prav tako kot vse druge oblike trgovanja in suženjstva s človeškimi bitji". Sad posveta je peticija Organizaciji združenih narodov, naj zakonsko prepove to prakso in ustavi trgovanje z otroki, ki je v tem trenutku pravi svetovni izživ. Za to namreč gre: za ogromen posel, ki ima opraviti z ženskimi in moškimi spolnimi celicami ter z izkoriščanjem zlasti revnejših žena.

Praksa maternice v najem je v zadnjih letih ena izmed odprtih ran človeštva, med njimi glavna, najbolj emblematična in bo-

leča.

Človek se rodi, ker je neka ženska rekla svoj DA, ker je začutila, da je skupek celic pod njenim srcem nekaj povsem različnega od tega, kar je doslej poznala, nekaj, v čemer bdi skrivnost, je še zapisala Susanna Tamaro. Tistim, ki jih ideologije ali obup niso zaslepi, ta skrivnost lahko vzbudi le strah in trepet. Kako je mogoče človeškemu bitju zavestno odvzeti genetski spomin, genealogijo in identiteto, vse to, kar iz človeka dela človeka? "Nosečnost za druge" je samo vrh ledene gore, ki jasno govori o tem, kakšna antropološka vizija se čedalje uveljavlja. Otroci niso predmeti ali blago. Otroci so sad dejanja ljubezni med možem in ženo in imajo pravico do očeta in matere. Niso odrasli tisti, ki jih je potrebno ščititi v njihovi egoistični želji, da bi imeli otroka, ampak je potrebno varovati najšibkejši člen, otroke!

DD